

BULUŞMA

www.sev.org.tr

ocak '11 / sayı 7

Zeynep Oral (ACI '64)
Çok derin bir uzunluktur o

Giray Velioğlu
(TAO '64-TAC '67)
"Türk insanı
sigortaya çok uzak"

**Prof. Dr. Binnaz
Toprak** (ÜAA '60)
"Mahalle baskısı
ikiyüzlülüğe neden oluyor!"

Dubai'de yaz hiç bitmiyor.

Ödüllü Emirates konforuyla haftada gidiş dönüş 22 sefer.

Doğamadığınız yaz mevsimi hep süsün ister misiniz? Dubai, sadece 4 saat uzaklıkta sizi bekliyor. Uçsuz bucaksız sahilleri, konforlu otelleri ve yıldızlı restoranlarıyla birmeyen yaz keyfini Emirates konforu ile Dubai'de yaşayın.

Emirates ile uçun. Keşfe devam edin.

400'den fazla uluslararası kalite ödülüyle, dünyada 100'ü aşkın noktaya uçuş.

Emirates'in Mil programı Skywards'ın sunduğu tüm özel avantajlar ve ayrıcalıklardan yararlanmak için www.skywards.com adresinden üye olabilirsiniz. Özel kampanya fiyatlarımızı öğrenmek için www.emirates.com.tr web sitesini ziyaret edebilir veya (0212) 315 45 45 numaralı telefondan Emirates'i arayabilirsiniz.

Merhaba

SEVgili Mezunlarımız,

İngilizce öğrenmeye başladığım ilk yıllarda, benim gibi ACI'lı olan annemin yardım etmemekte ısrarlı olduğu bir konu vardı, "Git, kendin sözlüğe bak" diyordu. O güne kadar çarpım tablosundan, Ridaniye Savaşı'nın detaylarına kadar birçok şeyi öğrenme çabamda bana sabırla yardım eden annem, bu konuda nedense bana işkence ediyordu. Sanıyordum...

Defne Erdur Bekdik (ACI '94)
Yönetim Kurulu Üyesi

Ta ki bir yaz Amerika'da bir ailenin yanında üç ayımı geçirene kadar. Oradaki Amerikalı "annem" bana "Senin kelime dağarcığın sanırım benimkinden geniş" deyiverdi bir gün. Bunu ona söylettiren kullandığım "anew" kelimesiydi. Öğrenirken de çok hoşuma gitmişti bu kelime. Küçük bir "a" nelere kadar diye düşünüyordum küçük oyuncu aklımla. Kelime oyunlarını şifir yazmak zannettiğim yıllardı sanırım.

"Anew: Again but in a new or different way." Bizim "yeniden" bir nevi. Hayatım boyunca, yeniden ve yeniden yaşamak durumunda kaldığım birçok konuda kendimi hamster gibi hissetmememi, 'bu kez biraz daha farklı' diye düşünerek iyiye doğru ilerlemekte olduğum konusunda şüphe duymamamı sağlayan yoldaşım.

Bugün Yönetim Kurulunda onur duyarak yer aldığım Sağlık ve Eğitim Vakfı'mızın, Amerikan Börd Heyeti'den kuruculuğu devralması sürecinde yine bu kelime düştü aklıma.

Okullarımız için 1960'ta, 1968'de, 90'lı yıllarda ve bugün olanlar esasında aynı şeyin tekrarı. Yeniden ve yeniden şekilleniyor. 1960'da Amerikan Börd Heyeti, farklı ülkelerde kurdukları okulların kuruculuğunu ve yönetimini yerel yönetimlere devretmeye karar verir. 1967'de mali sebeplerle Talas Amerikan Ortaokulu kapanır ve mülkleri devlete geçer. Kalan okulların ve hastanemizin devamlılığını sağlamak için de Amerikan

Okulları mezunları 1968'de SEV'i kurarlar. Yıllar içinde okulların mülkleri ve yönetimleri de SEV'e devrolur ve okullarımız kapanma ya da eğitimlerini verimli bir şekilde devam ettirememeye noktasına hiçbir şekilde gelmezler. Son gelişme olarak da kuruculuğun devri gerçekleşir. Ki değişimlerin sadece SEV'de olmadığı, Milli Eğitim alanında her gün yeni yeni kararların alındığı, sistemlerin yeniden ve yeniden değişip dönüştüğü göz önüne alınırsa 1968'de SEV'i kuran mezunlarımızın ne kadar jleri görüştü olduğu bir kez daha anlaşılacaktır. Ki bu mezunlar bugün yine SEV'i ve dolayısıyla tüm okullarımızı yıllardır süre gelen "okul ruhu"ndan ödün vermeden yönetebilmek için gönüllü olarak çalışmakta. Yine bu mezunlar dünyanın her köşesinde, alanlarında fark yaratan bireyler olarak kendi adlarından bahsettirmekte, okullarının adlarını da özlem ve güvenle anmaktalar.

Gelin şimdi bir göz atın bu sayımıza; profesöründen, marangozuna, sigortacısından, aşçısına, müzisyenine, yazarına okullarımızdan farklı yıllarda yola çıkmış, kendi yollarında yeniden ve yeniden okulunu anmamış ve yolluklarını yol arkadaşlarıyla keyifle paylaşmamış bir tek mezunumuz yok. İnanıyorum ki bu sayılarda bugün yer almayan tüm mezunlarımız için de aynı şeyi rahatlıkla söyleyebiliriz.

Hepimiz yukarıda bahsettiğim SEV sürecinin içinden bir şekilde geçtik. Şimdi bize aktarılan değerlerin farkında olarak, geleceğin bundan yoksun kalmaması için yola devam ediyoruz. Değişim devam edecek ve bizler yeniden ve yeniden esecek rüzgarlara köklerimizden güvenerek dayanacağız...

Yeniliklerin sağlık, mutluluk ve huzur getirdiği bir yıl olması dileğiyle...

BULUŞMA

www.sev.org.tr

ocak '11 / sayı 7

BULUŞMA DERGİSİ SAĞLIK VE EĞİTİM VAKFI (SEV) TARAFINDAN
YAYINLANAN EĞİTİM DERGİSİ'DİR

SEV Amerikan Hastanesi - Gaziantep

Kapak Fotoğrafı: Duygu Arseven

SEV

SEV Yönetim Kurulu Adına Sahibi:
Erhan Dümanlı

Yayın Yönetmeni ve Sorumlu Yazı İşleri Müdürü: Ziya Köseoğlu

Yayın Koordinatörü: Leyla Keskiner

Yayın Kurulu: Defne Tokay Batur • Defne Erdur Bekdik • Ahmet
Ceylan • Tolay Güngen • Leyla Keskiner • Ziya Köseoğlu • Bengü
Shepard • Ebru Şenol • Zeynep Arabacıoğlu Özbilen • Özlem
Tansivendi • Aydan Yakın • Eylül Yayıcioğlu • Dilem Deniz Yıldırım

Bu sayıya katkıda bulunanlar: Cem Baysal • Bahar Ahmet Birinci
• Uzm. Dr. M. Ali Elmacioğlu • Yavuz Gömeç • Petek İpekler
• Brian Johnson • Uzm. Dr. Mustafa Karakan • İlgin Kılınç
• Dr. Hüseyin Öcal • Ümit Türüdü

Reklam Sorumlusu: Leyla Keskiner • Eylül Yayıcioğlu

Yönetim Yeri: Selami Ali Mah. Gazl Cad. No: 28
Bağlarbaşı/Üsküdar 34662 İSTANBUL
T: +90 (0216) 531 57 38 F: +90 (0216) 530 01 55
E: sevgki@sev.org.tr www.sev.org.tr

Baskı: UNIPRINT Basım San. ve Tic. A.Ş.
İstanbul Asfaltlı Ömerli Köyü Hadimköy 34555 İSTANBUL
Tel: +90 (0212) 798 28 40 Faks: +90 (0212) 798 20 63

tetra

Yapım: TETRA İLETİŞİM Hizmetleri Ltd. Şti.
Yönetim: Önder Kızılkaya • Soner Kızılkaya
Editör: Türkşan Karatekin
Grafik Tasarım: Erdem Özkan • Uğur Özöz
Özgüç Çiçek
Yazı İşleri: Elif Gamze Arslan • Kübra Şahin
Fotoğraf: Cihan Aldık

Halaskargazi Cad. Salt Kuran İş Merkezi
No: 145 Kat: 5 Şişli-İSTANBUL
Tel: +90 (0212) 219 96 76-77 Faks: +90 (0212) 231 33 37
E-posta: tetra@tetrailetisim.com
www.tetrailetisim.com

Basım yeri ve tarihi: İstanbul - Ocak 2011
3 ayda bir yayımlanır. Yaygın süreli yayındır.

İçindekiler

Kısa kısa	3
Celebrating the transfer of American Schools' Foundership	4
TIMUN 2010: How can people be brought closer?	8
Yıllar sonra yine bir arada	10
Zeynep Oral (ACI 64') Çok derin bir uzunluktur o	14
Giray Velioglu (TAO '64 - TAC '67): "Türk insanı sigortaya çok uzak"	20
Binnaz Toprak (ÜAA '60): "Mahalle baskısı ikiye bölünmüş neden oluyor!"	26
Brian Johnson ile nostalji	32
Mystery Pix	36
Gezi: Yeşilin her tonu için bakınız: Doğu Karadeniz	38
Mehpare Evrenol (ACI '71): "En can arkadaşlarım ACI yıllarımdan"	46
Mimarı SEV Projesini anlatıyor	50
Sınırları yok eden dil: Esperanto	52
Üryan Doğmuş (TAC '97) Tabaklarda tablo zerafeti	54
Feyhan Yaşar (ACI '74): "ACI, bağımsız bireyler yetiştiriyor"	60
Tibet Ağırtan (TAC '83): "Ortalarda değilim ve bu benim tercihim"	66
Banu Ergut (ACI '85): "Talaş kokusunu seviyorum"	72
Mahmut Sökün (TAC '98): "TAC'daki arkadaşlık bambaşka"	78
Prof. Dr. Ayşin Baytan Ertüzün (ACI '77): "ACI'yı minnetle anıyorum"	82
Başarının engeli yorgunluk	88
Aile şirketinde başarıya giden yol	92
Kitap: Lavinia	94

BULUŞMA dergisinin içerik ve tasarımı SEV ve TETRA tarafından yaratılmış olup Fikir ve Sanat Eserleri Yasası kapsamında eser olarak koruma altındadır. Buluşma dergisinde yayımlanan yazı ve fotoğrafları yayma hakkı SEV'e ait olup kaynak gösterilse dahi, hak sahiplerinin yazılı izni olmaksızın ticari amaçla kullanılamaz. Dergide yayımlanan yazılar, yazarların ve söyleşi yapılanların kişisel görüş, tavsiye ve yorumlarını içermektedir. TETRA ya da SEV, yazılarda yer alan bilgi, görüş ya da tavsiyelerden doğabilecek maddi ve manevi zararlardan hiç bir şekilde sorumlu değildir.

haberler

Hikayemiz var!
Talaslıların okula giriş hikayelerini anlattıkları anılar, "Bir hikayem var benim" başlığıyla kitaba dönüştürüldü. Kitabın hazırlanmasını Metin Atamer (TAO '58) üstlendi. Kitap Ocak 2011'de D&R mağazalarında satışa sunulacak.

"En Sevilen Şirket"

20-21 Ekim tarihleri arasında gerçekleştirilen 10. Perakende Günleri kapsamında, Shell Türkiye ve Grup SEB-Tefal 'En Sevilen Şirket' seçildi. Nielsen Türkiye tarafından yapılan araştırmayla belirlenen şirketler adına ödülleri Shell Türkiye Ülke Müdürü Ahmet Erdem (TAC '83) ve Tefal Genel Müdürü Cüneyt Yağcı (TAC '83) teslim adlı.

"Vesaire Vesaire"
Cenker Kardeşler (TAC '01)'in ilk albümü "Vesaire Vesaire" çıktı. Tüm beste ve düzenlemelerin kendisine ait olduğu albümdeki şarkı sözlerini Doğu Göçük (TAC '01) yazdı. Albümün ilk klip çalışması "Sana Bir Şey Söylesem" adlı parçaya çekildi. Cenker, TAC'deyken ECHO '01'in de gitaristiydi.

Ankara'da heykel sergisi

SEV Yönetim Kurulu Yedek Üyesi Zeynep Arabacıoğlu Özbilen (ÜAA '83) geçtiğimiz ekim ayında Ankara'da heykeltıraş arkadaşlarıyla birlikte heykel sergisi açtı.

duyurular

Bilmek gerek
Mete Akyol (TAO '51- TAC '55) Kanal B'de her pazartesi saat 21.30'da "Bilmek Gerek" isimli programı hazırlayıp sunuyor. www.kanalb.com.tr/arsivliste.php

Portede Hüzün: Fado
Saadet Baykal (ACI '88), TRT'de yayınlanan "Portede Hüzün: Fado" adlı radyo programıyla TGC'nin Radyo dalında 2010 yılı Sedat Simavi Ödülü'nü kazandı.

Tek kişilik gösteri
Mehmet Tevfik Urgancıoğlu (ACI '98), tek kişilik gösterisini ACI Blake Kültür Merkezi'nde 3 Aralık'ta sergiledi.

Girişimciliğin sınırı yok!

Amerika'daki 'city deal'ın Türkiye versiyonu 'şehir fırsatı' web sitesinin kurucusu ve genel müdürü Emre Ekmekçi 1995 Tarsus Amerikan Koleji mezunu.

Celebrating the transfer of American Schools' Foundership

SEV and the members of the American Board celebrate the government's permission to transfer American Schools' foundership.

On November 2, 2010, a cabinet decree was published in the Official Gazette. The decree gave the permission to transfer the American Board's foundership status of the American Schools, to the Health and Education Foundation.

On December 3, 2010 there was a commemoration event, for the transfer of the schools' ownership. SEV trustees, SEV Board of Director's members, SEV officials, Directors of the American Schools, head of the graduate associations, former and present General Secretaries of the American Board, and Dr. Peter Makari and Susan Sanders of UCC were present.

Here are excerpts of some of the speeches from that night.

Prof. Dr. İlder Turan
Chair of SEV Board of Trustees

When the environment and the conditions under which an organization operate change, the organization itself has to change and adapt to the altered circumstances. Those organizations that adapt themselves to change survive those who fail, go out of existence. We are here tonight to mark a new stage in the evolution of the American Board-SEV Schools in Turkey, yet another step of adjusting to change which we hope will help us continue to perform what we believe to be a most valuable education and health service to our country.

In fact, the history of our schools is a history of successful adaptation to changing conditions. What purpose have our schools served? The answer is

more clearly and more explicitly stated in our mission and vision statements. But to be concise, from the beginning, we have tried to educate young people to think independently but with the social conscience, with the recognition that in everything they do, they should take into consideration how what they do affects their community, country and increasingly the global commons. We have tried to inculcate in our students a sense of not only legal but moral responsibility for their actions and a sense of dedication to the service of their country and mankind.

It is the graduates of these institutions that have taken up the challenge of insuring that their alma mater continue to serve their country when the original founder was no longer able to sustain their operation. In this endeavor, we the graduates have assumed a major responsibility and, at the expense of sounding immodest, our success has been evident. The schools and the hospital are prospering, while three primary schools have been added to the system in response to a decision of the Turkish government to raise primary education, eliminating in the process the middle school section of our schools. The continued existence and achievements of our schools and hospital is testimony to how much that mutual cooperation between the American Board and its parent organization and SEV has proven successful. Now we are entering a new stage in our relationship. The legal link between our institutions is no longer going to be there, but then, we have never viewed the essence of our relationship with the American Board as legal. Rather we have viewed it as sharing of values and goals. In this sense, our bonds are going to be as strong in the future as they have been in the past. We know that we will be able to call on you and you will be able to call on us anytime we need each other.

Dr. Peter Makari

Global Ministries Area Executive for the Middle East and Europe

We are immensely proud of the history of the American Board's involvement and work here for the last 190 years. Recently, I've met, in Grand Rapids, Michigan, Susan Walcott, who taught at Üsküdar. She made a point of introducing herself to me and reminisced in a brief moment on her time here. Susan's pride and memory is representative of many who have served here in some capacity over almost two centuries, attempting to uphold those purposes for the schools and the students. In my conversations with many of you, you have demonstrated your own pride in the education you received, and the values the experience instilled in you.

Historically, the early part of the 20th century was a crucial turning point in the history of the schools. By 1923, with the new Republic established, and the demographics of those seeking education increasingly shifting to the Turkish Muslim population, Paul Nilson, who was in charge of Tarsus American College, argued that the American Board must not "abandon Turkey" even though "some Americans [were] urging it". As Mustafa Kemal Atatürk's philosophy of the nation became clearer, another teacher, Lee Vrooman, wrote, "[E]ducationally, this is a time of growth and experiment. One of the most striking results of Mustapha Kemal's revolution is the new [positive] attitude toward education". Even though the number of schools began to dwindle, the opportunities were renewed and expanded.

Over the last hundred years, and indeed just in the past few decades, important changes have taken place. In 2007, Alison Stendahl wrote, "The schools have redefined themselves several times over the past two decades as they have now all become co-ed, now financially

support themselves, have professional educators contracted directly by the school, have adjusted to the loss of their middle schools and are now managed by SEV. The heritage of our predecessors lives on in the hearts of the graduates who still wish for the best for their schools. Their loyalty is incredible and touching." Again, to quote Alison, "We have excellent teachers today from a variety of backgrounds who are doing this. But the day is just dawning where we are creating a spirit and tradition within the institution itself. The school is defining itself as being a specific type of school representing certain values and traditions. Social service is still valued as well as academics and co-curricular activities.... We have some pretty amazing students who feel the impact of the school on the direction of their lives. It is too early to see where this new generation of graduates will end up but the early indicators show that we should

continue to have hope and faith in what our missionary legacy has taught us." Today, we share that hope, and feel much appreciation for the dedication that you give to the schools, and to the philosophy. We know that the schools are in the professional and extremely capable hands of people who care deeply for them, and we appreciate how you honor the Board's legacy and honor our presence with you. In 2009, Ken and Betty wrote, *"As members of a long line of Americans who were invited to work in the Izmir school, we appreciate how it strongly observes its heritage. It is an institution where generations of Christians, Muslims, Jews—Turkish and foreign—have worked together for common ideals of citizenship, service, and learning. It's a legacy that the graduates are protecting and developing. And it's a legacy that all Americans who contributed to it can celebrate."*

Kenneth Frank
American Board Joint General Secretary

Here are words from a wise person said long ago: *"For everything there is a season, and a time for every purpose under heaven."* In 1968, it was the right time to put the properties of the American Board schools into the hands of a new foundation, SEV.

In the early 1990s, it was the right

time to give the management of the American Board schools to the Foundation. And this year, 2010, was the right time to ask the government of Turkey for permission to transfer the ownership of these schools to SEV.

Elizabeth Frank
American Board Joint General Secretary

Tonight we have witnessed a celebration of the handing over to the license to operate the schools from the American Board to the Health and Education Foundation – SEV. I am excited to be a part of this! This is a turning point in an amazing endeavor in health and education between those who have worked in Turkey for and with the American Board since 1820. On its simplest and most enjoyable level this long history has been a process of getting to know one and other. As American President Lyndon Baines Johnson said – *"If we are to live together in peace, we must come to know each other better."* As the remarkable social activist Dorothy Day said *"Finally no one has a right to sit down and feel hopeless. There is too much work to do."* Our institutions have been places where people have felt the need to do a tremendous amount of work and to expend lots of energy. Sitting down and feeling hopeless is not something we

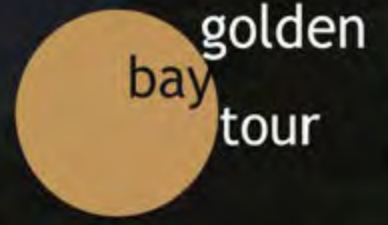
do! Such a practical spirit has brought us to this occasion and will bring SEV and its institutions into the future and many more milestones. I say *"Yolun açık olsun"* as you continue in a path of peace.

K. Erhan Dumanlı
Chair of SEV Board of Directors

Dear Guests and Dear Friends, This is a great chance for all of us to reflect our gratitude to UCC and ABH for all of the magnificent things they have accomplished through out 150 years in this country. We must thank to all our teachers who have taught us how to be good members of our community and families. We must thank to those who have initiated the founding of SEV.

The latest decree announced by the Government approving the transfer of the foundership of the Lycees to SEV from ABH is just officializing what SEV has been doing the last 15-20 years. People outside our organization asks the question 'what will happen to the schools now'. The answer is simply 'nothing'. SEV will still continue to increase the quality of education at our high schools. Then another question comes 'what will happen to ABH'. Again the answer is 'nothing'. ABH will always remain in our hearts forever as our good friends. ✓

Engin denizlerde ve nehirlerin huzurlu dinginliđi içinde
seyrederken, sizi cruise seyahatinin ayrıcalıklı, özel masal
dünyasını yaşamaya davet ediyoruz...

www.goldenbaycruises.com

0212 232 8800

5* Carnival Magic ile
Akdeniz

Barcelona - Monte Carlo - Roma
Livorno - Napoli - Messina - Barcelona

10 Temmuz (08 Gün)

1149 Euro / 2300 TL
'dan itibaren

5* DLX Amalegro & Amacello ile
Tuna Nehri & Orta Avrupa

Budapeste (1) - Bratislava - Viyana (1)

Durnstein - Melk - Linz - Passau

Regensburg - Nürnberg (1) - Prag (2)

14 & 22 Temmuz (11 Gün)

2149 Euro / 4300 TL
'dan itibaren

5* Crown Princess ile
Norveç Fiyortları

Londra (1) - Southampton - Stavanger - Olden
Hellesylt - Geiranger - Bergen - Southampton

08 Temmuz (09 Gün)

1599 Euro / 3200 TL
'dan itibaren

5* Norwegian Sun ile
Baltık Başkentleri

Kopenhag - Berlin - Tallinn - St. Petersburg (1)

Helsinki - Stockholm - Kopenhag

22 Haziran (10 Gün)

1399 Euro / 2800 TL

TIMUN 2010:

How can people be brought closer?

Üsküdar American Academy has hosted the 17th annual session of the Turkish International Model United Nations Conference between the 9th and 12th of December 2010. Students from Norway, Germany, Egypt, Jerusalem, Saudi Arabia, Italy, and the Netherlands were brought together around the theme of "Rapprochement of Cultures".

Üsküdar American Academy hosted the 17th annual session of the Turkish International Model United Nations Conference between the 9th and 12th of December 2010. TIMUN continued its successful streak this year with both foreign and Turkish schools as participants. Students from Norway, Germany, Egypt, Jerusalem, Saudi Arabia, Italy, and the Netherlands as well as from select Turkish institutions in Izmir, Ankara, Tarsus and Istanbul came together to debate issues of global importance. Each year, the executive team of TIMUN selects a key matter in global politics to serve as the main theme of the conference. This

year's theme was "*Rapprochement of Cultures*". On December 17th 2007, the United Nations General Assembly announced 2010 as the international year for the rapprochement of cultures. Incidentally, Istanbul is elected as the **European Capital of Culture** by the European Union for 2010. Owing to such a pleasant coincidence, we wanted to mention culture at our conference as well. The Special Conference analyzed issues related to culture and how people can be brought closer. Most conflicts arise because of cultural differences and the inability to appreciate them. Many territorial, disarmament, political and social conflicts result from cultural intolerance. So this year's theme was

From left to right: Melih Levi, Ambassador Serpil Uludoğan Alpman (UAA '68), Buse Tuncel and Arda Şener

Eric Trujillo
Director for UAA

essential for world peace and suggested a lot of different items to discuss. The Special Conference that focused on this theme had agenda items such as: countering xenophobia and the forced evictions of migrants; the promotion of interfaith dialogue among world religions; the preservation of cultural heritage and the protection of cultural sites and property; and the preservation of the diversity of languages.

TIMUN this year consisted of 9 committees including five General Assembly (Legal, Environmental, Disarmament, Human Rights and Territorial), the Economics and Social Council, a Special Conference on the Rapprochement of Cultures, the Security Council and the Arab League. We introduced an Arab League committee this year. We trust that it was a success as many of its agenda items were interesting (e.g. Islamophobia, the status of women in Islamic countries.) The committees were monitored by president and deputy chairs that are experienced MUNers. The purpose of debating is to

come up with resolutions on particular agenda items. More importantly, students walk away with public speaking and critical thinking skills as well as increased global awareness. A Model UN experience introduces high school students to the world of politics, and also to long lasting friendships.

TIMUN is organized every year by a student team accompanied by a team of advisors. This year, the team was led by the three presidents, **Arda Şener**, **Melih Levi** and **Buse Tuncel**. The comprehensive team also includes a Training Coordinator, Information Technologist, Conference Manager and Head of Admins.

The Üsküdar American Academy MUN program was first established in 1991 by **Ms. Marie Gummersheimer**, as part of the English department curriculum and later as a club. In 1996, TIMUN became affiliated to THIMUN making TIMUN an internationally recognized conference. This set high standards for the Üsküdar American Academy Model UN Club,

Ruth Briddock
MUN Director

making it one of the most popular extracurricular activities in UAA. Today, the club has over 100 members including both experienced and new MUNers who attend the weekly meetings and engage in passionate debates.

We believe that Model UN is a great experience since it works as a means of getting young people interested in the issues concerning the world they live in.

For further information:
timun2010@uaa.k12.tr
www.timun.org

Yıllar sonra yine bir arada...

Tarsus Amerikan mezunu basketbolcular yıllar sonra efsane koçları Nejat Güngör'le bir araya geldiler. Nostaljik buluşmada basketbol da vardı, barbekü de. Bir de bol bol kahkaha.

Her şey bir hayalle başladı. Tarsus Amerikan Koleji'nde okurken okul takımında basketbol oynamış, maçlarda okulunun galip gelmesi için sırtında TAC formasıyla ter dökmüş TAC mezunu basketbolcuları yıllar sonra yeniden bir araya getirme hayaliyle... Bu hayal nereden çıktı dersiniz, dergimizin Temmuz sayısı için TAC mezunu basketbolcularla 30 yıldır her pazar basketbol oynadıkları Robert Kolej'de gerçekleştirdiğimiz o sıcak röportajdan.

Özlem ortak duygu

Kimler mi vardı o pazar Robert Kolej'de? Ali Zallak (TAC '68), Cihangir Sonat (TAC '69), Bekir Çilsal (TAC '72), Necati Güler

(TAC '75), Can Sonat (TAC '77), Hayri Uğur (TAC '79) ve bir de TAC Basketbol Takımı İstanbul Şubesi oyuncuları. Aralarında yaptıkları maçın ardından bahçeye geçtik ve röportajımıza başladık. Okul yılları, arkadaşlıklar, basketbola duydukları büyük tutku derken çok keyifli, dolu dolu bir sohbet gerçekleştirdik. Ama bir şey canımı çok sıkıyordu. Özlem duyuyorlardı, eski günlere, TAC'de birlikte okudukları ama uzun yıllardır göremedikleri arkadaşlarına, hocalarına...

Efsane koç Nejat Güngör

Sohbet sırasında sürekli başka mezunlarımızın isimleri geçiyor ve herkes birbirine "Ya acaba o nerede,

ne yapıyor, niye gelmedi?" gibi sorular soruyorlardı.

O gün Robert Kolej'den çıktıktan sonra "Geçmişte TAC'de basketbol oynamış tüm mezunları neden bir araya getirmiyorum?" diye düşündüm. Hem okulumu hem de basketbolu çok seven biri olarak bu fikir beni çok heyecanlandırdı. O heyecanla hemen röportaj sırasında tanıştığım basketbolculara fikirlerini sordum. Hepsini çok sıcak karşıladı ve yeniden buluşma fikri hepsini en az benim kadar heyecanlandırdı.

Amacım 60, 70 ve 80'li yıllarda TAC'de basketbol oynayan mezunları ve Türkiye Şampiyonu olan TAC basketbol takımının efsane hocaları Nejat Güngör'ü öğrencileriyle tekrar buluşturmak.

Yoğun bir çalışma

Kafamdaki sorularla hemen yola koyuldum ve neler yapabileceğimi düşündüm. Mekanı ve zamanı nasıl belirlemeliydim, herkesi nasıl bir araya getirecektim, gelirler miydi ya da kaç kişi gelecekti, üstesinden gelebilir miydim böyle bir organizasyonun? Öncelikle basketbolcuları öğrenmeliydim. Tek tek her dönemdeki bir basketbolcuya kendi dönemindeki basketbolcuları sorarak kendime uzun bir liste yaptım ve başladım listedeki mezunların iletişim bilgilerini bulmaya. Daha önce hiç tanışma fırsatı bulamadığım ağabeylerime kendimi tanıtarak ve organizasyondan bahsederek tek tek mail attım. Kayıtlı mail adresi olmayan mezunlarımızı ise telefonla arayarak Basketbol Buluşması'ndan bahsettim. İşlerinin olması nedeniyle gelemeyecek olan ağabeylerimin telefonda bana

basketbol ve okul yıllarıyla ilgili anılarını anlatmalarına şahit oldum. Buluşmayı duyduklarında mezunların sesindeki coşku benim kalbimin daha hızlı çarpmasına neden oluyordu.

Tüm detaylar düşünüldü

Mezunlarla konuşarak buluşmanın ekim ayında yapılmasına karar verdik. O kadar basketbolcuyu bir araya toplayıp basketbol oynatmamak olmazdı, bunun için buluşma yeri basketbolun da oynanacağı bir yer olmalıydı. Hemen kardeş okulumuz olan **Üsküdar Amerikan Lisesi**'yle konuştum ve 24 Ekim Pazar günü için okulun uygun olup olmadığını öğrendim. Sıra yemeğe gelmişti, tabii basketbol oynanacak, enerji sarf edilecek ve kurt gibi acıkılacaktı. Bunun için de pazar gününe yakışacağını düşünerek okulun bahçesinde bir barbekü partisinin herkesin hoşuna gideceğini düşündük.

Katılanlar

1. Hüsamettin Alper '66
2. Eren Örgü '68
3. Ali Zallak '68
4. Ahmet Olcayto Tuğsuz '68
5. Cihangir Sonat '69
6. Süleyman Özekici '71
7. Bekir Çılsal '72
8. Ali Aşkın '72
9. Ahmet Şahin Kol '74
10. Engin Akış '75
11. Necati Güler '75
12. Salim Erdem '75
13. Hasan Karamahmet '75
14. Levent Soylu '76
15. Mehmet Reşat Karamahmet '76
16. Armağan Ömür '77
17. Abdullah Şehoğlu '77
18. Hakan Sönmez '77
19. Ali Cerrahoğlu '78
20. Necati Abacıoğlu '78
21. Mehmet Sacit Erdem '79
22. Hayri Uğur '79
23. Can Hisarlı '79
24. Ekrem Erdem '81
25. Mehmet Perçin '81
26. Sabri Uslu '83
27. Ahmet Seğmen '97
28. Onur Aydoğan '97
29. Engin Ertuğrul '97
30. Şadi Eserce '97
31. Serdar Altuğ '97
32. Ahmet Öztürkay '97
33. Ömür Yılmaz '02
34. Servet Asutay '04

Barbeküyü Üsküdar Amerikan Lisesi'nin de yemeklerini yapan **Sofra Grubu** organize edecekti, onlarla birlikte mönüyü belirledik. Tarsus yıllarımızın vazgeçilmez fıstıklı baklavayı mönüye ilave ettik. Madem böyle bir buluşma gerçekleşiyor, o günün anısına herkesin elinde bulunması için Necati Güler (TAC '75) ağabeyin önerisiyle bir de t-shirt yaptırıldık.

Biz de iki tuğla koyduk

Masraflar için mezunlardan kişi başı ücret toplamam gerekiyordu. Artan parayla da ne yapabiliriz sorusunun cevabını çok kolay bulduk. Bu kadar TAC mezunu bir araya gelince okulumuz yararına bir şey yapmalıydık. Bunun için en güzelinin TAC **Mezunlar Derneği**'nin yürüttüğü **Bir tuğla da sen koy** projesine bağış yapmak olduğuna karar verdik. (Aldığımız iki tuğla www.birtugladasenkoy.com internet sitesinde yerini aldı.)

Gerçeğe dönüşen hayal

Uçak biletleri alınıyor, rezervasyonlar yapılıyor ve geleceklerin listesi yavaş yavaş artmaya başlıyordu. Tabii benim de heyecanım... Bu organizasyon

için defalarca telefonla konuştuğum ağabeylerimle tanışmak için can atıyordum ve bir aksilik yaşanmaması için dua ediyordum. Nihayet 24 Ekim günü geldi çatı. Hava şansımıza güneşliydi, hemen masamızı dışarıya kurduk ve süsledik. Sabah saat 10.00'da Nejat Hocamızın uçağı indi, **Salim Erdem** (TAC '75) ağabey havaalanına onu almaya, ben de okula mezunları karşılamaya gittim. Saat 11 olduğunda neredeyse çoğu mezun okuldaydı. Sevgili **Eren Örgü** (TAC '68) ağabey sırf bu buluşma için Viyana'dan kalkıp geldi. Asıl sürpriz ise Mersin'den elinde bir kutu cezeryesiyle bizim için gelen **Nejat Güngör** hocaydı. Uzun süren kucaklaşmalardan sonra TAC mezunlarını takımlara ayrılıp Üsküdar Amerikan Lisesi'nin kapalı spor salonunda basketbol oynarken görmek, atışmalarını izlemek benim için tarif edilmez bir mutluluktu. Hele çok sevgili hocaları Nejat Güngör'ü karşılarında görmek onlar için apayrı bir sürpriz oldu. Suratımda kocaman bir gülümseme, hâlâ bir hayalden yola çıkarak bugünün bir gerçeğe dönüştüğüne inanamıyordum.

TAC ruhuyla dalma

Basketbol maçlarından sonra mezunlarımızla birlikte okulun tribünlerine oturduk ve toplu bir resim çekildik. Nejat Hoca ve TAC **Mezunlar Derneği Başkanı Ali Cerrahoğlu** (TAC '78) ağabeyin de konuşmasından sonra hep birlikte yemeğe geçtik ve anlatılan o güzel anılarla güneşli havanın tadını çıkarttık. Bu buluşmaya zahmet edip gelen tüm mezunlarımıza bir kere daha teşekkür ediyorum. Gelemeyen basketbolcu mezunlarımız hiç üzülmeyinler. Levent Soylu (TAC '76) ağabey Tarsus'taki portakal bahçelerinde gelecek yıl, yine bu zamanlar bizi seve ağırlayacağını ilan etti. Bu buluşmaya katılmak isteyen tüm basketbolcu abla, ağabey ve kardeşlerim eyaycioglu@sev.org.tr adresinden bana ulaşabilirler.✍

Çok derin bir uzunluktur o

Fazıl Hüsnü Dağlarca, Zeynep Oral (ACI '64) için yazdığı 'Sarı Ağıt' şiirinde onu "Çok derin bir uzunluk" diyerek tanımlıyor. Zeynep Oral, yazdıklarıyla hepimize farklı bir derinlik katıyor.

Fazıl Hüsnü, 'Sarı Ağıt'ın bir bölümünde Zeynep Oral'ı şu dizelerle tanımlıyor: *"Uzakdoğu onun / Paris tiyatroları onun / Venedik'teki sandallar onun / Almanya'da / Rusya'da / En güzel filmler onun / Sanat uzun yaşamak kısa derler ya / Hepsinin ötesindeki yazılar onun / Milliyet Sanat Dergisi eski varlığı ile onun / ..."* Zeynep Oral'la İzmir Amerikan Kız Koleji günlerinden Milliyet Sanat'a, Mrs. Blake'den Leyla Gencer'e, yazdığı kitaplardan gelecekteki projelerine kadar birçok şeyi konuştuk:

İzmir Amerikan Kız Koleji, size neler kattı, hayata bakışınızı nasıl etkiledi?

Toplumsal sorumluluk duygumun bu denli bilinmesinin en önemli nedenlerinden biri sanıyorum ki İzmir Amerikan Kız Koleji'nde okumuş olmamdır. Okulu bitirinceye kadar birçok toplumsal etkinliğe katıldık. Örneğin sağır dilsiz okulunda resim, cimnastik derslerine girip engelli çocukların yaşamına renk katmaya çalışırdık. Gecekondu bölgelerinde çöp toplamaya ve darülacezdeki yaşlılarla

vakit geçirmeye kadar birçok toplumsal sorumluluk faaliyetinin içinde oldum. Bu tür duyarlılıkların gelişmesinde okulun payı çok yüksektir. Burada dostluğu, arkadaşlığı, insan olmayı öğrendik. Bunda Mrs. Blake'in büyük emek ve katkısı vardır.

Hiç unutmuyorum: Bir keresinde sınıf yüzüğü istiyorduk. Çok konuşkan biri olduğum için sözcülük görevi bana düştü. Mrs. Blake "Niye sınıf yüzüğü istiyorsunuz?" dedi. Ben de "Bütün sınıfların var, bizde neden olmasın?" dedim. O da bana "Bir şey başkasında var diye istenmez" dedi. Bu, bana hiç unutamayacağım bir hayat dersi oldu. Okulumuz, bu ülkenin her köşesini görme ve tanıma zorunluluğu ve sorumluluğunu da aştırdı bize. Daha ortaokuldayken Ankara, Antalya, Diyarbakır, Mardin gibi birçok şehre gittik. Yurdumuzu ve yurdumuzun gerçeklerini o yaşlarda tanımaya başladık.

Okul yılları dendiğinde derslere ilişkin bilgilerin gelip geçtiğini ama hayata ilişkin verilen bilgilerinse kalıcı olduğunu görüyorum. Örneğin tarih öğretmenimiz **Kemal Bey** (Şeker Kemal) **Karlofça Antlaşması**'nın tarihini unutmamızda hiçbir sakınca olmadığını ama annelik üzerine okulda öğrendiğimiz bilgilerin kalıcı olması gerektiğini söylerdi. Bir de çok korku duyduğumuz biyoloji öğretmenimiz **Samiye Hanım** ve tarih öğretmenimiz **Fikret Hanım** vardı. Ben onlar sayesinde korku duyduğum hiçbir şeye saygı duymamayı öğrendim. Saygı duymak için sevginin gerekli olduğunu da yine o yıllarda öğrendim. Okul yılları deyince derslerden çok drama kulübü, tiyatro kulübü, okul temsilcileri, gazete kulübü, okul gazetesi çıkartmak, edebiyat kulübü, modern dans kulübü, müzik kulübü, voleybol-basket takımı, atletizm yarışmaları, kahramanlık günleri geliyor aklıma. Onlar hayatımın en unutulmaz anlarıdır. Tiyatro kulübünde sürekli sahneye çıkardım ve bizim ayanımızda İngilizce konuşan

okul olmadığı ve uzun boylu olduğum için hep erkek rollerini ben oynardım, çok keyifliydi.

Kolej sonrası Fransa'ya gittiniz. Biraz da o yıllardan söz eder misiniz?

ACT'dan sonra Paris'te **Yüksek Gazetecilik Okulu**'nu bitirdim ve aynı zamanda **Sorbonne**'da **Tiyatro Araştırmaları Bölümü**'ne devam ettim. Her iki okulda da çok değerli hocalar vardı ve bana büyük katkıları oldu. Yedi-sekiz yıldır Paris'te olup da tek kelime Fransızca konuşamayan Türk öğrencileri görünce çok şaşırımdım. O yüzden kendimi Fransızca öğrenmeye ve okuldaki derslere verdim. Okuldaki sınıf arkadaşlarım çok donanımlıydı ve benden kat kat daha iyi eğitim almışlardı. Mükemmel bir komplekse kapıldım ve onlara yetişebilmek için sadece okudum ve çalıştım. Oysa hayattan çok keyif alan, dans etmesini seven bir insanım. Ama Paris'te geçirdiğim üç yıl boyunca ne bir diskoya ne de bir gece kulübüne gittim. En büyük eğlencem konferans, konser, tiyatro, sinemaydı. O yıllarda Paris, 68'e hazırlanıyordu. Paris'teki bu politik iklim de beni çok etkiledi. Özgürlük, eşitlik ve dayanışma, vazgeçemediğim ilkeler oldu...

Yazmaya ne zaman başladınız?

Paris'te başladım. Paris kahvelerinde vakit geçirmeyip sürekli ders çalıştımdan dolayı çok yalnızdım. O yüzden yazmaya başladım. Kendimi, yazarak daha iyi ifade edebildiğimi böylelikle keşfettim.

Kadınların bağımsızlığına özel bir önem veriyorsunuz. Ülkemizdeki kadın hareketinin de önemli isimlerinden birisiniz. Bu duyarlılık ne zaman ve nasıl oluştu?

Bu duyarlılık çok genç yaşlarda oluştu. Birbirine deli gibi aşık annem ve babam vardı. Gelin görün ki, babam işe giderken, annem onu geçirirken

Fazıl Hüsnü'den Zeynep Oral'a

Fazıl Hüsnü Dağlarca, "Ben ölünce Zeynep Oral benim için çok güzel bir şey yazar. Ben onun ölümünü göremem, en iyisi ben şimdiden yazayım" diyerek Zeynep Oral için "Sarı Ağıt"ı yazmış:

Sarı Ağıt

Çok büyük bir kuş vardır
Uçar voryüzü ile güneş arasında
Çok büyük sarıdır o
Sarı bir evren yaratır o
Yaşamakla yaşamamak arasında

İpekten bir gövde
Uzakdoğu onun
Paris tiyatroları onun
Venedik'teki sandallar onun
Almanya'da
Rusya'da
En güzel filmler onun
Sanat uzun yaşamak kısa derler ya
Hepsinin ötesindeki yazılar onun
Milliyet Sanat Dergisi eski varlığı
İle onun

Çok büyük bir ablam vardır
Dudaklarımızla ellerimiz arasında
Çok derin bir uzunluktur o
Kimidar topraktaki yeşille o
Sarı sözcüklerimiz sarı güller
Arasında
Zeynep Oral'la Zeynep Oral
Arasında

Sarı saçlarından geçerdik ölmek
Hayır ölmezdi ki o geçerdik.

"Semih, eve para bırakır mısın?" derdi ve ben çocuk halimle buna bozulurdum. Ortada bir haksızlık vardı. Kararımı o zaman verdim. Ben kimseden para istemeyecek, kendim para kazanacaktım.... Babamı 17 yaşındayken kaybettim. Annem, hem annem hem babam hem de hayattaki en yakın arkadaşımı. Milliyet'ten kovulma sürecinin hemen ardından annemi kaybettim. Bazen *"Acaba benim üzüntüm mü onu bu kadar çok üzdü de hastalandı?"* derim.

Sizce Türkiye'nin kültür-sanat alanında dünyadaki yeri nedir? Türkiye'nin dünyada sinemadan müziğe, tiyatrodan modern dansa, plastik sanatlara kadar birçok alanda önemli yeri var. Bence bu durumun en farkında olmayan ülke ise Türkiye. Bugün Almanya'da **Fazıl Say**'a ilişkin Türkiye'den çok daha fazla yayın yapıyor. Aynı şey **Orhan Pamuk** ve diğer birçok sanatçımız için de geçerli.

Peki, ülkemizin bu değerlerine neden bu kadar uzak duruyor, onları yeterli kadar sahiplenemiyoruz? Ben medyamızın bu konuda görevini yeteri kadar yaptığına ve sorumluluklarını yerine getirdiğine inanmıyorum. Sanat eleştirisi bence çok yetersiz. Popüler ve magazinsel sanat olayları ön plana çıkartılıyor. Daha doğrusu ucuz, kolay ve yoz olan yüceltiliyor. Her olay sansasyon ve magazin haberlerine alet ediliyor... Ancak sanatçılar dünyasında da yanlışlar yok değil! Birçok sanatçı, şan-şöhret uğruna gereksiz medyatik ilişkilere giriyor; yaptıkları işten ve ürettiklerinden çok kendilerini ön plana çıkarıyorlar. Birçok sanatçı, kültür-sanat yayınlarını kendileriyle ilgili bir haber ya da yazı çıktıysa takip ediyor. Her şey reyting uğruna yapılır oldu!

Bu magazin ortamından kurtulmanın ve gerçek değerlerimizi tanımanın bir yolu yok mu? Elbette var. Özellikle internet siteleri

bu anlamda çok değerli. İnternet ciddi bir olanak. Birçok internet sitesinde gerçek sanatçı ve sanatseverler, klasik müzikten plastik sanatlara birçok alanda çok düzeyli paylaşımlarda bulunuyor, tartışmalar yapıyorlar. Buralardaki tartışmalar, gazetelerde okuduklarımızdan çok daha değerli ve verimli. Bu alandaki kaliteyi daha da artırabilmek için sanatçıların ve kurumların sağlam bir duruşu olmalı: *"Benden söz edilsin de nasıl olursa olsun anlayış"*na artık son verilmeli. Türkiye'de kimse kimseye hak ettiği değeri vermiyor. Ben **Leyla Gencer**'in ne kadar büyük bir sanatçı olduğunu Türkiye'deyken değil Paris'teyken öğrendim. Türkiye'de başarılı bir insanı ve yaratıcılığı yok etmek için her şey yapılıyor.

Nasıl bu döngüden çıkacağız?

Bu döngüden çıkmak için ciddi kültür politikaları ve eğitim gerekli. Maalesef bizde ikisi de yok. İstanbul kültür başkenti ama opera ve bale

sergileyebilecek bir mekân bile yok. Bence bu durum biraz da iktidarlardan kaynaklanıyor. Onların böyle bir gereksinimi yok.

Çok uzun süre Milliyet Sanat gibi hepimizi büyüten, besleyen bir kurumun başındaydınız. Yeniden böyle bir şey yapacak olsanız nasıl yaparsınız?

Milliyet Sanat, çok yaygın ve derinliği olan bir dergiydi. Bugün belki daha az yaygın ama çok daha fazla derinliği olan bir yayın daha etkili olur sanırım. Milliyet Sanat'ın ilgi alanı çok genişti ve yenilikçiydi. Unutmuyorum ilk sibernetikten söz ettiğimiz vakit Kars'tan "Sibernetik üzerine daha çok yazı yazın" diye mektup almıştık. Yurdun her köşesinden mektuplar geliyordu... Bugün ben nereye gidersem "Ben şu kasabada şu köyde öğretemedim. Gençleri sizin dergilerinizle yetiştirdik, sizin derginizle büyüdük" lafını duyarım hâlâ. Sanat ve kültür, insana yapılan yatırımdır. Bugün makinelere yatırım yapılıyor; insan, o kadar önemsenmiyor. Bu zihniyet, "köşeyi dönme" zihniyetidir. Böyle giderse yakın bir süre sonra demokrasiye de gerek olmadığı söylenebilir. Ama ben yine de çok umutluyum. Kendi yaşatımlarla görüştüğümde çoğu zaman "eyvah" diyorum ama gençlerle görüştüğümde içim umut doluyor. Bireysel özellikleri gelişkin ama asla bencil olmayan toplumsal duyarlılığı yüksek gençler yetişiyor. Gençlerimizden yana çok umutluyum.

Çok değişik tarzlarda ve çok değişik konularda ürünler veriyorsunuz. Konu ve tarz seçimini neye göre yapıyorsunuz. Yazdıklarınızı daha sonra okuduğunuzda neler düşünüyorsunuz?

Yazdıklarımı eksik ve yetersiz görüyorum. Her seferinde "Hay Allah!

Bunu daha iyi yazabilirdim" diyorum. Türler arasında da belli bir seçimim yok. İçimde duymadan, yüreğimde hissetmeden hiçbir şey yazamıyorum. Konu, beni adeta midemden kavıyor ve kendini yazdırıyor. "Şimdi ne yazayım?" diye hiçbir zaman oturmamış masanın başına. Konu, karşıma geldiğinde ve beni kavradığında yazmak zorunda kalıyorum: "Yazmazsam öleceğim" duygusunu yaşıyorum. Mesela Leyla Gencer'in hayatı ve Reha İsvan'ın hapisane anıları beni çok etkiledi. Bunlardan herkesin haberdar olabilmesi için oturup yazdım. Her şeyi ben yazmak istemiyordum, ama yazılmadığını görünce de o işi kendime görev ediniyor ve yazıyorum. **Kadın Olmak** kitabında tam da bunu yaşadım: Kadın konusunda dünyada neler olduğuna dair birçok bilgi, belge ve iki bavul malzemeye Türkiye'ye döndüğümde tüm bu malzemeleri birilerine vermeyi ve onların böylesi bir kitap ortaya

çıkarmalarını çok istedim. Ama olmadı, oturup kendim yazdım. Tiyatro eleştirilerimi de çok önemsiyorum. Çünkü tiyatro eleştiriyi gelişen bir sanat.

Yeni projeleriniz neler?

Cumhuriyet Yayınları'ndan **O Güzel İnsanlar** adlı son kitabımı okurlar çok sevdi. O kitapta bu ülkede yaşamış ve benim yakın dostlarım olan sonsuz sevgi ve saygı duyduğum 30 insanı anlatıyordum. Şimdi onun devamını yazıyorum. Anlatmak istediğim birçok "güzel insan" daha var. Onları başka bir kitapta bir araya getirmeyi düşünüyorum. Diğeriyse torunlarıma bırakmak istediğim bir kültür kitabı. "Bu ülke benim" diyebilmeleri, bu ülkeye karşı sorumluluk duyabilmeleri için bu ülkenin kültürünü A'dan Z'ye çok iyi bilmeleri gerekir. İşte onlara böyle bir kitap hazırlamaya çalışıyorum. ✓

Bolusma dergisi için Zeynep Oral'la röportaj: SEV Konatim Kurdu Eyesi Tülay Çurçun (AÇI 74) birleştirildi

Lynda Blake

İzmir Amerikan Kız Koleji'nin efsanevi öğretmen ve müdürlerinden Lynda Blake'in vefatı üzerine Zeynep Oral 19 Şubat 1989 tarihli Milliyet'teki "Esintiler" köşesinde aşağıdaki yazıyı kaleme almıştı.

"Öğretmeniniz, başöğretmeniniz Lynda Blake oldu." İşte, tek cümlelik, açık seçik, yalın, kesin bir haber daha... Haber geçen hafta geldi. Haberle birlikte çocukluğum, gençliğim... Benden bir kuşak öncesinin çocukluğu, gençliği... Benden bir kuşak sonrakilerin çocukluğu, gençliği...

Lynda Blake (ya da bizler için Mrs. Blake), 1939'da İzmir Amerikan Kız Koleji'ne öğretmen olarak gelmiş, 1948'de okulun müdürü olmuş, 1971'de İzmir'den ayrıluncaya dek bu görevi sürdürmüştü. Neredeyse 40 yıl boyunca o okula gitmiş, o okuldan ayrılmış, o okuldan mezun olmuş binlerce için İzmir Amerikan Kız Koleji (ya da şimdiki adıyla Lisesi) Mrs. Blake ile özdeşleşmişti. Ve Mrs. Blake demek, sonsuz bir disiplin ama aynı zamanda sonsuz bir sevgi ve sevecenlik demekti; bugünü yaşamak, ama daha çok geleceğe hazırlanmak demekti; öğrenmek, bilgilenmek, ama bundan daha önemlisi, dünyaya tautmak, insanı tautmak demekti.

Okula girdiğim o ilk günlerde, her öğrenci gibi ben de ince, uzun boylu, beyaz ve oldukça isyankâr saçları başının üzerinde bir topuzla toplanmış Mrs. Blake'den çok çekinirdim. Ama bu "en büyük" öğretmenin her teneffüste o uçsuz bucaksız bahçede yerdeki çöpleri, kağıtları toplamasına bir türlü aklım ermezdi. Hayır, bize bir gün olsun siz de toplayın demedi, yere kağıt atılmaz demedi. (Yer dediğim, Allah'ın uçsuz bucaksız bahçesi!) Bir gün olsun, görmüşse bile, yere çöp atınları azarlamadı. Yalnız her teneffüste, okula girenlerin taşkın bakışları arasında, yerdeki çöpleri, kağıtları topladı. Ve bizler, o gün bugün, yere minicik bir kağıt parçası bile atamaz olduk. Korkudan değil, saygıdan...

Şu yukarıda anlattığım Mrs. Blake'in bende kalan binbir "fotoğraf"ından yalnızca biri. O yalnız müdiremiz değil, aynı zamanda hazırlık sınıfından başlayarak lise son sınıfa dek şu dersleri veren öğretmenimizdi: İngilizce, İngilizce edebiyat, kimya, aritmetik, geometri, astronomi, ev idaresi, müzik ve yemek dersi... Doğrusu şu anda ben, Mrs. Blake'den

hangi kimya formülünü ya da hangi yemeği öğrendiğini anımsamıyorum... Ama yüreğime ve beynime, bir daha hiç çıkmamak üzere yerleşmiş olan, dünyanın barış içinde yaşaması gerekliliğini; her ama her insanda mutlak iyi, güzel, doğru ve seviyecek bir şey olduğunu; öğrenmenin hiç ama hiç sona ermeyeceğini ondan öğrendiğimi çok iyi biliyorum.

Mrs. Blake, İzmir Amerikan Lisesi'nden ayrıtıp Boston'a yerleştikten sonra, Amerika'da Türk lobisinin oluşturulmasına yardımcı oldu, verdiği çeşitli konferanslarla Türkiye'nin tanıtılmasına katkıda bulundu, özellikle Ermeni konusunda, hiç yılmadan konferanslar verdi, çeşitli barış örgütlerinde çalıştı.

Son yıllarında Harvard Üniversitesi'nde Osmanlı edebiyatı üzerine çalışıyordu. Geçen hafta 82 yaşında öldüğünde, Osmanlı-Türkçeden çeviriler üzerine uğraşıyordu.

Mrs. Blake öleceğini biliyordu (kanser). "Yolculuğum sonuna yaklaşıyor", İzmir'deki dostlarına, okuluna, eski mezunlara, okulun artık kız ve erkek öğrencilerden oluştuğunu (üç yıldır böyle) bu nedenle yeni yaklaşımlar gerektiğini belirtiyor ve geleceğe ilişkin öncülerde bulunuyordu: "Bu gençlerin, Türkiye'nin toplumsal sorunlarına ve Türkiye'nin olanaklarına yeni ve yaratıcı yaklaşımlar sağlayabilecek biçimde" yetiştirilmesini istiyordu. Öleceğini bilirken bile geleceğe bakıyordu... Son mektuplarından birinde, "Her bireyin kendi aklını ve kişiliğini geliştirmesinin gerekliliğinden" söz ediyor, yoksa gerilemenin, küçülmenin, yok olmanın kaçınılmazlığını vurguluyordu.

Mrs. Blake, "Eğer sizlere sorun olmayacaksa, dert yaratmayacaksa, din engellemiyorsa" deyip bir istekte daha bulundu: "Ölümünden sonra bana bir mevlit okutur musunuz?" Hayır, Müslüman değildi.

Mrs. Blake, yarımı düşünürken, sizi de düşünüyorum. Ve size teşekkür ediyorum.

Arkamızda gurur duyacağımız bir iz bırakmak istiyoruz.

Bosch son 15 yılda elektrik tüketiminde
%74, su tüketiminde %66'ya varan tasarruf
sağlayan teknolojiler geliştirmiştir.

Tüm Bosch teknolojileri, doğa kaynaklarını verimli kullanmaya yöneliktir. Bosch ürünlerinin, çevre dostu yöntemler kullanılarak %95 geri dönüşümlü malzemelerden üretilmesinin; son 15 yılda elektrik tüketiminde %74, su tüketiminde %66'ya varan tasarruf sağlayan teknolojilerin geliştirilmesinin nedeni budur. Çünkü Bosch olarak, geride gurur duyacağımız bir iz bırakmak istiyoruz. www.bosch-home.com/tr

BOSCH

Yaşam için teknoloji

100 Yıl

Bosch Türkiye'de | 1910-2010

Giray Velioğlu (TAO '64-TAC '67):

Türk insanı sigortaya çok uzak

Yapı Kredi Sigorta Genel Müdürü Giray Velioğlu, Türk insanının sigortayı gönül rahatlığıyla uyumasını sağlayan bir araç yerine bir çeşit alışveriş gibi algıladığını söylüyor. Bu algıyı değiştirebilmek için sektördeki profesyonellerin daha çok çalışması gerekiyor.

Buluşma Dergisi için yaptığımız her röportaj, Yayın Kurulu olarak hazırladığımız olası röportaj listesine yenilerinin eklenmesine neden oluyor. **Yapı Kredi Sigorta Genel Müdürü Giray Velioğlu** ile yaptığımız röportajda da aynen böyle oldu. Sohbetimiz sırasında özellikle **Hayrettin Ergun** (TAO '64-TAC'67), **Kemal Diriöz** (TAO '63), **Coşar Çopuroğlu** (TAO '64-TAC'67) ve **Tufan Turanlı'nın** (TAC '70) kulaklarını çınlattık. Sigorta sektörünün duayenlerinden sayılabilecek Dr. Giray Velioğlu'yla sektörü, kariyerini ve Talas-Tarsus yıllarını konuştuk.

Sigorta sektörüne girmenizle başlayalım istiyoruz röportaja?

Çok yakından tanıdığınız bir isim sayesinde girdim bu sektöre. Suudi Arabistan'da akademisyen olarak çalıştığım ilk yılımdı. Tatil için Türkiye'ye geldim. Eşi, dostu, arkadaşları ziyaret ediyordum. Bir arkadaşım **Erhan Dumanlı'nın Halk Sigorta'nın** genel müdürü olduğunu söylemişti. Aklımda kalmış, arabayla giderken Halk Sigorta'nın binasını gördüm. Durup Erhan'ı ziyaret etmeye karar verdim. Şans işte, Erhan da tam o saatte yerindeydi. Oturduk, konuştuk. Laf arasında "Ne yapacaksın?" diye sordu. Ben de daha bir sene kontratım

olduğunu söyledim. Sonrası için de belki bir süre akademisyenliğe ara verip kendi mesleğimi yapabileceğimi söyledim. O zaman "Gel, bizde çalış" dedi. Aslına bakarsanız ne o adam arıyordu ne de ben iş. Aradan zaman geçti, Suudi Arabistan'a döndüm, sonra kontratımın süresi bitti. Erhan'ı arayıp iş teklifinin hâlâ geçerli olup olmadığını sordum, olumlu yanıt alınca da akademisyenliğe nokta koyup Türkiye'ye döndüm.

Sizin için radikal bir dönüş olmuş!

Hayatımda ilk defa kamu sektöründen özel sektöre, üstelik anlamadığım, bilmediğim bir alana geçtim. 40

yaşıyordum. Biri çıkıp "Sen çevre mühendisliğinde doktora yapacaksın, 13 sene akademisyenlikten sonra sigorta şirketinde çalışacaksın" dese hayatta inanmazdım. Halk Sigorta'dan sonra (şimdiki ismiyle Yapı Kredi Sigorta) 1989'da Halk Yaşam'da çalışmaya başladım. Önce departman müdürüydüm, sonra Erhan'ın yardımcısı oldum. Ondan sonra da o zamanki adıyla **Halk Yaşam**, şimdiki adıyla **Yapı Kredi Emeklilik**'in genel müdürlüğüne atandım. Uzun süre Erhan'la birlikte çalıştık, 2004'te o gruptan ayrıldı. Bense 21 yıldır aynı gruptayım.

Yapı Kredi Sigorta Genel Müdürlüğü'ne uzanan kariyer gelişimi nasıl oldu?

1997 senesinde Halk Yaşam'a genel müdür oldum. Halk Yaşam, Halk Sigorta'nın hayat ve sağlık alanında faaliyet gösteren bir iştirakiydi. Önce Yapı Kredi Yaşam, sonra da Yapı Kredi Emeklilik adını aldı. Emeklilik yasası çerçevesinde emeklilik şirketleri sağlık branşında faaliyet gösteremiyordu. Halk Yaşam olarak emeklilik kulvarında olmak istediğimizden sağlıklı Halk Sigorta'ya devrettik. 12 sene Yapı Kredi Emeklilik'in genel müdürlüğünü yaptım. Geçen yıl da Yapı Kredi Sigorta'nın genel müdürü oldum. Bir anlamda Erhan'ın pozisyonuna geldim. Yapı Kredi Emeklilik'te yönetim kurulu üyesi ve Murahhas Aza olarak sorumluluklarım devam ediyor.

Akademisyenlikten sonra sigorta sektöründe zorlanmadınız mı?

Şöyle bir tespitim oldu: Öğrenciler ile sigortalılar birbirine çok benziyorlar. Öğrenci "Her konuya çalışmıştım, bir tek buna çalışmadım, siz de oradan sordunuz" der. Sigortalı ise "Her teminatı aldım, bir tek şu teminatını almamıştım, evimi su bastı" der. Öğrenci "Ben 80 bak ediyordum, 70 verdin" der. Sigortalı da 100 verilmesini bekler, 50 aldığında isyan

Yıl 1987, Tarsus Amerikan Kolej'i'nin bahçesinde Erhan Dumanlı (solda ayakta), Gıray Veliçli (sağdan ikinci) sohbet ederken.

eder. Böyle baktığımda çok farklı değildi. Sigortacılıkta muhakeme ve istatistik çok önemli.

1980'lerin sonunda sigorta sektöründe nasıl bir tablo vardı?

Gelişmeye çok açık bir sektör olarak tanımlanıyordu. Nitekim o dönemlerde kişi başına 3-4 dolar olan sigorta primi şu anda 120 dolar civarında. İlerleme hızlı ama ortalama hâlâ Avrupa Birliği'nin altında. Orada ortalama kişi başı sigorta primi 700 dolar. Zaten yurtdışı yatırımcıların Türkiye'deki sigorta şirketlerine ilgilerinin arkasında yatan da bu potansiyel. Burada hâlâ kat edilecek çok yol var diye yorumlanıyor. Aynı yorum bankacılık sektörü için de yapılıyor.

"1980'lerde kişi başına 3-4 dolar olan sigorta primi şu an 120 dolar civarında. İlerleme hızlı ama ortalama hâlâ Avrupa Birliği'nin altında. Orada ortalama kişi başı sigorta primi 700 dolar."

Sıradan bir insanın temel sigorta ihtiyaçları nelerdir? Türkiye'de sigortalı oranının düşük olmasını neye bağlıyorsunuz?

Bence hiç olmazsa yatarak tedaviyi kapsayan bir sağlık sigortası, sonra da araba ve ev gibi kaybedilecek mal varlığı için sigorta yaptırılmalıdır. Maalesef Türkiye oryantal bakış açısına sahip bir ülke, toplum olarak da son derece kaderciyiz. "Bana bir şey olmaz" zihniyeti var. Nazar boncuğu ve at nalıyla kendimizi koruyoruz. İkincisi de çok yanlış bir "devlet baba" olgusu var. Sel basıyor, deprem oluyor, çığ geliyor; politikacılar hemen bölgeye gidiyor ve "Devlet baba yaranıza saracak" diyor. "Neden sigorta yaptırmadınız?" diye soran yok. En basit örnek Zorunlu Deprem Sigortası (DASK). Türkiye'de 12-13 milyon sigortalanabilir daireden söz ediliyor. Bunun yaklaşık yüzde 25'i sigortalı. Görülüyor ki Türk insanı sigortaya çok uzak. Bu işi bir alışveriş gibi görüyor, "Para yatırdım, karşılığını almadım" diye bakıyor. Halbuki "Para yatırdım ama bunun karşılığında rahat uyuyorum. Arabamı çalınırsa, ayağım

kırılsa, evimi su basarsa dert değil" diye endişe giderici bir boyut olarak yorumlamalı. Yine de umutsuz değilim, ülkenin refah düzeyi ve sigortalılık bilinci arttıkça sektörün daha da gelişeceğine inanıyorum.

Şirketlerin çalışanlarına sunduğu sigorta olanakları da gittikçe cazibe yaratan bir unsur olmaya başladı. Şu anda şirketler eskiden olmadığı kadar sağlık poliçesine önem vermeye başladılar. Artık iş müracaatlarında adayların sorguladığı konular arasında sağlık sigortası ve grup emeklilik planları gibi doğrudan sektörle ilgili başlıklar da var. Ben temel sigorta ihtiyaçlarının bilinç ve uygulama anlamında yaygınlaşması taraftarıyım.

Sigortacılık karşılıklı güvene dayalı bir ilişkiyi gerektiriyor. Sigortalı, sigortacı kurumun her zaman yanında olacağına, sigortacı kurum da sigortalının beyanlarında dürüst olacağını varsaymak durumunda değil mi?

Elbette, ben hasardan önce poliçesini alan, vaktinde primini ödeyen bir sigortalıyı mağdur etmeyi hiç istemem. Arkadaşlarımın da "Sigortalının hasarını nasıl ödemeyiz" diye değil, "Sigortalımızın mağduriyetini nasıl çözeriz?" diye bakmalarını isterim. Çünkü biz aslında onurlu bir iş yapıyoruz. Bir de hukukçu bir ailenin çocuğu olduğum için, kurallara her zaman uyarım, uyulmasını isterim. Kurallara uyarak onuncu olmak, kuralları ihlal ederek birinci olmaktan iyidir bana göre. Ekibim de bunu bilir.

Sigorta poliçesi yaptırırken nelere dikkat etmeliyiz? Ne tür sorular sormalıyız? Poliçeler minik minik yazılardan oluşuyor ve sigortalı çoğunun ne demek istediğini bile anlamıyor. Neden böyle?

Maalesef o minik minik yazılardan dolayı toplumda sigorta şirketlerinin sigortalıyı kandıracağına dair bir önyargı var. Bunu değiştirmemiz gerek. Bence sigorta şirketlerinin öncelikli görevi de bu olmalı. Sigortalılar karar vermeden

Giray Velloğlu (TAO '64-TAC'67), Tarsus'tan mezuniyetlerini lakip eden her beş yılda bir ailelerin de katıldığı büyük buluşmalar düzenlendiğini ve bu işin organizasyonunu da dönem arkadaşı Hayrettin Ergün'un (TAO '64-TAC'67) üstlendiğini söylüyor. 1967 mezunları aileleriyle birlikte 2002'de Safranbolu'da, 2007'de de Ürgüp'te toplanmışlar. Bu buluşmaların birinde de TAC logolu bir radyo hediye edilmiş herkese. Mezunlar, altyapısını Coşar Çopuroğlu (TAO '64-TAC'67)'nin hazırladığı korsan seyahatler de gerçekleştiriyorlarmış.

önce seçtikleri firmanın kurumsal olup olmadığına bakmalılar. Servis ağı ve anlaşmalı kurum listesi de çok önemli.

Geçen yıl sigorta sektörü açısından çok da olumlu geçmemiş. Yapı Kredi Sigorta için durum nasıldı?

Yapı Kredi Sigorta olarak geçen sene 287 milyon TL sağlıkta prim elde ettik. Buna karşılık 257 milyon TL'lik hasar ödemesi yaptık. Teknik kâr dediğimiz oran normalde yüzde 13-14'ler seviyesinde olurken, şirketimizde geçen yıl bu oran yüzde 2,5-3 civarında gerçekleşti. 2009 bu açıdan olumsuz bir seneydi. Tablo böyleyken ve geride ciddi bir potansiyel dururken sigortalanmayı tercih edenlerin sürekliliğini sağlamak çok daha önemli hale geliyor.

Sigortalının hasarının tespiti, acentelerin denetimi, sağlık kurumlarındaki görevlilerinizin verdiği kararların kontrolünü nasıl yapıyorsunuz?

Sağlık dışında hasar belli bir meblağa kadar sigortalının beyanıyla ve fotoğrafla ödeme yapıyoruz. Böyle bir güven alanı kurduk. Hasar belli bir meblağın üstündeyse bağımsız eksperleri görevlendiriyoruz. Yerinde tespit yapıyorlar. Eğer sigortalı sonuca itiraz edecekse **Hazine Müsteşarlığı Sigortacılık Genel Müdürlüğü** ya da **Sigorta Denetleme Kurulu**'na başvurabiliyor. Son dönemde yeni bir uygulama başlatıldı. 40 bin liraya kadar olan hasarlarda mahkemeye gitmeden, **Tahkim Kurulu**'na da itiraz edilebilir. Kuruldan çıkan karar bağlayıcıdır.

Yapı Kredi Sigorta için bir dönem satış gündeme gelmişti. Sonra bundan vazgeçildi. Neydi işin iç yüzü?

Biz Haziran 2002'de **Pamukbank**'a el konuluncaya kadar bir **Çukurova Holding** şirketiydik. Yapı Kredi Bankası'nın hisseleri de Pamukbank'ta rehinli olduğu için bankanın yönetim

hakkı bir dönem **BDDK** ve **TMSF**'ye geçti. Eylül 2005'te de **Koç Finansal Hizmetler**'e satıldık. O gün bugün Koç Finansal Hizmetler şemsiyesinin altındayız. Bu süreçte bir dönem **Koç Allianz**'la birleşmemiz, başka bir dönem de şirket olarak satılmamız söz konusu oldu. Ancak 2008 yılı yaz aylarında başlayan finansal krizle bu satış da rafa kalktı. Şu an radanımızda satış yok!

Yapı Kredi Sigorta, Türkiye genelinde ne kadar yaygın?

Beş bölge müdürlüğümüz var ama Türkiye'nin hemen her yerindeyiz. Çünkü tüm Yapı Kredi şubeleri de bizim acentemiz aslında. 900 civarında da lokal acentelerimiz var. Yapı Kredi Sigorta olarak 1.775 kişilik büyük bir aileyiz.

Peki başa dönelim, kolej yıllarına...

Malatya'da doğdum, 1960'ta ilkokulu orada bitirdim. Başarılı bir öğrenci olduğum için Diyarbakır'daki **Maarif Koleji**'ne (Anadolu Lisesi) gidecektim. Ancak muayene için gittiğimiz göz doktoru Talas'tan söz etti. Hatta oğlunun Talas'ta, kızının da Üsküdar Amerikan'da okuduğunu ve çok memnun olduğunu anlattı. Babam da bana *"Talas'a gitmek ister misin?"* diye sordu. *"Ha Diyarbakır'la Talas"* dedim ve ikisinin de sınavına girdim. İkisini de kazandım. Böyle başladı her şey. 11 yaşındaydım. İlginçtir, bana Talas'ı tavsiye eden göz doktorunun oğluyla hiç tanışmadım. Çocuk ailesinin hasretine dayanamayıp okuldan ayrılmıştı. Talas benim hayatımda önemli bir yere sahiptir. Bugün iş dışında on kişiye telefon ediyorsam hâlâ bunların beşi Talas, üçü de Tarsus'tan arkadaşlarımdır.

Talas'la ilgili unutamadıklarınız...

Talas'a gittiğimde şöyle bir hayal vardı kafamda. Amerikan Okulu ya, top oynayıp terlediğimizde tıpkı annem babam gibi saha kenarında

PREP B'nin SIRRİ

Talas'ta hazırlıkla kalırsan sonraki sene PREP B'ye gidiyordun. Bunun benim hayatımda çok önemli bir yeri vardır. Erhan Ömanlı ile tanışmamı PREP B sayesinde oldu. Erhan, benden bir yaş büyük, o sene kalmış. Ben hazırlıkta'yken Erhan da PREP B'deydi. Sonra orta birde aynı sınıfta olduk. Tarsus'ta da ayrıldık. Sonra Erhan AFS bursuyla Amerika'ya gidecekti. Aksinlikle oldu gidemedi, o sene üniversiteyi de ertelemek durumunda kaldı. Ben de aynı yıl Robert Koleji'nin yüksek okuluna girdim. Erhan bir sene sonra aynı yere geldi. Ben 1971 yılında Robert Koleji Yüksek Okulu'nun son mezunu olurken, o yıl Robert Koleji Boğaziçi Üniversitesi'ne dönüştüğünden Erhan da 1972 yılında Boğaziçi Üniversitesi'nin ilk mezunlarından oldu.

elinde havluyla bekleyenler olacağını sanmıştım. Ne büyük yanlışmış! Her şeyimizi kendimiz yapıyorduk. Erciyes dağının etegindeydik ve yatakanemizde soba yoktu. O şartlarda hasta olmazdık ama. Badmintonu da ilk kez Talas'ta gördüm. Hiç unutmam bir keresinde badminton oynamak için erkenden kalkıp spor odasına geldim ki benden önce iki kişi daha gelmişti. Okulda da topu topu üç badminton raketi vardı. Ben üçüncüyü alırdım diyordum içimden. Sonra sorumlu ağabey geldi ve raketleri dağıtmaya başladı. Sıra bana geldiğinde de sonuncu raketi işaret ederek *"Bununla ben oynayacağım"* dedi. Benden bir yaş büyüktü ama ağabeydi işte. Hemen okul müdür yardımcısı Mustafa Dülgeroğlu'nun yanına gidip durumu anlattım. O da beni *"Git hadi, olur böyle şeyler"* diye azarlamadı mı? O ağabey **Kemal Diriöz** (TAO '63) idi.

Bu olay okuldaki hiyerarşik düzeni çok iyi anlamama yardımcı oldu.

Ağabeylik kültürü başka bir şey gerçekten. Yıllar sonra bile karşılaştığınızda aynı dostlukla birbirinize sarılıyorsunuz. Kemal Bey'le sonra karşılaştığınızda badmintonda yaşadığınız hayal kırıklığını paylaştınız mı onunla?

Kemal'i mezun olduktan sonra yıllarca görmedim ama onun Siyasal'ı bitirip Dışişleri'ne girdiğini biliyordum. Dünya küçük işte, Suudi Arabistan'da irtibat kurduk. Türk ehliyetlerinde 'son kullanma tarihi' yer almadığı için orada araba kullanmama izin vermiyorlardı. Riyad'daki Türk Büyükelçiliği'nden araba kullanabildiğime dair bir belge almam gerektiğini söylediler. Oradaki Türklere sordum, büyükelçilikte bizim Kemal Ağabeyi söylediler. Açtım telefonu, durumu anlattım. Sağolsun hemen halletti. Böylece yıllar sonra yeniden temas kurma fırsatını bulduk.

Talas ve Tarsus'un ardından bir başka köklü eğitim kurumuna Robert Kolej Yüksek Okulu'na

İnşaat mühendisliği okumak için geldiniz. Sonra da koşullar sizi okuduğunuz üniversiteye akademisyen olarak getirdi. Sonrası?

Ben Robert Kolej'in Boğaziçi Üniversitesi olmadan evvelki son mezunuyum (1971).

Yüksek lisansımı da Boğaziçi'nde yaptıktan sonra Amerika'ya çevre mühendisliği alanında doktora yapmaya gittim. Döndükten sonra askerliğimi yaptım ve 1976'da ODTÜ'de akademisyenliğe başladım. Kendi okulumun iki katı daha iyi ücret teklif ettiler. O yıl ODTÜ'de yeni bir rektör atandı ancak göreve getiriliş biçimi nedeniyle boykotlar olunca ODTÜ'de eğitime ara verildi. 1976 ODTÜ'nün tarihinde kayıp bir yıl olarak geçer bu yüzden. Ben de 1977'de Boğaziçi'ne döndüm, beş yıl inşaat mühendisliği bölümünde öğretim üyeliği yaptım. Bu arada doçent oldum.

Peki Ürdün ve Suudi Arabistan'da akademisyenlik nasıl gerçekleşti? Koşullar mı çok cazipti?

Evet, Amerika'ya gitmek istemiyordum çünkü gidersem kalınm diye düşünüyordum. Ürdün'den iyi bir teklif geldi. Beş yıl Ürdün'de, iki yıl da Suudi Arabistan'daki üniversitelerde öğretim üyeliği yaptım. Ürdün'de akademisyenlikten çok zevk aldım, çünkü çok genç olmama rağmen oradaki akranlarıma oranla daha tecrübeliydim. Ayrıca ODTÜ ve Boğaziçi'nde de çalıştığımдан müthiş muteberdik. ✓

Giray Velloğlu'nun kolej albümündeki en unutulmaz karelerden biri de "Babalar ve Oğullar, Talas'taki ilk gün" fotoğrafı... Sağdan Z. Giray Velloğlu.

**REDHOUSE
EĞİTİM KİTAPLARI**

- **The Educator's Guide to Preventing and Solving Discipline Problems**
Eğitimciler İçin Disiplin Sorunlarını Önleme ve Çözme Rehberi
(Mark Boynton, Christine Boynton)
- **The Differentiated Classroom: Responding to the Needs of All Learners**
Öğrenci Gereksinimlerine Göre Farklılaştırılmış Eğitim
(Carol Ann Tomlinson)
- **Classroom Instruction That Works: Research Based Strategies for Increasing Student Achievement**
Öğrenci Başarısını Artıran Öğretim Stratejileri
(Robert J. Marzano, Debra J. Pickering, Jane E. Pollock)
- **Classroom Management That Works: Research Based Strategies for Every Teacher**
Etkili Sınıf Yönetimi Stratejileri
(Robert J. Marzano, Jana S. Marzano, Debra J. Pickering)
- **Thinking Styles**
Düşünme Stilleri
(Robert J. Sternberg)

www.redhouse.com.tr

Prof. Dr. Binnaz Toprak (ÜAA '60)

Mahalle baskısı ikiyüzlülüğe neden oluyor!

Prof. Dr. Binnaz Toprak ve ekibinin Boğaziçi Üniversitesi ve Açık Toplum Enstitüsü desteğiyle gerçekleştirdiği "Türkiye'de farklı olmak, din ve muhafazakârlık ekseninde ötekileştirilenler" konulu araştırma, sonuçları itibariyle çok konuşuldu ve tartışıldı. 'Mahalle baskısı' akademik ve sosyolojik bir perspektiften değerlendirilerek somut verilere dönüştürüldü. Prof. Dr. Binnaz Toprak, bu tür baskıların insanlar üzerinde 'tuhaf bir ikiyüzlülüğe' neden olduğunu söylüyor.

Ilk kez Prof. Dr. Şerif Mardin tarafından bir televizyon programında dile getirilen 'mahalle baskısı' üzerine sayısız makale, inceleme, araştırma yapıldı. 2008'de Boğaziçi Üniversitesi ve Açık Toplum Enstitüsü tarafından desteklenen araştırma ise çok konuşulanlardan biri oldu. Prof. Dr. Binnaz Toprak (ÜAA '60) önderliğindeki bir grup tarafından 12 ilde, 401 kişiyle yüz yüze görüşmenin sonuçlarını içeren araştırma Türkiye'nin muhafazakârlaştığını ortaya koyuyordu. Bu yüzden muhafazakâr kesim araştırma sonuçlarına tepki gösterdi, metodolojisini eleştirdi, araştırmayı yapan akademisyenleri taraflı olmakla suçladı. Eyer mikro ölçekli bir araştırmaydı belki, bu yüzden Türkiye

genellemesi yapmak doğru değildi ancak önemli bir referans olduğu da inkar edilemezdi. Bunları konuşmak üzere Prof. Dr. Binnaz Toprak'ı, Bahçeşehir Üniversitesi Beşiktaş Kampüsü'nde, Boğaz'a bakan odasında ziyarete gittik. Röportajı Üsküdar Amerikan Lisesi'nden Bengü Shepard yaptı. Prof. Dr. Binnaz Toprak, soru sormaya bile gerek kalmadan röportaj boyunca pek çok ilginç anıyı ve araştırmayla ilgili gözlemlerini bizimle paylaştı. Bunların her biri 'mahalle baskısı'nın kişiler ve toplumlar üzerindeki etkisini ortaya koyan nitelikteydi. Kutuplaşmanın dinamiklerinden biri haline gelen mahalle baskısının sonuçlarını değerlendirdi.

Giderek (içimize) kapanıyoruz

Mahalle baskısı dediğimiz olgu bu coğrafya, bu kültür, bu toplum için ne zamandan beri ciddi bir sorundu acaba? Aslında "*clalem ne der?*" algımız da bir çeşit mahalle baskısı değil miydi? Geleneksel kültüre, toplumsal alışkanlıklara, çevresel faktörlere oymayan herkes buna maruz kalmıyor muydu? Kalıyordu kuşkusuz, hâlâ da kalıyoruz, ama nedense bu kavram bugünün muhafazakârlığını daha çok ve iyi temsil ediyor gibi.

Prof. Dr. Binnaz Toprak, 'din ve muhafazakârlık anlamında ötekileştirme'yi merkeze alan bir araştırmanın daha önce yapılmadığını söylerken çocukluğuna uzanıyor. Hakim oldukları için Anadolu'yu karış

kanş dolaşan anne ve babasının peşisıra gittiği kentlerdeki muhafazakarlığı anımsıyor. "Üsküdar Amerikan'a yatılı olarak geldiğimde ailem Erzurum'daydı. Daha önce de Sivas'ta yaşıyorduk. Çocukluğum Anadolu kentlerinde geçtiği için biliyorum, bu coğrafyada her zaman bir muhafazakarlık vardı. İstanbul gibi açık kentler değildi. Hoş, çocukluğumda İstanbul, özellikle Üsküdar da muhafazakar sayılırdı. Muhafazakar derken, toplumsal hayatın çok renkli olmadığını ifade etmek istiyorum. Bu araştırma vesilesiyle gidip gezdiğimiz yerlerde, birkaç kişi dışında herkes 'Burası eskiden sosyal yaşamın çok daha renkli olduğu bir yerdi, giderek içine kapanıyor' dedi. Buna aykırı örneklerden birisi Eskişehir'di. Yılmaz Büyükerşen'in belediye başkanlığı döneminde şehir bir Avrupa kentine dönüşmüş çünkü."

Uygun bir iklim var

Prof. Dr. Binnaz Toprak eskiden kadınlı erkekli grupların bir arada olduğu ortamların daha fazla olduğunu, öğretmen evleri gibi kamuya ait pek çok yerde içki servisi yapılabildiğini ancak bugün bunların azaldığını gözlediğini söylüyor. Bunun tepeden inmeci bir tavrın yansımaları olmadığını da özellikle vurguluyor: "Eminim ne başkan ne de hükümet yetkilileri insanlara 'bunu yapın, şöyle yaşayın' demiyor. Ancak böyle bir iklim oluşmuş ve o iklimden insanlar kendilerine vazife çıkarıyor. Türkiye gibi memurundan esnafına bemen herkesin hükümetlere çok bağımlı olduğu bir ülkede, o hükümetin tarafındanmış gibi gözükmek rant getiriyor. Mesela memursanız istediğiniz daha iyi bir yere tayin olabiliyorsunuz. Araştırma sırasında bazı bemsireler laik oldukları için bütün gece nöbetlerinin kendilerine verildiğini söyledi. Kimi öğretmenler de ikide bir müfettiş denetimine maruz kaldıklarını anlattı."

"Köprü'nün öbür tarafı"

Araştırma sırasında dindar olmadığı halde dindar gibi gözükererek mahalle baskısını bertaraf etmeye çalışanlarla karşılaştıklarını, ancak bunun Türkiye için şaşırtıcı bir durum olmadığını söyleyen Prof. Dr. Binnaz Toprak, "Türkiye'de zaten bu hep böyleydi. Ancak bu kez başka örneklerle karşılaştık. Mesela cuma diyerek kepenk kapatan ama cumaya gitmeyen, oruç tutmayıp oruçluymuş gibi görünenlerin olduğu anlatıldı. Bütün bu baskılar tubaf bir ikiyüzlülüğe neden oldu. Bu durumu sembolik olarak 'köprü'nün öbür tarafı' kavramıyla tanımladım. Görüşmeler sırasında 'Bakmayın bunun böyle muhafazakar gözüktüğüne, köprü'nün bir öteki tarafına geçsin' diye çok söyleniyordu. Kayseri'de bulunduğumuz bir gün karşımdakine 'Nedir bu köprü?' diye sorunca, Kapadokya bölgesine giden

Konya - Makas hattı

Araştırmada yer alan kadınlardan biri anlattı. Konya'dan Ankara'ya tren ya da otobüsle giden kalabalık bir grupmuş. Yolda 'Makas' denilen yere kadar herkes susup oturmuş, kimse yanındakiyle sohbet bile etmemiş. Ne zaman Makas geçilmiş, şarkılar, türküler de başlamış. Hatta Ankara'da içkiler içilmiş. Dönerken yine Makas'a kadar herkes çok eğlenmiş, o noktayı geçince de sakin sakin oturmuşlar. Buna benzer durumlar hastane, okul gibi kamuya ait birçok yerde yaşanıyor. Böyle bir iklim ve bu iklimden yararlanmaya çalışanlar var. İnsanlar kimi yerlerde giyim, kuşam ve yaşam tarzlarıyla muazzam bir baskı altındalar.

yolda olduğunu öğrendim. Hafta sonları pek çok aile köprüsünün öbür tarafına geçiyor, yiyor, içiyor, eğleniyormuş. Hatta kimi kadınlar başlarını bile açıyormuş. Sonra benzer şekilde Konya'da da 'Makas' denilen bir nokta olduğunu öğrendim."

Kadınlar geri plana itiliyor

Prof. Dr. Binnaz Toprak'a **Dünya Ekonomik Forumu**'nun her yıl hazırladığı **Cinsiyet Eşitsizliği Raporu**'nda Türkiye'nin önceki yıllara göre neden gerilediğini ve kadın erkek eşitliği endeksinde 16 sıra gerileyerek 121. sıraya oturan Türkiye'nin bu noktaya gelmesinde mahalle baskısının etkisini sorduk. Küçük bir hatırlatma, kadın ve erkeklerin ülke kaynaklarından yararlanmasında üzerine kurulan bu endekste toplam 128 ülke var. İran ve Suudi Arabistan bu endekste önceki yıla göre ilerleme göstermiş. Prof. Dr. Toprak, bu rapordan ziyade uzun yıllardır **Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP)**'nin yıllık yayınladığı insani gelişmişlik endekslerini dikkatle incelediğini ve bu perspektiften sorumuzu yanıtlatabileceğini söyledi: *"UNDP'nin endeksinde Türkiye orta gelişmiş bir ülke*

olarak kabul ediliyor. Pek çok başlık var ama en önemlileri arasında Toplumsal Cinsiyet Gelişimi ve Toplumsal Cinsiyet Güçlendirilmesi başlıkları yer alıyor. Bunlar kadınların gücünün artırılması için o ülkede neler yapıldığını ortaya koyuyor. İlk endeks ülkenin ekonomik gelişmişlik düzeyiyle ilgili ancak ikincisi kadınların siyasette, iş dünyasında, yönetim mekanizmalarında ne kadar yer aldıklarıyla ilgili. Türkiye, 150'den fazla ülkenin bulunduğu bu endekste sondan üçüncü sırada ve yıllardır bu değişmiyor. Belki eğitimde, en azından okur yazarlık oranında çok büyük mesafeler kat edilmiş olabilir ancak kadın istihdamının azaldığı da ortada. Demokrasi olmayan İslam ülkelerinde bile durum bizden kat kat iyi. Şu anki hükümet 2002'de 'Biz daha reformistiz' diye geldi ancak kadın kotasını bir türlü kabul etmedi."

Bu arada Toprak'ın araştırma raporunda yer alan 2050 Türkiye projeksiyonunda küresel bir aktör olabilmemiz için iyi eğitilmiş genç nüfusa ve kadınların istihdam imkanlarının artırılması gerektiğine de vurgu yapılıyor.

Metodoloji eleştirisine yanıt

Prof. Dr. Binnaz Toprak ve ekibinin

2008'de yaptığı bu araştırma sosyolojik nitelikli derinlemesine söyleşilerden oluşan mikro ölçekte bir araştırmaydı. Zaten araştırma ekibi sonuçlardan Türkiye genellemesi yapılamayacağını birçok kez dile getirdi. Ancak bir yıl süren, 12 ili ve 401 kişiyle yüz yüze görüşmeyi kapsayan bu araştırmada göz ardı edilmemesi gerekenler de vardı. Örneğin pek çok yerde birbirine benzer olayların yaşanmış olması önemli bir soru işaretiydi. *"Bir takım şeylerin tekrarlanması orada bir örüntü (pattern) olduğunu işaret eder. Ancak her şeyi de ölçmeniz mümkün değil"* diyen Prof. Dr. Binnaz Toprak, yalan yanlış herkesin araştırmanın metodolojisi üzerine ahkam kestğini, bu konuyla ilgili pek çok açıklama ve yazısına rağmen hâlâ aynı eleştirilerin getirilmesine anlam veremediğini söylüyor.

Arkamda değilsen karşımdasın!

Mahalle baskısı üzerine yaptıkları araştırmanın özellikle muhafazakâr kesimden çok eleştiri almasına ilişkin Prof. Dr. Binnaz Toprak'ın yanıtı çok net: *"Araştırma sonuçları kamuoyuyla paylaşıldıktan sonra iki hafta içinde 700'e aşkın televizyon programı, gazete*

Gençler hedef tahtasında

Mahalle baskısı en çok gençler üzerinde kendini hissettiriyor. Araştırmada ev sahiplerinin özellikle gençlere bu konuda çok katı yaptırımlar uyguladığı somut örneklerle anlatılmış. Erkek öğrencilerin kız arkadaşlarını birlikte ders çalışmak için bile olsa eve davet edemeyeceklerini, hatta öğrencilerin anneleri gelse bile onlarla kalamayacağını söyleyenler olmuş. Prof. Dr. Binnaz Toprak bu kentlerde yaşayanların inanılmaz bir kısırılmışlık içinde yaşadıklarını, büyük şehirlerdeki öğrencilerin de nispeten daha özgür olduklarını söylüyor.

Mahalle baskısının kılık kıyafete de yansıdığından söz eden Prof. Dr. Toprak, renkli tişörtler ve bermudalar giydikleri, küpe taktıkları için horlanan, alay edilen hatta dövülen erkek; mini etek giydikleri için sokak ortasında "fahişe" damgası yiyen kız öğrencilerin olduğunu anlatıyor. Araştırmada diledikleri kitap ve gazeteleri çevre baskısı yüzünden okuyamadıklarını itiraf eden öğrencilere de sıklıkla rastlanmış.

Kim, kimi tahrik ediyor?

Bir öğretmen anlatıyor: Cemaate yakın bir okul müdürü kadın öğretmenlere beyaz önlük giyme zorunluluğu getirmiş. Gerekçesi sorulduğunda da "Dar pantolonlar giyiyorsunuz, erkek öğretmenleri tahrik ediyorsunuz" demiş. Bunun üzerine kadın öğretmen "Müdürüm erkek meslektaşlar da dar pantolon giyiyor, acaba biz de tahrik olmaz mıyız?" diye müdüre sormuş!

ve köşe yazısına konu oldu. Büyük yankı uyandırdı. Herkes işine geldiği gibi değerlendirdi. Yerenler de göğçe çıkarırlar da oldu. Mesela neden muhafazakâr kesime de bu soruları yöneltmediğini soranlar oldu. Onu da başka birisi yapsın. Ayrıca daha önce yaptığım çalışmaların hepsi İslami kesim üzerinedir. Oradaki birtakım bulgular İslami kesimin çok hoşuna gitmiş, laiklerse yerden yere vurmuşlardı. 2008'de de tam tersi oldu."

2008'den bu yana ne değişti?

Görünen köy kılavuz istemez derler

ama biz yine de bir sosyal bilimci olarak Prof. Dr. Binnaz Toprak'a araştırmadan bu güne nasıl bir değişim gözlemlediğini sorduk. Prof. Dr.

Toprak temkinli konuşmakla birlikte "Muhafazakârlığın azaldığını düşünmüyorum" değerlendirmesini yaptı. Bu boyutta bir muhafazakârlığın kendi kendine azalamayacağını söyledi. Hatta Amerika Birleşik Devletleri'nden örnek verdi: "ABD'ye ilk gittiğim zaman siyahlar için 'nigger' kelimesi çok rahat kullanılırdı. Bir de şimdi kullanmayı dencyin bakalım, başınıza neler geliyor. Amerika bununla uzun yıllar mücadele etti. Siyahlara yönelik ırkçı tavırların önüne geçmek ve önyargıları yıkmak için çeşitli politikalar uyguladı. Beyazların mahallesine siyah öğrencileri taşıdı. Siyah öğrenci kabul etmeyen okulların ödeneğini kesti. Pozitif ayrımcılık yaptı."

Gelelim ÜAA yıllarına...

Mahalle baskısı elbette bir röportajın ve sınırlı dergi sayfalarının konusu

Binnaz Toprak'ın okul yıllarından fotoğraflar (1960 yıllığından alınmıştır).

olamayacak kadar derin ve kapsamlı bir konu. Doğal olarak biz de bu konuya bir nokta koyup Prof. Dr. Binnaz Toprak'la okul yıllarına doğru nostaljik bir yolculuğa çıktık. Ağır bir konunun üzerine keyifli okul anılarını konuşmak gerçekten hepimize iyi geldi. Prof. Dr. Toprak ÜAA deyince aklına gelenleri bir çırpıda anlatmaya başladı: "Üsküdar Amerikan'dayken edebiyata da çok önem verildiğini anımsıyorum. Çok okurduk biz. Şimdi hem ÜAA'da hem Robert Kolej'de belki de bu sınav sistemi yüzünden edebi okumalar azalmış sanki. Biz 9. sınıfta Amerikan, 10. sınıfta İngiliz, 11. sınıfta da dünya edebiyatı okuduk. Edebiyat eğitiminde önemlidir, çünkü kitaplar iyi seçildiği takdirde insana hakikaten hümanist değerler kazandırır. Çünkü haklının yanında olmak, insanlara iyi davranmak hep öğütlerle olunuyor. Bütün o eğitim sürecinde okuduklarınız aracılığıyla bunlar zihninize işleniyor. Böylece daha hakkaniyetli, liberal ve hoşgörülü oluyorsunuz. Üsküdar Amerikan bu açıdan benim hayatımın temel taşıdır, oraya gitmesem başka bir insan olurdum herhalde."

Mr. Crab'e herkes aşık!

Kız okulu olmanın getirdiği kimi zorluklar (!) da yaşamışlar. Prof. Dr. Binnaz Toprak gülümseten bir anıdan yola çıkarak bakanı nasıl dile getiriyor: "Okulda bulunduğum yedi yıl boyunca neredeyse hemen hemen hiç erkek boca gelmedi. Bir Halil Efendi vardı, kapı görevlisi, o da çok yaşlıydı. Yalnız ben 6. sınıftayken Mr. Crab diye Amerikalı bir öğretmen gelmişti. 50'lilerin Amerikan filmlerinden çıkmış gibiydi, uzun boylu, sarışın ve mavi gözlüydü. Tabii delirdi okul. Üst sınıf kızlar, o zaman kravat takardı, Mr. Crab geldikten sonra kravatlar neredeyse nöğüslerin altından başlar oldu, tuvaletler 'Mr. Crab' yazılı kalplerle doldu. İki hafta sonra idare Mr. Crab'ı vulladı."

"Haklının yanında olmak, insanlara iyi davranmak hep öğütlerle olmuyor. Bütün o eğitim sürecinde okuduklarınız aracılığıyla bunlar zihninize işleniyor. Böylece daha hakkaniyetli, liberal ve hoşgörülü oluyorsunuz. Üsküdar Amerikan bu açıdan benim hayatımın temel taşıdır."

"Tiyatronun yıldızlarındandım"

Prof. Dr. Binnaz Toprak, okuldayken tiyatrodan çok aktif olduğundan söz etti, hatta *"övrünmek gibi olmasın ama oranın yıldızlarındandım"* dedi. Erkek olmadığından oyundaki erkek rollerine de çıktıklarını anlattı: *"Erkek gibi görünmek için savgı bezlerini sıkı sıkıya göğüs hizasından savardık. Neredeyse mumya gibi olur, nefesimizi bile zor alırdık"* derken tiyatroyu ne kadar sevdiklerini ve ciddiye aldıklarından söz ediyor.

Prof. Dr. Toprak, 1953'te okula girdiğinde **Miss Martin** müdürmüş. Eski bir neslin temsilcisi olarak Miss Martin'in çok muhafazakâr olduğunu söylüyor. Sonra gelen **Miss Morgan** ise hem daha genç hem de daha reformcuymuş. Okula dair anımsadıkları arasında kapalı jimnastik salonundaki

dans saati var. *"Biz hem dil bilen hem modern kızlar olacaktık ya"* diye anlatmaya başlıyor: *"Tatılıydım ben, akşam yemeğini yedikten sonra bir saat dans zamanımız olurdu. Kız kıza dans ederdik. 9. sınıftayken Miss Morgan'a kız kıza dans etmek istemediğimizi, Robert Kolej'in 9. sınıfını davet etmek istediğimizi söyledik. Bunun üzerine Miss Morgan ailelere mektup yazdı. Hiç unutmuyorum, birtakım ailelerden 'Biz kızımızı okula bunlar için mi yolladık?' gibi korkunç cevaplar gelmişti. Ona rağmen Miss Morgan risk aldı ve yapmaya karar verdi. Bir cuma günü hocalar da başımızda bu organizasyonu yaptık. Ama millette bir çekingenlik, kimse gelmek istemiyor, öyle böyle derken buluşma gerçekleşti. Sonra da biz Robert Kolej'e davet edildik. ÜAA ile ilgili tatlı anılarımdan biridir bu."*

Kariyer buluşmaları

Prof. Dr. Binnaz Toprak pek çok mezun gibi okulla ilişkilerini hiç koparmamış. Dokuz yıldır 'Kariyer Günleri' etkinlikleri kapsamında Üsküdar Amerikan Lisesi'nde öğrencilerle buluşuyor. Akdemisyenimize geçen süre içinde öğrencilerde ne yönde bir değişim gözlemlediğini merak ettik ve sorduk: *"Büyük bir farklılık yok, hepsi ne okuyalım telaşında. Onlar için zor bir karar gerçekten, çünkü moda birtakım meslekler var ama bir zaman sonra bunlar da sönüyor, yerine başkaları geliyor. Ben de hep aynı şeyi söylüyorum öğrencilere; ilgilerini çeken bir alanda okusunlar. Çünkü hayat boyu o işi yapacaklar, istemedikleri bir işle uğraşmak hem çekilmez hem de başarılı olamazlar."* ✓

*“Kalite ve ekonomi
Budget'ta buluşuyor.”*

Ekonomik araç kiralamanın adresi Budget, güvenilir ekibi ve hızlı çözümleriyle hizmetinizde. Sürekli yenilenen, geniş filomuzdan dilediğiniz aracı kiralayın, en uygun fiyatlarla konforlu yolculuk yapmanın ayrıcalığına varın.

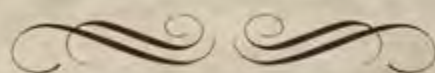

www.budget.com.tr

444 4 722

“Mashallah . . . Wonders never cease!”

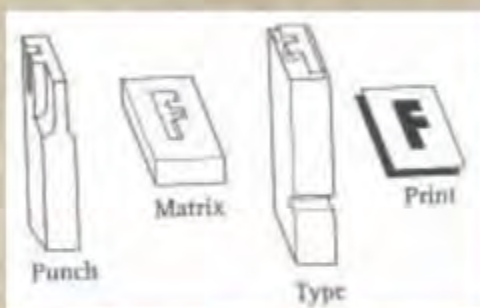
An American Board Contribution to Printing in the Middle East

In the nineteenth century, two members of the American Board of Commissioners for Foreign Missions, Eli Smith (1801-57) and Homan Hallock (1803-97), made a notable contribution to the advancement of Arabic printing in the Ottoman Empire. At the ABCFM's press in Izmir, they created a new movable Arabic type with an ingenious mechanical device. Commonly known as “American Arabic,” this lettering became one of the most popular typefaces used in contemporary Arabic books and helped foster the growth of publishing and a literary and cultural revival in the Middle East during the late 1800s.

The first Arabic text printed with movable metal type was a prayer book, *Kitab salat al-sawa'i*, or “Book of Hours,” published in Venice by papal commission for Syrian Melchite Christians in 1514, roughly half a century after Johannes Gutenberg invented the process of printing with individual, re-usable metal letters (1450). Although Arabic books were subsequently printed in Europe, they were not produced in the Middle East for another two hundred years. Yet, even after the establishment of presses in Aleppo, Istanbul, and Beirut in the 1700s, the printed word spread slowly in the region. Well into the nineteenth century, mass-produced Arabic texts were not widely accepted by the reading public.

Transition from handwritten manuscript to printed book presented challenges. As the primary means of transmission of God's message

To manufacture type in the nineteenth century, the first step was to cut a letter's mirror image into a small piece of steel, the “punch.” The punch was then struck into softer metal, such as copper, to form a “matrix.” Finally, hot metal, usually lead alloyed with tin and antimony, was poured into the matrix and the “type” cast.

to mankind through the *Koran*, the written word in Arabic was venerated in the Islamic world. Printing was perceived as a threat to the integrity of texts which stood at the core of Muslim religion and culture, as well as the prestigious professions of calligrapher and scribe. When Sultran Ahmet III issued the first authorization for printing with Arabic type in the Ottoman Empire to the Istanbul press of Ibrahim Muteferrika in 1727, the permit was for secular works alone. Despite the restriction, local calligraphers protested, venting their anger by placing pens, paper, and inkwells in a coffin and holding a funeral.

Homan Hallock, seated next to his pantograph.

Fear that texts might be orthographically corrupted through printing was not unfounded. Producing type to match Arabic calligraphy is difficult. Several forms of each letter (initial, medial, final, and isolated) and various ligatures are required to typeset words in the cursive script. Rather than individual letters, the basic units of Latin writing, words are the essential components of Arabic text. Designing Arabic type requires attention both to the proportions of letters and to numerous variations in their shape and connection to each other. Besides the main letters (28 in the standard Arabic alphabet) there are also vowel points, *al-harakat* (lit. “movers”), and other orthographical signs—to indicate doubling of consonants for instance—that appear above and below words. Sometimes omitted in printed works, these characters are essential in texts such as the *Koran* where precise meaning is crucial.

Typographically, the earliest Arabic works printed in Europe were crude, characterized by ill-proportioned, disjointed lettering. Late in the sixteenth century the French typographer Robert Granjon (c. 1513–90) designed what is considered the first truly aesthetic, legible Arabic type. Despite his achievement, as well as subsequent typographical advances both in Europe and the Middle East, printers in the 1800s still lacked a typeface similar to the elegant script of the calligrapher’s pen, hindering popular acceptance of Arabic printed matter in the Islamic world. To fill the void—specifically for the ABCFM’s press operations in the

The American Mission Press at Beirut (left of the church), which produced and sold American Arabic type sets.

Mediterranean—Eli Smith and Homan Hallock collaborated in 1836 to create a new Arabic typeface carefully designed from calligraphic models. The American Board had been printing religious and educational books in the region since 1822: first at Malta, and later at Izmir and Beirut.

Although the Board’s press at Malta had acquired an Arabic font as early as 1829, this printery only produced publications in Italian, Greek, and Greco- and Armeno-Turkish (Turkish printed in the Greek and Armenian alphabets). After the ABCFM transferred its Greek, Armenian, and Turkish printing establishment to Izmir in 1833 and the Arabic portion of operations to Beirut in 1834, it began publishing Arabic texts at the latter location in 1836, with a type font from the orientalist printing firm of Richard Watts in London. Watts’ type was superior to many other European Arabic typefaces, but it still did not resemble genuine calligraphy. Moreover, the fonts owned by the ABCFM’s Beirut press were defective.

In the spring of 1836, Eli Smith, the Beirut press’s superintendent, took a leave of absence to correct the problems and improve the typographic quality of the Arabic publications. Planning to consult Homan Hallock, resident printer at the ABCFM’s press in Izmir—as well as give his frail wife the healthful benefit of a sea voyage—Smith set out for Turkey aboard a Prussian schooner, carrying with him specimens

Pages from the 1887 catalogue of the American Mission Press, listing services provided. The lettering on the right is "American Arabic." Its slight leftward slant gives it the appearance of handwriting.

Machine room of the American Mission Press. A "chase" (frame) holding type in a "forme" of sixteen pages is visible in the foreground. Presumably, the forme is ready for printing on the press in the background.

of Arabic script from calligraphers in Cairo, Damascus, and Aleppo. Four days out from Beirut, the vessel struck rocks in heavy seas north of Cyprus. Forced to abandon ship, the passengers and crew rowed to the southern coast of Anatolia. Smith survived the ordeal, but his calligraphic samples sank in the wreckage. His wife, further weakened by exposure to the elements, died a few months later.

Despite the tragedy, Smith continued his quest for an improved Arabic type. In 1836-7, he acquired fresh specimens of Arabic calligraphy in Constantinople, which he entrusted to Homan Hallock at Izmir. Contracted by the ABCFM in 1826 to oversee the daily operation of the press at Malta, Hallock played a vital role in producing the new type. Besides experience in printing, he had punchcutting skills, and after moving to Izmir he spent more time in the latter trade, even setting up a foundry to produce and repair type locally. The story of Hallock's manufacture of "American Arabic"—recorded more than 40 years later in an autobiographical account, *The New Arabic Type*—combines elements of personal resolve, ingenuity, and inspiration.

Unlike Eli Smith, who was an accomplished Arabist, Hallock was unacquainted with the Arabic language. However, as evidenced in his memoir, he came to appreciate its richness and depth—"no other language bearing any comparison with it, either as to the extent of its vocabulary or the elegance of its diction." A seemingly insurmountable obstacle for

one seeking to match the work of master calligraphers, his lack of Arabic language skills became the basis of his ultimate success:

... in preparing for this almost hopeless attempt, the first point was to fumble around in all the corners of my head, for some mechanical contrivance which should be a substitute for genius and taste and skill. This resulted in calling up from memories of my early childhood, a sort of broomhandle balanced by a universal joint about a foot from one of its ends, with a wire a foot long protruding from the other end; carried about by an old man for the purpose of tracing outline profiles on paper, on a reduced scale, to be cut out with scissors and placed in a picture frame, with a piece of black silk behind; a sort of mimic photograph.

Relying on memory, Hallock constructed a similar "broomhandle of steel," which could be used to trace Smith's samples of Arabic calligraphy—the "key . . . for all the ovals and curves, slopes and other nice forms and proportions for which this writing is so remarkable"—and simultaneously inscribe the letters onto a steel punch. Over a period of five months, Hallock prepared about a hundred punches (small dies for striking letterforms into matrices from which type is cast) and partially shaped them for use. In spite of this accomplishment, some doubt must have lingered in his mind:

... ere long, waking one Sunday morning, just as the clock was striking four, a memorable morning

to me, I bethought myself that by reversing the operation of an excellent and elegant pantograph [an instrument for copying a drawing, plan, etc. on a smaller or larger scale] already in my possession I could trace my letters with a precision which had never been attained or ever been hoped for . . .

Filled with anticipation, Hallock hastily wrote the Lord's Prayer on a piece of paper and then engraved it with the pantograph onto a one-quarter-inch-square piece of steel. The letters were almost invisible, but when stamped on a thin piece of brass and examined through a microscope they revealed a precise copy of his handwriting. Hallock spent several days adapting the apparatus and eventually put aside his "broomhandle" and first set of punches for the second device which promised even greater accuracy. By means of this pantograph, Eli Smith's script specimens were reduced to perfect proportions onto pieces of steel for new punches.

Hallock spent much of 1837-8 cutting punches and preparing copper matrices for a small Arabic font. Beginning in the fall of 1838, the main portion of the type was cast under Eli Smith's supervision at the well-known foundry of Karl Tauchnitz in Leipzig, where it could be produced more quickly and economically. The rest was made later at the Board's facilities in Izmir. As soon as enough type had been prepared, Smith ran copies of a single page off the press and sent them to Hallock. An elderly Turkish calligrapher who was shown one of the samples mistook it for a handwritten text. When told it had been printed with movable type, the writing master reportedly raised both hands and cried out, "Mashallah, Mashallah, Mashallah [Wonders never cease!], Is that possible, is it possible."

Resembling calligraphy and highly legible, the type won approval from scholars and educated readers throughout the Middle East. Popularly called "American Arabic," it eventually became a mainstay of the Beirut American Mission Press (where the original punches, matrices, molds, and first font of type were eventually sent), both for printing and as a commercial product. By the latter 1800s, the press had established its own foundry and was producing sets of the type in various sizes for sale to Arabic printing houses

from North Africa to Asia. Although it was not the sole catalyst, American Arabic undoubtedly contributed to the development of a thriving Arabic publishing industry in the late nineteenth century. Appearing in numerous publications, the typeface invented by Smith and Hallock constituted a technical foundation for the Arabic cultural renaissance of this era, known as *al-nahda*, "the awakening." Homan Hallock summed up the importance of American Arabic in his memoir:

My type . . . was so complete an imitation of the very taste of the manuscript, that now a hundred and fifty millions have within their reach a multitude of books . . . with which the most fastidious of their number are satisfied and pleased. These are scattered broadest over all parts of Syria, Palestine, Egypt, Africa, and among the Arab speaking inhabitants of China; in all which regions the Arabic literature is spreading with ever increasing rapidity.

Prominent among the ABCFM's early achievements in printing, the creation of American Arabic reflects what the Board considered a fundamental aspect of its role in the Middle East and elsewhere in the world: to strive for human enlightenment and edification by every means. The same vision would encourage its members to establish schools and colleges across the globe, some of which still exist today, having survived the vicissitudes of the twentieth century, including the dissolution of the ABCFM around 1960. Regardless of how one might assess the American Board's aims and undertakings historically, an appraisal of Eli Smith's and Homan Hallock's feat in its own right—especially for its mechanical ingenuity—is perhaps still best expressed in the words exclaimed by the aged Ottoman scribe when shown a page printed in the new Arabic script . . . "Is that possible, is it possible." ✓

GÉOGRAPHIE

QUATRIÈME ÉDITION

خارطة الجغرافيا

طبعة رابعة

طبعة الآباء اليسوعيين

في القسطنطينية ١٨٩٠

(١٨٩٠)

Title page of a geography book published by the Dominican Press in Mosul, 1910. The Arabic typeface is American Arabic, First and Second Fonts, Plain. (Apparently, the Catholics did not object to purchasing type from a Protestant mission foundry.)

Mystery Pix

Can you identify the subject, location, and approximate date of this photograph from ABH history? E-mail your responses to Brian Johnson (bdjohnson62@gmail.com).

The answers will be published in the next issue of the magazine.

Identifying the Pix

The Mystery Pix photograph from *Buluşma*'s last issue shows a music class in the Round House at the Üsküdar American Academy for Girls, in 1970. The teacher is Miss Biro, and the students pictured to the left of her include our three quiz respondees—Nilgün (Batuman) Dinç (second); Mine (Dora) Ulaş (third); and Merih (Hasanoğlu) Güngör (fourth). Apparently, they are singing from "the songbook with the yellow cover." Nilgün Hanım was the first to reply to the quiz and is the winner of the Pix. Congratulations to our other two participants for correct answers as well.

Bugün al, teslimde ödemeye başla!

8 ay
sonra
teslim

%5 peşinat ve
ayda 599 TL
taksitle

Resimdeki görsel sadece amaçlı tasarımdır. Soyak Mlak projelerinde her türlü değişiklik yapma hakkı saklıdır.

444 0 795 www.soyak.com.tr
7/24 İnternette Satış

SOYAKsiesta

Yeşilin her tonu için bakınız: Doğu Karadeniz

Daha önce üç gezi gerçekleştiren Talas ve Tarsus mezunları bu kez Doğa Karadeniz gezisinde buluştular. Trabzon'dan başlayıp Sarp kapısına kadar uzanan rotada yüksek rakımlı yaylalarda bol bol oksijen depoladılar. Karadeniz insanının kendine özgü neşesine ortak oldular. Karadeniz mutfağının en güzel tatlarıyla buluştular. Tabiat, tarih ve kültür açısından önemli pek çok yerı gezdiler. Göremeyenler için de bu yazıyı kaleme aldılar.

Doğu Karadeniz turu (DOK) için 29 Eylül 2010 günü, 4 Levent Metro İstasyonu önünde Talaslı ağabey ve kardeşlerimizle buluşmak üzere sabahın üçünde uyandım. Sabiha Gökçen Havaalanı'na gitmek için saat beşte kalkacak minibüsü kaçırmamaya şartlandığımızdan ilk gelen biz olduk haliyle. Sonra Dr. Rifat kardeşimiz eşi Nuran'la geldiler. Hafif yağmur çiseliyordu. "Burası yağmurluysa Doğu Karadeniz nasıl olacak?" endişesiyle sohbete başladık. MUG gezisinde 4. Levent Metro İstasyonu'na geç geldi diye günahını aldığımız İsmail Peker'ler erken geldiler. Ama bu sefer de Tarsus'tan geziye katılan Tekinler, metronun diğer çıkışında bekleyince en son gelen oldular. Onların da günahı yoktu elbet. Bundan sonraki gezide "Şu binanın önündeki durak" diye belirtmeye karar verdik.

Yolcu yolunda gerek!

Tekinlerden önce Ertan Ağabeyler ve gezinin sürpriz ismi ve tek bekanı Yüce Mod teşrif etti. Önceki üç gezimizi olduğu gibi dördüncü gezimizi de başarıyla organize eden Yüce Mod'a ne olmuştu da tek gelmişti? Kendi ifadesiyle müessif bir kaza olmuş. Vişnenin yastığına basınca merdivenden yuvarlanan eşi Nurhan kolunu alçıya aldırarak zorunda kalmış. Üzülürük ama elden gelen bir şey yoktu. Yolcu yolunda gerekti! Minibüs en son gelen oldu. İçinde Dr.Uğur Ağabeyler ve rehberlerimiz vardı.

53-74 yaş aralığında gençleriz

Sabiha Gökçen'e gecenin 0 saatinde çabucağı ulaştık. Orada Kadıköy tarafından gelen Osman ve Fahriye Birgin'le buluştuk. Sun Express uçağına binmek üzere otobüse bindik. Otobüs bir türlü hareket etmiyordu.

Anons duyuldu. Recep Bey aranıyor. O da bizler gibi Trabzon'a gidecekmiş. Adana uçağına yönlendirmişler. Ah al moru mor sinirlenmiş. Turda nelerle karşılaşacağımızın örneğini uçağı binmeden görmüş olduk. *"Keşke Adana'ya gitseydiniz, orada havalar ne güzeldir"* şimdi diye teselli ettik Recep Bey'i. Deveyi hendekten atlatan bir başka Recep'le de Trabzon da Küçük Ayasofya'yı gezerken tanışmıştık. Onu da ilerde anlatırım.

İlk durak Sümela Manastırı

Bir saate yakın uçuşun ardından Trabzon Havaalanı'na indik. **Sümela Manastırı**'ni görmek üzere yola koyulduk. Maçka ilçesinin Altındere Köyü içerisinde 1150 metre yükseklikteki Karadağ'da yer alan Sümela Manastırı'na midibüsün gidebildiği yere kadar gittik. Sonra yürüyerek yeşilin envai çeşit tonları arasında bir ulu ağacın, kayaların üstünde kalmış damarları üzerinden geçen dağ yolundan merdivenlere ulaştık.

MS 3.YY Atinalı iki keşiş

Barnabas ile Sophronios gördükleri rüya üzerine ayrı ayrı geldikleri

Trabzon'dan Karadağ'a çıkıp bu şapeli yapmışlar. Bin yıl sonra **Pontus İmparatoru Alexius III** esas manastırın kurucusu imiş. Yakın zamanda Kültür Bakanlığı tarafından restore edilen manastırın içerisinde Hz. İsa'nın, Meryem Ana'nın, Adem ile Havva'nın, Mikail ve Cebrail'in figürleri gibi çeşitli freskler gördük.

Sarkıtların sessiz dansı

Sonra aynı merdivenleri ve dağ yolunu takiben midibüsmüze binip, bu kez biraz daha yükselecek 1550 metredeki sarkıtların yoğunluğu açısından dünya ikincisi olan büyüleyici **Karaca Mağarası**'ni gezdik. Gümüşhane yolundaki mağara dört galeriden oluşuyordu. Buradaki sarkıtların sessizce dans edişini seyretmek olağanüstü etkiliyor insanı. Son galeride ise küçük bir gölcük vardı. Burası oksijeni bol bir yer, astıma da iyi geliyormuş. Mağarada fotoğraf çekmek yasak. Gümüşhane valiliğinden internet aracılığıyla istekte bulunulduğu takdirde CD'si gönderiliyormuş. Cıvarda buna benzer 23 mağara daha olduğu söylendi. İlerde bunlar sağlık sektörüne hizmet edebilirler diye insanın aklından geçmiyor değil.

"Zigana yolunu takiben Hurriler'in kervan yolunu, daha sonra İpek Yolu'nu ve on binlerin yolunu izleyerek Gümüşhane'ye vardık. Buradan pırpırın, oricik, köne ve pestil aldık."

"Yol boyu çay tarlalarının Karadenizlinin evinin içine kadar girdiğini gözlemledik. Yeşile doyamadık desem yeridir."

Karadenize'e özgü tatlar

Karaca'dan sonra Gümüşhane'ye yöneldik. Yol üzerinde kuymak, muhlama, karalahana çorbası içilen bir yerde ihtiyaç molası verdik. Kuymak ve muhlama, mısır unu, peynir ve tereyağından oluşan sıcak servis edilen yöreye has lezzetlerden biri. Daha sonra eski Zigana (2200 metre) yolunu takiben Hurilerin kervan yolunu, daha sonra ipek yolunu ve on binlerin yolunu (Hindistan'dan dönen Makedonyalıların yolu) takiben Gümüşhane'ye vardık, buradan pirpirin, oricik, köne ve pestil aldık. Peşinden Süleymaniye vadisindeki eski evleri kiliseleri, Kanuni'nin büstünü gördükten sonra **Hamseköy** (beş köy-şimdi Hamsiköy) de sütlaç ve çay molası verdik. Dönüş yolu üzerinde **Balyemez Konağı**'nı gezdik. Üç katlı restoran, şark köşesi yer sofrası, 500 kişilik bahçesi ve 12 kamelyasıyla konağın düğünlere ve toplantılara ev

sahipliği yaptığını öğrendik. Akşamüzeri Maçka'da kalacağımız Sümela Oteli'ne kavuştuk. Sabahın üçünden akşamın yedisine kadar 16 saat süren yoğun turun yorgunluğunu akşam yemeğinde unuttuk.

YM'den sürpriz ödüller

Yemekte Yüce Mod yine Yüce Modluğunu gösterdi. Yemeğe başlamadan gezilere katılanlara ödüller vereceğini açıkladı. Ve de bunu gelenek haline getireceğini söyledi. Biz dört geziye de katıldığımız için tuvalet çantası olan en büyük ödülü aldık. Daha sonra ödülün devamı olarak DOK yazısını yazma görevine atandık. Cezalandırıldık mı pek anlamadım! Tarsus'tan Tekin Şengül kardeşimiz de hem BOP (Balkanlarda Osmanlı Peşinde) gezisine hem de bu DOK gezisine katılması nedeniyle şarap kadehleriyle ödüllendirildiler. Üç defa katılanlara da stres yastığı verildi. Bütün

katılanlar böylece ödüllendirilmiş oldu. İlerleyen dakikalarda Yüce Modes'i telefonla aradık hem "*geçmiş olsun*" dedik hem de ödül töreni işbirlikçisi olarak "**BOMBALAKI**" ile biz de onu ödüllendirdik.

Çay bahçelerinin yarenliği

İkinci gün yoğun tur programı nedeniyle yine erkenden yollara düştük. Sürmene ilçesinden Of ilçesi yakınında **Hacıyakupoğlu Memiş Ağa Konağı**'nı gezdik. 160 yıllık konak taş ve ahşabın muhteşem uyumuyla görenleri büyülüyordu. Bu konak Kastel bölgesinin Baştimar Ağası olarak görevlendirilen Hacıyakup'un oğlu **Memiş Ağa** tarafından yapılmış. Olduğu gibi korunmuş. Görülmeye değer. Çaykur işletiyor. Çayımızı içip Rize'ye doğru yola çıktık. Yol boyu çay tarlalarının Karadenizlinin evinin içine kadar girdiğini gözlemledik. Yeşile doyamadık desem yeridir.

Yağmurun ardınan güneş

Yeşil Rize'nin 'Botanik' bahçesini gezdikten sonra Rize bezi dokuma atölyesinde alışverişlerimizi yaptık. **Ayder** yaylası ve **Fırtına** vadisini takiben Çamlıhemşin'i 19 km geçtikten sonra 1350 metre yüksekliğe ulaştık. Çam ve gürgen ormanı, eşsiz güzellikteki çiçekli yaylaları, şelaleleri, Kaçkarları, şifalı suları ve kaplıcaları, otelleri ve pansiyonlarıyla Ayder cennet bir yayla. Vadi boyunca yürüyüşümüz sırasında bizi takip eden ama hiç rahatsız etmeyen yağmurun çisilemesiyle renklendi. Kafeye varıp çayları söylediğimizde sağanak haline döndü. Sonra yine açtı. Şanslıydık. Karadeniz'in yağmuruna, sağanağına taşkınına uğramadık. Karadeniz insanının bu zorlu tabiat şartlarında doğayla barışı takdiri şayan. Evlerin yeşilin içine serpiştirilmesi bu zorlu şartlarda makara sistemiyle kum, tuğla çekerek vadilerin hattı üstüvasına evlerini, bahçelerinde mezarlıklarını, en tepelere camilerini yapmaları ne büyük sabır ve emek işi. Evet bu cennet vadiler bu uğraşlara da değiyor tabii.

Manzarada hırçın Karadeniz

Dönüşte Fırtına deresi ve vadisini takiben gördüğümüz kemer köprülerden birinin yanındaki restoranda yemek için durduk. Kuymak, muhlama, kaygana ve hamsili mısır ekmeği çok lezzetliydi. Derenin, rafting yapanların resimlerini çektik, biz de köprüde fotoğraflar çektirdik. Köprüde dururken ağaçların arasında bir Karadenizli vardı, ne yaptığını merak ettik. Meğer ağaca dolanmış asmanın üzümünü hem yiyor hem topluyormuş. Yemekten sonra kalacağımız **Rize Dedeman Otel**i'ne doğru hareket ettik. Uzun bir yolumuz vardı. Double yolun bir tarafında hırçın Karadeniz, diğer tarafında çay bahçeleri. Bu yol manzarası hiç değişmedi bütün gezi boyunca. Çayeli'ne yaklaşınca dünyaca meşhur kuru fasulye ve ızgara salonu **HÜSREV**'e uğramamazlık edemedik.

Girişte birçok tınlı ve siyaset adamının fotoğrafları asılıydı. Yediğimiz fasulyenin lezzetini epey bir müddet unutamayacağız. Turşu ve kavurma da cabası. Daha fazla yiyemezdik hele köfte hiç olmazdı. Oteldeki akşam yemeğini de düşünmeliydik. Dedeman denizin nerdeyse içindeydi. Karadeniz'in hırçınlığının ifadesiydi dalgalı deniz. Herhalde bu sesi arkadaşlarım da odanın penceresini açık bırakıp sabaha kadar dinlemişlerdir.

Karağöl'de zengin bioçeşitlilik

Yeni bir gün daha, erken kalkıp kahvaltı sonrası *"öfkle yemeği için sandviç yapilsın"* la yola koyulduk. Bu sefer hedef Gürcistan sınırında Sarp kapısı. Double yoldan Rize, Çayeli, Fındıklı, Arhavi ve nihayet Sarp kapısı. Kapıda tırlar uzun kuyruklar oluşturuyorlar. Geçtiğimiz tünellerde bile tehlikeyi göze alarak park etmişler. Hopa ve Borçka üzerinden 7 km. sonra

Macahel'de TEMA

Gürcüce'de 'maça', 'bilek' demekmiş 'hel' de el. Gürcistan'la Türkiye arasında kalan vadiye 18 köyün 1921'de yapılan oylamada 12'si Gürcistan'da, altısı Türkiye'de kalmış. Yemyeşil vadiye TEMA Vakfı'nın binasına rastlıyoruz. Üzerinde vakıf kurucularından Nihat Gökyiğit'in ismi yazılıydı. Vakıf bal üretimini teşvik etmek amacıyla kaçan arıları geri getirmek için uğraş veriyor diye duymuştum. Ahşap bir camisi, ahşap evleri ve koşturan çocukları ile Machael görülmeye değer bir yer. Yöresel ismi Camili. Sebebi çok eskiden yapılan ahşap camisi.

"Karadeniz insanının bu zorlu tabiat şartlarında doğayla barışı takdiri şayan."

Çatal yola geliyoruz. Toprak yol olduğu için **Borçka**'da minibüslere binmek zorunda kaldık. Sağ taraf **Karagöl**'e, sol taraf **Maçahel**. Sağı takiben toprak yoldan 20 km sonra Karagöl'e ulaştık. Yaylanın güzelliğini bozar diye yolu asfaltlamak istemiyorlar. Rehberimize göre Türkiye genelinde 6 bin bitki türü varmış. O türlerin 1300'ü bu yaylada bulunuyormuş. Yeşilin ortasındaki Karagöl Abant'a benziyor ama daha küçük. Heyelan neticesi derenin önüne yığılma sonucu oluşmuş. Muhteşem manzara. Ördekler gölde sıraya girmişler gölün tadını çıkıyorlar. Bize sunulan balın tadını bu güzel panorama ortasında çayımızla çıkıyoruz. Bu yayla da **Anzer** yaylası gibi bal yaylası. **Karakovan** balı ve süzme bal şiparişleri veriliyor. Borçka'da alınacaklar.

Sis perdesi bir var bir yok

Aynı yolu 20 km geri dönüyoruz Machael'e gitmek üzere. Yolu birden sis kapladı. Karagöl yolu zaten adrenalinini yükseltmişti. Bu yol da sisten dolayı yükseltiyor. Vadiye indiğimizde sis ortadan birden kalktı. 40 km zor şartlarda yapılan yolu geçtik. Yolun altında ve üstünde taşın istinat duvarları yapılıyor. Yıllardır inşaatın devam ettiği söyleniyor. Karadeniz'de inşaat bitmiyor diyorlar. Yol inşaatının dışında irili ufaklı **HES** (hidro elektrik santralleri) inşaatları sürüyor. Dönüşü yine sisten ve bulut delen yerlerden geçtik. Borçka'da ballar alındıktan sonra Artvin'e doğru yol aldık. Yollar çok güzel, bir ara tamamlanan Borçka barajını ve gölünü de gördük. Artvin konumu itibarıyla

şirin evleri ve tepelerde karınca gibi dolaşan arabaları bana göre bir numara. Bir kısa tur atıyoruz. Şimdi hedef Sürmene. Sürmene de Artvin gibi yamaçlara kurulmuş. Yoldan 600 m. yükseklikte **Zarha Mountain Resort**'a (Zarha Resort Dağı) alacakaranlıkta ulaştık. Akşam yemeği yine çok eğlenceli ve neşeli geçti.

Gezinin en lüks günü

2 Ekim, bavulların sabah toplanmadığı tek gün olarak kayıtlara geçti. Bu gece de bu otelde kalacağız. Gezinin en lüks günü! Kahvaltıdan sonra sahil yoluna indikten sonra Sürmene Of ve Çaykara'dan 19 km. sonra Uzungöl'e uzanıyoruz. Çaykara yolu üzerindeki Özçay Kooperatif çay fabrikasını geziyoruz. Fabrika müdürünün 5

dakikaya sığdırdığı çayın tanıtımında yaprağı kesme, kıvrırma, fermente ve kurutma gibi işlemler anlatıldı. Yeşil çayda bir işlem eksik olduğu için C vitamini kaybolmuyormuş. Çay fabrikasına gidilir de çay içilmez mi? Çaydan sonra yola devam ettik. Yol üzerinde midibüsün şoförü Süleyman'ın köyü olan Ulucami'nin yakınından geçiyoruz. Meğer bu köyden İbrahim Cevahir ve Varyap-Varlıbaşlar gibi inşaatçı işadamları çıkmış. 1090 metre tırmandıktan sonra uzaktan resimleri süsleyen **Çifte Minareli Camisi**'ni yanı başına almış **Uzungöl** görüldü. Program gereği önce Demirkapı yaylasına çıkılacaktı. Bir başka ismi Haldizen olan bu yayla, ismini yöreye göçen Türklerin Haldi boyundan almış. Uzungöl Demirkapı yaylasından Bayburt'a geçilmesi yolun önemini artırıyormuş. Köylüler kışın çok kar yağdığı için turistlerin zirveye helikopterle taşındığını, onların da kayarak aşağıya indiğini anlatı. Bu tepelerde orman kayboluyor. Meralar var. En çok yağmur ve kar alan yaylalardan biri aynı zamanda. Eskiden İpek Yolu kervanlarına kışın

geçit veren üç nokta; Zigana geçidi, Hopa üzerinden Çoruh vadisi ve Soğanlı Uzungöl geçidi. Bu yükseklikte barınanlar da otlayan koyunlar ve serpili ahşap evler. Bu evlerin birinde çayımızı içtik. Köyün camisini merak edip gezdik. Cami girişinde hiçbir camide olmayan, içinde kurulu sobası ve oturma yerleri olan bir toplantı salonu dikkatimizi çekti. Önce toplantı sonra ibadet. Karadeniz insanımızın bir başka özelliğini böylece görmüş oluyoruz.

Lazın kafası bir başka çalışır

Tekrar Uzungöl'e doğru inişe geçtik. Öğle yemeğini **Solaklı Motel** ve restoranında yedik. Restoranın sahibi belki başka hiçbir yerde göremeyeceğimiz bir uygulama yapmış. Tavanı fındık çubuklarıyla kaplamış. Tavan arasına vantilatör koymuş pis havayı ve sigara dumanını dışarı atmış. Dedikine göre bunları öğlen saat 12:00'den sonra düşünüp uygulamış. Amacı Lazın kafasının çalışmadığı anda bile nelere muktedir olduğunu göstermekmiş. Yemekten sonra Uzungöl'ün fotoğraflarını çektik. Dönüş yolunda nehir üzerine bentler,

tüneller, elektrik santral inşaatlarını izleyerek son gecemizi geçireceğimiz **Sürmene Zarha Dağ Evi**'ne geldik.

Buzula niyet kara kismet

3 Ekim gezinin son günü. Akşam uçağıyla İstanbul'a döneceğiz. Kahvaltıdan sonra rotamız İkizdere **Ovit Yaylası**. Sürmene, Of, İkizdere güzergahından 2640 metreye tırmandık. Yine yemyeşil her taraf. Bin metreye kadar yayvan yapraklılar, 1600 metreye kadar çam ağaçları var. Daha sonra da ağaçsız geniş meralar uzanıyor. Niyetimiz buzul görmektir. Buzul yoktu ama dağlar karla kaplıydı. Minik bir de gölle karşılaştık. İkizdere şarkıcı **Tarkan**'ın memleketi. Ovit Yaylası'nda Tarkan ve **Sezen Aksu** konserlerinde 20 bin kişi horona kalkıyormuş. Yoğun programı tutturmak için geri Trabzon'a doğru yöneldik. Aynı dereleri takip ederken silecekler yılın ilk karını siliyordu. Erzurum Karayolu üzeri İkizdere çıkışında **Kırçıçeği Motel** ve **Kır Lokantası**'nda mola verdik. Patroniçe Giresun Alucra'danmış. Trabzonlu olan kocası Kaçkar televizyonuna patron işçi ilişkilerini anlatan TV programı

hazırlıyormuş. Sponsor bulmaya Trabzon'a gitmiş. Bu arada restoranda kırmızı benekli alabalık yedik. BOP gezisine katılanlar hatırlayacaklar, Makedonya'da Ohri'de de kırmızı benekli alabalık yemiştik. Bunlar daha lezzetli oluyormuş. Yanı tok kalkarak Akçabat köfthesine de yer ayırdık ve yola koyulduk.

Trabzon'daki Atatürk Köşkü

Trabzon'da ilk durağımız **Atatürk Köşkü** oldu. Soğuksu tepesinde dört katlı inşa edilen köşkün küçük çam korusunun ve rengarenk çiçeklerin süslediği bahçesinden içeri girdiğimizde bizi Ata'nın nutku karşıladı. Ulu önder 15 Eylül 1924'de ilk defa Trabzon'a geldiğinde bunları söylemiş. O gün oturup dinlendiği köşk 1931'de satın alınarak Atatürk'e armağan edilmiş. Ata, 1937'de Trabzon'a son ziyaretinde de bu köşte kalmış. Kendine has mimariyle dikkat çeken konak daha sonra bir müzeye dönüştürülmüş. Sergilenenler arasında Ata'nın çizdiği bir harita da yer alıyor. Bu tepe güzel evleri, bakımlı bahçeleriyle şehre de hakim bir konumda. Yandaki müstemilatta çay molası ve hatıra eşya alımıyla gezimize devam ediyoruz. **Boztepe** bir başka şehre hakim tepe. Trabzon'un panoramik görünümünü yakaladığımız bu noktada bol bol fotoğraflar çekildi. Ardından Trabzon'da son durağımıza, **Küçük Ayasofya Müzesi**'ne geçtik. Ayasofya Müzesi, Sümela Manastırı'ndaki gibi duvarları ve tavanı çeşitli resim ve figürlerden oluşan fresklerle süslenmiş. 1461 yılında Fatih tarafından vakıf eseri haline getirilmiş. Gezimizin başında

Recep Bey'le karşılaşmıştık hani. İkinci Receb'i de şimdi anlatacağım. Ayasofya Müzesi'nden kaçamak yapıp Atatürk köşkünden aldığım Atatürk'ün 15 Eylül 1924 tarihli nutkunun fotokopisini çektiyip arkadaşlara sürpriz yapmak istedim. Müzenin hemen yakınındaki kırtasiye dükkanında askere yeni gidecek genç Recep'le tanıştım. Nutku gösterdim **"Büyük bu, makine bunu çekmez"** dedi. **"Kültürsek çekeriz"** dedim. Bir yarım saat uğraştı. Bende deveyi hendekten atlatmışçasına uğraştım, terledim. Yüce Modun baskınıyla Receb'i bu işten azat edip rehberimizin **"Ben otelde çektiririm"** demesiyle ona da veda ettik. Trabzon'da bir saat geçireceğimiz serbest zamana hareket ettik. Programı akşam yemeği için gittiğimiz Akçabat'ta Kültürpark içerisinde **Ziyadem Köfte-Balık Restoranı**'nda Akçabat köftesiyle kapadık.

Kırçıçeği'ndeki alabalık bizi yeterince doyurmuş olmalı ki köfteler yarım kaldı. En azından Akçabat'ı görmüş ve yerinde Akçabat köftesinin tadına bakmış olduk. Havaalanında da bir başka insan manzarasıyla karşılaştık. Uçağın rötarı yüzünden gece yarısı İstanbul'da olacaktık, bari gönlümüzce takılalım dedik. O gün Trabzon'un Beşiktaş'ı 1-0 yendiği ve Beşiktaşlılar'ın havaalanını doldurduğu bir pazar günüyüdü. Gerçi Beşiktaşlılar'dan çok, İstanbul'dan Trabzon'a maçı izlemeye gelmiş Trabzonlular vardı. Hele orta yaşlı kerli ferli biri TV'nin karşısında maçı tekrar seyrederken stattaki heyecanını bir daha yaşadı. Kaçan her golde masaya vurup bağırarak sanki maçı ilk defa seyrediyormuşçasına bizi de eğlendirdi. Onun sayesinde heyecanla maçı biz de izlemiş olduk. Son söz, görmediyseniz Karadeniz'i mutlaka programa alın. ✍

formül yayınları

**YGS ve LYS'de
başarıyı
formül'ün
çözümlü
deneme sınavlarıyla
yakalayın...**

10 adet matematik kitapçığı
10 adet geometri kitapçığı
10 adet çözüm kitapçığı

10 adet fizik kitapçığı
10 adet kimya kitapçığı
10 adet biyoloji kitapçığı
10 adet çözüm kitapçığı

10 adet Türk dili ve edebiyatı kitapçığı
10 adet coğrafya I kitapçığı
10 adet çözüm kitapçığı

10 adet tarih kitapçığı
10 adet coğrafya 2 kitapçığı
10 adet felsefe grubu kitapçığı
10 adet çözüm kitapçığı

başarının formülü!
Şimdi tüm kırtasiyelerde ve sanal marketimizde

formül
yayınları

sanal market: www.final.com.tr

GENEL DAĞITIM:
FİNAL PAZARLAMA Güneşli Evren Mah. Halkalı Cad. Kızı Sok.
No : 3 / 1 Bağcılar - İstanbul
Tel : 0212 604 10 00 Faks : 0212 601 43 43

Çıktı

En can arkadaşlarım ACI yıllarımdan

Mimarlar Workshop adıyla pek çok mega konut projesine imza atan Mehpare Evrenol (ACI '71), aynı zamanda SEV'in Çekmeköy'deki ilköğretim ve liseden oluşan yerleşkesinin de mimarı. Evrenol, ACI'daki arkadaşlığın bambaşka olduğunu, en köklü ve can arkadaşlıklarının kolej yıllarından başladığını söylüyor.

Izmir Amerikan günlerini anlatırken yüzü bir başka türlü ışıltıyor, heyecanı artıyor Mehpare Evrenol'un. "Benim geniş bir çevrem var ama en can arkadaşlarımı ACI yıllarımdandır" derken bu bağışlığın ne kadar derin ve güçlü olduğunu sinyallerini veriyor:

Karma okuldan kız okuluna geliş Bankacı babanın izinde ilk çocukluk yılları Ankara'da geçiyor Mehpare Evrenol'un. Sonra ailesi baba yurdu İzmir'e dönüyor. O da karma eğitim veren **Ankara Koleji'**nden kız koleji'ne, ACI'ya geliyor. Evrenol o yaşlarda okuldaki münazaralarda yaptıkları hararetli tartışmalarda "Karma eğitim iyi değil" tezini savunacak kız öğrenci bulmakta zorlandıklarını söylüyor. Okula dair ilk anıları arasında **Mrs. Blake**'in özel bir yeri var: "Babamdan bile daha iyi Türkçe konuşurdu" dediği Mrs. Blake'in kendisi ve pek çok arkadaşı için iyi bir rol model olduğunu anlatıyor: "Hep çekindiğimiz, korktuğumuz biriydi ama derinlere inildiğinde bir kuş yüreği vardı onda. Mesela bir arkadaşımızın sorununu çözmek için ailesinin evine gidip ricacı olduğunu bugün gibi hatırlarım. Bütün o sert ve müstahakkım

görüntüsünün altında yumuşak bir kadın yüreği taşıyordu ve bence bunu bize gösterdi. Ben onun mezun ettiği son öğrencilerdenim. Ondan sonra Blake efsanesi yerini başka güzel efsanelere bıraktı."

Mrs. Blake'in Mehpare Evrenol için bir başka önemi daha var aslında. Kolejde başlayan ve uzun yıllar devam edecek köklü bir dostluğun temellerinin atılmasına vesile olmuş kendisi.

"Okulun sahibiydik"

Mehpare Evrenol, 90'lı yıllarda oğlu **Can Evrenol** (ÜAA '00) ÜAA öğrencisi olduktan sonra okul yönetiminin kendisinden okul bahçesinin dizaynı konusunda destek istediğini söylüyor: "ACI'da 'Enter to Learn, Depart to Serve' felsefesiyle yetiştirildik. Bu iş benim için önermenin ikinci kısmını yerine getirebilmenin adına iyi bir fırsattı. Yalnız önce gidip okulu ve öğrencileri görmek istedim. Biz mimarlar bizden ne istendiğini anlamak için dinlemenin yanı sıra gözleme de özellikle önem veririz. Böylece sözle ifade edilmeyenleri de kavramaya çalışırız."

Bu süreçte Evrenol kız okulundan karma okul konseptine geçişin okul iklimindeki yaratıcı değişiklikleri de

gözlemlemiş: "Kız okuluyken okulun sahibi bizlerdik adeta. Karmaya geçince sahiplik el değiştirmiş gibiydi. Koca bahçeyi erkekler istila etmişti. Sosyal ve sportif açıdan erkekler kızlardan daha baskın görünüyordu. Eskiden karma eğitime özenirdim ama durumu görünce okuduğum zamanki yargılarım tamamıyla değişti. Bizler çok rahat ve serbesttik."

Kariyer mi, evlilik mi?

Kız okulu olmanın getirisi ya da kimilerine göre en sıkıcı yanı 'hanımefendi kültürü'nü de içeren eğitim anlayışıydı. Öğrenciler arasında iki farklı dünya görüşünün ağırlığından söz eden Mehpere Evrenol, neticede herkesin kendi seçtiği kulvarda parıldadığını, her birinin ayrı ayrı prensip sahibi bireyler olduklarını söylüyor: "ACI'da hanımefendi olmak isteyen de oldu, maceracı veya sportif olmak isteyen de amacına ulaştı. Kimse bir şeye mecbur edilmedi. Ben de dahil pek çoğumuz o zamanlar çok gerekli olmadığını düşündüğümüz 'Home Economics' derslerinin faydalarını sonraki yıllarda gördük. Aslında okulumuzda çalışma ve evlilik hayatına daha çabuk geçecek olanlarla, üniversitede kariyer planlayanlar şeklinde iki kesin ayırım vardı."

ACI'dan akademiye çıkartma

Sanat eğitiminde köklü bir geçmişe

Kavgayla başlayan dostluk

ACI'da ilk, değilse de ikinci günüm. Gerçi her sene sınıflar karışıyor ama yine de çoğunluk birbirini tanıyor, ben yeni geldiğim için hiç arkadaşım yok. Öğretmen kendimizi tanıtmamızı istedi. Sıra bana geldiğinde "Mehpare" dedim. O sırada arkadan biri de "Ciğerpere" dedi. Herkes gülmüştü. Dönüp arkama, söyleyenin kim olduğuna baktım. İlk teneffüste de soluğu o kızın yanında aldım. O kız Oya'ydı. O kaçıyor, ben kovalıyordum. Gramer öğretmenimiz Miss Yarrow bizi yakaladı ve doğru Mrs. Blake'in ofisine götürdü. Durumu anlattı. Mrs. Blake de odada beklememizi istedi. Beklerken konuşmaya başladık. O günden sonra Oya benim okuldaki en iyi arkadaşım oldu. Mrs. Blake okuldaki yalnızlığımı, sıkıntıyı anlamıştı. Oya'nın da aslında muzip ve tatlı tarafını biliyordu. Zaten bizi cezalandırmaya hiç niyeti yoktu, kendi başımıza halletmemizi istemişti. İki saat sonra yanımıza geldi ve sorgusuz sualsiz "hadi gidin bakalım" dedi.

Soldan ikinci Mehpere Evrenol '71, soldan altıncı Gonca Şıkman Cecchi '70, soldan yedinci Ceyda Aydede '72, oturanlar en solda Semin Pazaroğlu Mock '71, en önde Güler Kamer '70 ve oturanlardan en sağda Ayfer Türksel Carfi '71.

Yıl 1967, Oya (Göktepe) Ökmen, Mehpere (Öktem) Evrenol Eylül'deki tanışma kavgasının baharında May Queen koltuğunda.

sahip **Sanayi-i Nefise Mektebi**'nin mirasını devralarak kurulan **İstanbul Devlet Güzel Sanatlar Akademisi** (bugünkü adıyla Mimar Sinan Üniversitesi-MSÜ) mimarlık bölümüne İzmir Amerikan'dan, üstelik de aynı sınıftan üç kız öğrencinin girmesi gerçekten de inanılmaz bir tesadüf. Mehpare Evrenol bu tesadüfü bakın nasıl açıklıyor: "ACI'dan sınava 100 kişi girmişti, üçü MSÜ'yu kazandı ve o üçü ben, can arkadaşım Oya (Göktepe) Ökmen (ACI '71) ve Ülker (Baykam) Seymen (ACI '71)'di. Adeta akademiye çıkartma yaptık. Oya ve ben oteden beri mimar olmak istiyorduk, birbirimizi de bu yönde etkiliyorduk. Ülker'in de

kazanması güzel bir sürpriz oldu. Şimdi Oya ve ben serbest mimarlık yapıyoruz, Ülker akademisyen oldu."

Çizim merakı çocukluktan

Mehpare Evrenol'un mimarlık sevgisi hemen pek çok mimar gibi çocukluğa dayanan bir merak ve ilgiyle başlıyor. Merakın mesleğe dönüşmesinde ACI öğretmenlerinin katkısı çokmuş: "ACI'da müthiş bir eğitim aldığımızı düşünüyorum. Örneğin bir sanat tarihi öğretmenimiz vardı. Ondan öğrendiğim sanat tarihini akademiye dahil aynı neşe ve heresle başka hiçbir yerde öğrenmemişimdir. Bir de resim öğretmenimiz Aysel Çarpanlı (ACI '58) vardı. Beni çok destekler, resimlerime ince ince tasabibler verirdi. Akademiye gitmeden önce bir arkadaşının mimarlık ofisinde bir yaz boyunca çalışmama vesile oldu. İlk kez bir mimari ofis nasıl olur orada gördüm ve o zaman da bu mesleğe açık oldum."

Sedat Hakkı Eldem'in öğrencisi

Akademiden 1977 yılında mezun olduktan sonra beş yıl asistan olarak üniversitesine hizmet eden Mehpare Evrenol, **Sedat Hakkı Eldem**'in son öğrencilerindenmiş. Sedat Hakkı Eldem için "Türkiye'nin Mimar Sinan'dan sonra bir numaralı mimarı" tanımını yapıyor Evrenol: "Sedat Hakkı Eldem, her tarafta savaş sonrası mimarisinin taklitleri yükselirken gözlerini Türk mimarisine ve onun öğelerine çevirmiş bir mimardır. Onun öğrencisi olan, nyricalığını taşıyorum. Birlikte röleve restorasyon projeleri yaptık. Bir de İstanbul gibi iki bin yıldan fazla tarihli olan, müthiş kültürlerin kesiştiği bir şehirde mimari eğitim almak gerçek bir ayrıcalıktı bence."

Buçuk oda kadın bakışının ürünü

Çevremizdeki çoğu binada yer sıkıntısından dolayı uzun koridora açılan sıra sıra odalar en sık rastlanan yapısal çözümlerler olarak dikkat çekiyor. Evrenol ve ekibi ise mümkün

olduğunca bundan uzak kalarak, sivil mimarideki kodlamaları temel alan yeni çözümler getirmeyi amaçlıyor. Fazla öykündüklerine dair getirilen eleştirilere de "Avrupa mimarisine öyküneceğimize, kendi mimarimize öykünürüz" yanıtını veriyor.

Mimarlar Workshop'un projelerinin ayrıt edici bir özelliği daha var: **Buçuk oda**. "Neden buçuk oda" ve "nasıl ortaya çıktı" diye ikili sorumuza tek ve bütünlük bir cevap geliyor Mehpare Evrenol'dan: "Bence en çok kadın olmamla ilgili bir durum bu. Mimarinin yüzde 95'i konut mimarisidir. Dikkatli baktığımızda evlerimizde çocukların odası ütü odasına dönüşür, güzel bir atmosfere sahip olması gereken banyolarımız çamaşır makineleri, kova ve leğenlerle ılgal edilir. Buçuk oda bütün bu ılgal durumlarına karşı geliştirdiğim bir konsepttir. Buçuk oda 4 m²'den fazla 5.5 m²'den az olabilir. Buçuk oda benim yıllarca kadın olarak hissettiğim ve yokluğunu duyduğum konuların elime fırsat geçince mimariye yansımıştır. Burada ütü yapılabilir, Hatta istenirse bebek bakımının kalacağı bir odaya bile dönüştürülebilir. Hiçbir şey yapamazsam, derin 70 cm'lik bir dolap yapıp, içine de çamaşır makinesi tesisatını yerleştirir, böylece banyoyu biraz daha özgürleştiririm."

Geride 30 yıllık deneyim

Mimarlar Workshop uzun yıllar mimarlık alanının yanı sıra iç mimarlık üzerine de faaliyet göstermiş bir şirket. 1990'da kuruluyor ancak öncesinde hem Mehpare Evrenol'un akademideki asistanlığı sırasında yaptığı hem de yüksek inşaat mühendisi ve mimar eşi **Alp Evrenol**'un gerçekleştirdiği projeler olduğundan, epey bir deneyimle yola çıkılıyor. Daha sonra projeler çok büyüyünce iç mimari biraz geri planda kalıyor. Evrenol, inşaatın ziyade hep tasarlamak üzerine yoğunlaştığını ve bunun çok daha heyecan verici bir serüven olduğunu

Ekseni kaymış şehirler

Ölkemizde kentsel planlama ve yerleşim, kentleşme süreciyle doğru orantılı gitmedi. Bu da merkezleri dolayısıyla insan yaşantıları kaymış ve dağılmış yerleşkeler bütünü şeklinde bir tablo ortaya çıkardı. Oysa kentlin bir merkezden dağılımı, kentsel fonksiyonları doğru işleyen ve insanların bu işlev çerçevesinde yaşadığı bir yer olması gerekiyor. Biz ülke olarak bunu kaçırdık. Kentlerimiz büyük bir dağınıklık içinde. Artık eski bilgilerimiz ve eski yaşantı tarzlarımızla ırdeleyebileceğimiz yerleşim birimleri ihtiyaca cevap veremiyor. GSMH yükseldikçe bütün bunların daha iyiye gideceğini düşünüyorum ancak önümüzde uzun bir süreç var. Neticede İstanbul iki bin yıllık bir şehir ve biz kontrol edemediğimiz 50-60 yıllık bir süreci konuşuyoruz. Bu, bir şehrin oluşumunda küçük zaman dilimleridir...

Mehpare Evrenol ve Mimar eşi Alp Evrenol

söylüyor: "Koca koca binalar ortaya çıkıp, peyzajları da tamamlanınca çok heyecanlanıyorum. Şimdi en heyecanlı serüvenim SEV ilköğretim okulu ve lisesi olacak."

Mimarlıkta detaylar önemli

Mimarlığa düşünenlere tavsiyelerini soruyoruz Mehpare Evrenol'a. "Gözlem yapmayı seviyorlarsa, detaycı ve sürekli yenilenmeye hazırlarsa, ekip çalışmasıyla uyum içindelerse ve çok çalışıp az kazanmaya razı oluyorsa mimarlığı seçebilirler. Yoğun bir emek var bu işte."

Üstelik bizim memleketimizde sanat ve teknik hala çok kadri kıymeti bilinen şeyler değil. Yeni yeni bu algı değişiyor" diyor.

Mimarlar Workshop özellikle 2000 yılında Sinpaş GYM ile başlayan mega konut projelerinin ardından büyüme sürecine giriyor. 1990'larda 15-20 bin m²'lik binalar için büyük proje derken, 2000'lerde 400 konutluk projeler yapmaya başlıyorlar.

Büronun projelerinde özel hayatın korunması vazgeçilmez önceliklerden biri. Bu yüzden içerde ihtisamlı bir

peyzaj oluşturup binalar arasına büyük mesafeler koyarak karşı karşıya bakan pencere felsefesinden uzaklaşıyorlar. Mehpare Evrenol, temel anlayışlarının insanlara içinde rahat edebilecekleri, iklime uygun, doğru yönlere konumlanmış, eğimi doğru kullandığını akıllı projeler sunmak olduğunu söylüyor. Elbette ekolojik öncelikleri de göz ardı etmediklerini ancak bunun tamamıyla proje için yatırımcının ayırdığı bütçeyle doğru orantılı olduğunu sözlerine ekliyor.

"Bosphorus City bizim projemiz"

Mimarlar Workshop'un Sinpaş GYM adına tasarladığı projelerin en popülerlerinden biri Bosphorus City. Mehpare Evrenol projenin çıkış noktasının İstanbul'un binlerce yıllık konumu ve kültür birikimiyle ilintili olduğunu söylüyor: "İstanbul dünyada suyla çok iç içe bir şehirdir. Suya hakimdir, yalılar şehridir ve bu iki bin yıldır böyledir. Biz de İstanbul'da konut projesi yapıyorsak bu perspektifi dikkate almamız gerektiğini düşündük. Projemiz ortasında su olan bir yerleşimdir. Herkesi suyun kenarına taşıyamayacağımıza göre suyu insanlara getirmenin formülünü ürettik. Eskiden akarsu yatağı olan bir araziye yeniden suyu getirdik, çevresine de konutları yerleştirdik." ✓

Sivil mimarimiz çok zengin

Birkaç ay önce Chicago'da, mimarının babası sayılan Frank Lloyd Wright'ın müze haline getirilen evini gezmiştim. 1880'lerde yapılan ev çok güzel mimari öğeler taşıyordu. Ancak aynı yıllarda Türkiye'de yapılan sivil mimari örneklerini, Safranbolu ve boğaz yalılarını, Edremit evlerini düşündüğümde bunların plan oluşumlarındaki ferahlık ve organik ilişkiler Wright'ın evinden çok daha üstündü. Türk sivil mimarisi insani oranlara çok yatkın ve ferah, yaşanılabilir ortamlar düzenleyen bir mimari gelenekten geliyor. Biz bunları bir miktar kaçırmışız bugün. Mimarlar Workshop olarak projelerimizde bunları yeniden gündeme getirmeye

çalışıyoruz. Eğer imkanımız varsa apartman dairesi planlarken dahi Türk evi plan tiplerinden esinlenmeye çalışırız. Ama konu villaysa sofası*, eyvanı**, sedirli cumbası olan projeler yapmayı hedefleriz. Çünkü bunların akademik eğitimde gördüğümüz Avrupa ekollerinin çok daha önünde insani değerler taşıdığını düşünüyorum. Bazı evlerin modüler özelliklerini, cumbalarını, çıkmalarını, payandalarını kullanmayı çok seviyorum.

*Evlerin girişinde, diğer odaların kapılarının da açıldığı genişçe yer, hol.

** İç avlu

Mimarı SEV Projesini anlatıyor

SEV'in Çekmeköy'deki kampusunun mimarlığını üstlenen Mehpare Evrenol, içinde ilköğretim ve lise binalarının bulunduğu bu yerleşkenin çağın gerektirdiği her türlü eğitim ihtiyacını karşılayacağını belirtiyor. Evrenol, bu projeyi kendi açısından "ustalık eseri" olarak değerlendiriyor.

Akademide mezuniyet projesi olarak üniversite binası tasarlayan, 1995-1996 yıllarında ÜAA ve ACT'ya öğretmen lojmanları yapan Mehpare Evrenol bu kez SEV için ilköğretim ve liseyi de içine alan bir kampus projesine imza atıyor. Bütün o mega projelerin arasında ölçek olarak küçük ama heyecan olarak onu bambaşka bir noktaya çeken bu proje, büronun deneyimli mimarlarından Erkin Süzer'in koordinasyonunda yürütülüyor.

Mehpare Evrenol, kampusu tasarlarken ACT'la özdeşleşen anfinin bir benzerini plana dahil etmiş. "ACT'ın en güzel ve pek çok anıya ev sahipliği yapan

yeri anfisidir. Biz de projeye arazinin eğiminden istifade ederek herkesi bir araya getirecek bir anfi koyduk. ACT çok çeşitli spor aktivitelerine imkan veren bir kampustu. Mesela okçuluk vardı bizde, bu kampusta de okçuluk için bir alan açtık. Özellikle farklı yaş grupları için kampusu farklı bölgelere ayırdık. Böylece herkes birbirini görebilecek ama kendi alanlarında özgürce hareket edecek, sporunu rahat rahat yapabilecekler."

Sınıftan bahçeye çıkış

Mehpare Evrenol, kampus projesinde kot farkını başarılı bir şekilde değerlendirerek alışılmışın dışında katlı bir bina tasarladıklarından söz ediyor,

"Bizim okulumuzdaki birçok kapıyı açtığımızda koridora değil, doğrudan bahçeye çıkardınız. Sınıflar doğayla iç içeydi. Pencereden baktığımızda ağaçları görür, bahçeden topladığımız mandalinalarla savaş yapar, sonra da aramızda topladığımız parayla mandalina lekeleriyle dolu sınıf duvarlarını boyatırdık. Bu projede de öğrencilerin doğrudan bahçeye açılan sınıfları olsun istedik. Sınıflar çok ferah, ayrıca her katın kendine ait bir bahçesi var. Birinin çatısı öbürünün bahçesi olacak şekilde üç katlı bir bina." Yeni SEV kampusu bu yönüyle çevreci mimariyle de uyum içinde. Mehpare Evrenol, ACT'da zaten

tam da yeşilliğin hakim olduğu bir atmosferde öğrenciliğini yaşadığı için bu modeli, günün teknolojisi ve değişen beklentilerle de iyice bir harmanlayıp geliştirmekte hiç zorlanmamış. Anlattıkça gözleri parlıyor, sanki mottolarındaki “depart to serve” kısmını bir kez daha gerçekleştirmenin mutluluğunu yaşıyor. Bir de mimar olarak duyduğu haz tabii. “Mimarlık usta çırak ilişkisidir. Yaş ilerledikçe müthiş bir birikim gelir ve sonra o meyvelerini vermeye başlar. Şimdi ben de öyle bir dönemdeyim. Bu kampus benim ustalık eserim olacak” diyor.

Sürekli sergiler ve unutulmuş spor

SEV projesinin ortaya çıkış sürecinde öğretmenler, idareciler ve uzmanlarla yoğun bir mesai harcadıklarını söyleyen Mehpare Evrenol, kampusun asıl sahibi öğrenciler olacağı için onlarla da projeyi paylaşmak istediğini söylüyor. “Öğrencilerin kampuse ilgili ne düşündüklerini ve bisettiklerini duymak isterim.

“Özellikle farklı yaş grupları için kampusu farklı bölgelere ayırdık. Böylece herkes birbirini görebilecek ama kendi alanlarında özgürce hareket edecek, sporunu rahat rahat yapabilecekler.”

Hatta iç kısımda ne tür renkler tercih etmeliyiz, belki onlara sorabiliriz. Renkli ama dikkatlerini dağıtmayacak renkler olabilir. Sonra bu okulda sürekli sergiler olmasını hayal ediyorum. Kampuse girişte devamlı yenilenen bir sergi mekanı olacak. Hatta bazı sınıfların girişini de bu şekilde değerlendireceğiz. Öğrenciler mobil heykeller yapacak, daha sonra da bunlar kampusun farklı alanlarında sergilenecek. Bir de üniversiteye gireceğiz diye öğrencilerin çok ihmal ettiği spora ilgiyi yeniden oluşturmak istedik.” ✓

SEV kampus projesinin mimarlarından Erkin Süzer, Mehpare Evrenol'la proje üzerinde çalışıyor.

Sınırları yok eden dil: ESPERANTO

Üsküdar Amerikan Lisesi'nde altı yıldır çalışmalarını sürdüren Esperanto Kulübü mayıs ayında Liseler ve Üniversiteler Esperanto Kongresi'ne ev sahipliği yapmaya hazırlanıyor. Farklı dillerden beslenen, basit kuralları olan ve bu yüzden kolay öğrenilen Esperanto sayesinde dünya avuçlarınızın içinde...

Latin kökenli ve yapı itibarıyla Türkçe'ye de benzeyen, kolay ve hızlı öğrenildiği için tercih edilen ve dünya milletleri arasında iletişim köprüsü kuran **Esperanto**, belki İngilizce kadar yaygın ve uluslararası değil ancak giderek popülaritesini artırıyor. En azından **Üsküdar Amerikan** öğrencileri arasında. Altı yıl önce sadece iki öğrenciyle başlayan **Esperanto Kulübü**'nde bugün 20 öğrenci yer alıyor. İki yıldır Esperanto Kulübü üyesi öğrenciler bu dili öğretebilecek noktaya gelmişler bile. Üsküdar Amerikan Lisesi Kimya Öğretmeni **Murat Özdizdar** ve öğrencileriyle Esperanto üzerine konuştuk.

Esperanto nedir?

Esperanto farklı dillerin birleşmesinden oluşan yapay bir dil. Latin dillerinin bir karması ve 16 temel kurala sahip. 1887'de **Dr. Zamenhof** adlı Polonyalı bir göz doktoru tarafından geliştiriliyor. Zamenhof farklı dilleri konuşan insanların daha kolay anlaşabilmesi için yapay bir dil oluşturmayı hayal ediyor. Türkçe ve Macarca'daki gibi ön ve son eklerle üretilen Esperanto böyle oluyor.

Esperantistlerin rehberi

Esperantistlerin dünyanın her yerinde,

birbirlerini kolaylıkla bulmalarını sağlayacak bir rehberleri var. Rehberde gitmek istediğiniz ülkenin ilgili şehrinde sizi misafir edecek esperantistlerin adres ve iletişim bilgileri yer alıyor. Esperantistler rehber kitapta misafirlerden neler beklediklerini ve ne tür olanaklar sunduklarını açıkça dile getiriyorlar. Murat Özdizdar, Esperanto sayesinde bir yılda sadece 350 dolar harcayarak pek çok ülkeyi gezdiğini söylüyor. Kendisi de aynı şekilde Üsküdar'daki evini esperantistlere tahsis etmiş.

Esperantoyla tanışma

Murat Özdizdar, ODTÜ Kimya bölümünde okurken tesadüfen tanışıyor Esperanto'yla. Ders vererek biriktirdiği parayla yurtdışında bir öğrenci kampına katılmak istiyor ama şanssızlık bu ya; gideceği kampın tarihini kaçırıyor. Parası boşuna gitmesin diye bir sonraki kamp olan Esperanto kursuna katılmaya karar veriyor. Biraz da şüpheleniyor, çünkü yabancı bir dili öğrenmek için dokuz günlük bir eğitimin yetmeyeceğini düşünüyor. Kursun sonunda tam konuşamasa da derdini anlatacak düzeye geliyor ve sonra da Esperanto'dan hiç kopmuyor, bu dil sayesinde dünyayı geziyor, yeni insanlar ve kültürlerle tanışıyor. Bu arada kendisi de esperantistler

Tolga Ülman – ÜAA 11. Sınıf ÜAA Esperanto Kulübü Başkanı **İletişimi kolaylaştırıyor**

9. sınıftayken Esperanto'ya başladım. Diğer dillere göre çok kolay bir dil. İngilizce, orta seviyede Fransızca biliyorum. Esperanto'da da Fransızca kadar rahatım. Global bir dil olduğu için iletişim kurmayı kolaylaştırıyor. Her perşembe kulüp saatimizde bir araya geliyor, alıştırmaya ve konuşma egzersizleri yapıyoruz. Bir kitabımız var, onun üzerinde ilerliyoruz. Zaman zaman Murat Öğretmen dersi bize bırakıyor.

Semih Alalu – ÜAA 11.sınıf

Esperanto'yu hızlı öğreniyorum

Esperanto'ya geçen yıl başladım. Ders dışında çok efor sarf etmem gerekmedi. Düzensiz fiil ve kelimelerin olmaması, bir kökün bir çok şey için kullanılması Esperanto'nun kolay öğrenilmesini sağlıyor. Bence gerçekten önemli bir dil, çünkü temeli aldıktan sonra başka dilleri öğrenmenize de kolaylık sağlıyor. Esperanto sayesinde İspanyolca'yı daha kolay öğreniyorum, hatta üç haftada geldiğim seviye Fransızca'da üç yılda geldiğim seviyeye eşdeğer.

arasında epey ünleniyor, zaman zaman hem Türkiye'de hem de yurtdışındaki Esperanto Kongrelerinin koordinasyonunu gerçekleştiriyor. Esperanto eğitimleri veriyor. Son olarak Çin Radyosu Esperanto üzerine Murat Özdizdar'la röportaj yapmış.

ÜAA'da Esperanto

Murat Özdizdar, altı yıl önce Kimya Öğretmeni olarak Üsküdar Amerikan Lisesi'nde göreve başladığında ilgi alanlarından söz ederken Esperanto'yu gündeme getiriyor. Okul idaresi de kendisinin bu birikimlerinden yararlanmak üzere ÜAA öğrencileriyle Esperanto'yu buluşturmaya karar veriyor. Böylece Esperanto Kulübü ÜAA'da altı yıl önce kuruluyor. Murat Özdizdar kulüp öğrencileriyle birlikte geçen yıl İzmir'de uluslararası bir konferans düzenlediklerinden ve 25 ülkeden 40 kadar yabancı konuk ağırladıklarından söz ediyor: "Bu kongre

için Princeton Üniversitesi'nden Nazım Hikmet'in şiirlerini Esperantoya çeviren öğretim üyesi Ester Schor konferansımıza geldi ve üç gün Türkiye'de kaldı."

Bu arada Esperanto diliyle yazılmış kitaplar, tiyatro oyunları hatta şarkılar olduğunu da hatırlatıyor.

Esperantistlerle buluşma

ÜAA'daki Esperanto derslerinin süresi kısıtlı, her perşembe ileri seviyedekiler ders sonrası 1,5 saat, cuma günü de başlangıç seviyesindekiler ders sonrası bayrak törenine kadar Esperanto öğreniyorlar. Murat Özdizdar, ders saatlerinin dışında zaman zaman öğrencilerini yurtdışından esperantistlerle bir araya getiren buluşmalar da organize ediyor. Bu yıl 6-8 Mayıs tarihleri arasında ÜAA'da uluslararası katılımcıların yer alacağı büyük bir organizasyona ev sahipliği yapmaya hazırlandıklarından söz eden Murat Özdizdar, bu

organizasyonu esperantist öğrencilerinin yardımıyla düzenlediklerini gururla ifade ediyor. Bu buluşmalar önemli, çünkü Esperanto sayesinde İsrailli ile İranlı aynı masada rahatlıkla sohbet edebiliyor. Sınırları olmayan bir dil, dolayısıyla her coğrafyaya ait. Bu da insanları bütünleştiren bir durum. Murat Özdizdar, Esperanto'nun en çok bu özelliğinin üzerinde duruyor: "Ben İngilizce, İtalyanca, Sırpça biliyorum ama kalbime en çok dokunan Esperanto" diyor. ✓

Tabaklarda tablo zerafeti

La Mouette

Turizm eğitiminin ardından Culinary Institute of America'da gastronomi okuyan Üryan Doğmuş (TAC '97), La Mouette Restoran'da bildiğimiz tatların farklı yorumlarını sunuyor. Yemeklerin tadı kadar sunumu da etkileyici: La Mouette'de her tabak bir tablo zerafeti taşıyor.

Üryan Doğmuş, kolej yıllarında mutfağa girip yemek yapmayı hiç düşünmeyen, yemekle ilişkisini annesi üzerinden talepkâr biçimde kuran bir Amerikan Koleji mezunuyken nasıl oldu da kendi mutfağının şefi oldu? İşte bunu merak ettik ve Galatasaray'da, **İtalyan Konsolosluğu**'nun karşısındaki butik otel Tomtom'un üst katında yer alan **La Mouette** (La Moet)'e gittik. Sadece Üryan Doğmuş değil, **M. Cihan Kıpçak** (işletmenin bir diğer ortağı ve şefi), henüz mutfakta birinci ayını dolduran **Mehmet Şükrü Kocaoluk** (TAC '00), Le Cordon Blue Pastacılık bölümü mezunu **Nur Aktı** (TAC '08) ve 'Speedy Gonzales' Sous Şef **Erdal Arğış** da vardı karşımızda. Söyleşinin

en lezzetli kısmı konuşmalardan sonra mutfağa girdiğimiz ve önümüze tablo zerafetinde çıkan yemeklerin tadına baktığımız andı. Ördek pastırması ve kuzunun yer aldığı tabaklarda adını bildiğimiz yiyecekler uğradıkları füzyon sonrasında bambaşka tatlara bürünmüştü. Büyük bir merakla (ama ağzımızı şaplatmadan) lezzet testini yaptık. Turunçlar, arpacık soğan, patlıcan sosu, kestane püresi ve bulgur enfesti.

"Vampir gibi yaşıyorsunuz!"

Üryan Doğmuş "Lisedeyken hiç alakam yoktu" dediği aşçılığa aslında üniversitede ilgi duymaya başlıyor. Başkent Üniversitesi'nde turizm okurken bir otelin yiyecek-içecek

bölümünde staj yapması gerekiyor. İş gereği sık sık mutfağa gidip geliyor. Her gidiş gelişte mutfakta geçirdiği zaman daha da uzuyor. Sonrasını ondan dinleyelim: "Bir süre sonra mutfakta olup biteni izlemek büyük keyif vermeye başladı. Otelin aşçıbaşısı Zeki Usta'yla konuşup bu işi yapmak istediğimi söyledim. 'Deli misin oğlum, sen okumuş adamsın, git başka bir iş yap' dedi. O zaman pek anlamlandıramamıştım bunu ama şimdi daha iyi anlıyorum ne demek istediğini. Çünkü bu işte hiç sosyal hayatınız kalmıyor, vampir gibi yaşıyorsunuz. Gece birde işten çıkıyorsunuz, uyumak bazen dördü-beşi buluyor. Sonra herkesin günü yarılacağı bir saatte kalkıp, yeniden işin başına geçiyorsunuz."

CIA'de gastronomi eğitimi

Ankara Sheraton'daki L'angoletto Restoran'da altı ay çalıştıktan sonra bu alanda kariyer yapmaya karar veren Üryan Doğmuş, uzun bir süre gastronomi eğitimi alacağı okulu araştırmış. O yıllarda Türkiye'de bu dalda eğitim veren tek üniversite

Yeditepe. Ancak henüz ilk mezunları bile vermemiş. Üryan rotasını yurtdışına çevirmiş, Culinary Institute of America (CIA)'i tercih etmiş.

"Başlarda CIA'ye girebileceğimi pek sanmıyordum. Yarım yüzyıllık geçmişi olan köklü bir okuldur ve adaylardan istenen şartlar beni korkutmuştu. Deneyim ve referanslara bakılıyordu. Ben de bu açılardan çok yeterli hissetmiyordum kendimi. Hatta o yüzden gastronomi eğitimi veren bir başka okula, Johnsons and Wales'e gitmenin yollarını araştırmaya başlamıştım. Sonra üniversiteden benim gibi gastronomye ilgi duyan bir arkadaşımın CIA'ye kabul aldığı duyunca 'Ben de girerim o zaman' dedim ve korkmadan başvururdum."

Gel, gör, öyle karar ver

Üryan Doğmuş mutfakta kariyer yapmanın kolay olmadığını, yorucu ve izole bir yaşamı göze almak gerektiğini söylüyor. Dışardan çok keyifli görünen bu dünyanın zorluklarını da herkesle paylaşıyor. La Mouette ekibinin bir diğer TAC'li üyesi Mehmet Şükrü

Kocaoluk da bu anlamda çok şanslı. Zira ona da "Gel önce bizim mutfakta bu işin zorluğunu bir yaşa" deniyor. Akademik eğitimden önce mutfakta bir süre zaman geçirmenin, en azından temel birtakım konuları biliyor olmanın alınacak eğitimin katkısı daha da artıracaklarını söylüyor Üryan: "Şimdiki aklım olsa CIA'ya daha fazla deneyimle gitmek isterdim. Benim beş-altı aylık mutfak deneyimim vardı, onda da patates ve soğan soymuştum. Pişirme, kesme bilgim hiç yoktu. Ben de biraz deneyim sahibi olsam oradaki şeflerden daha fazla yararlanma fırsatım olurdu. Bu gibi okullara sınırlı tecrübeyle giderseniz öğrenecekleriniz de sınırlı kalıyor."

Kapadokya bizi sıktı

CIA'deki eğitimi iki yıl sürüyor, genç şefimizin. Hatta bu arada Florida'daki Ritz Carlton'ın mutfagında staj yapıyor. Ve para kazanmak için bir sürü başka iş de... Bir yıl Hawai'de Ritz Carlton otelde çalıştıktan sonra Türkiye'ye dönüyor. Cihan Kıpçak'la arkadaşlıkları zaten uzun zaman önceye

Martılar zorladı, suçumuz yok!

La Mouette, Fransızca martı demek. Restoranın bu adı almasının hikayesi hayli ilginç. Üryan ve Cihan, restoran için isim düşünürken bir akşam üzeri Galata Kulesi üzerine düşen ışık haresi içinde uçan martıların görüntüsünden etkileniyorlar. Bu arada iki martı da kendilerine şans getirecek malum icraatlarını gerçekleştiriyor. Cihan hemen 'martı'nın değişik dillerdeki karşılıklarını araştırıyor, Sankritçesine dahi bakıyor. Türkçe düşünmüyorlar, çünkü çok kullanılan bir ad. Nihayetinde Fransızca'sının hem tınısı hem yazılışını beğeniyorlar. Bu arada otelin inşaatı sırasında martılarla birtakım sorunlar da yaşanmış, hatta martıları yuvalarından ettiklerini düşünen otel yönetimi onlara özrünü iç dekorasyonda martı figürlerine yer vererek göstermiş.

Üryan Doğmuş (TAC '97):

Üniversitede turizm okuduktan sonra Culinary Institute of America'dan mezun olan Doğmuş, çalışma saatlerinin farklılığından ötürü "Zombi gibi yaşıyoruz" diye serzenişte bulunsada aşçılığı ve restoran işletmeciliğini sevmiş. Öyle ki arkasından gelen jenerasyona da yol açıyor, hatta "denemeden karar vermesin kimse" diyor. Görüldüğü kadar kolay değilmiş bu iş.

dayandığı için hiç kopmuyorlar. Üryan Kapadokya'da bir otelin şefliği için teklif alınca Cihan'ın da aklını çeliyor ve ikili birlikte peribacalarının yolunu tutuyor. *"İşi kabul etmeden önce gidip oteli gördüm, sahibiyi tanıştım. Otel çok güzeldi, sahibiyi de istediğimiz her şeyi itiraz etmeden kabul etti. Ben Ankara'ya döndüm ve Cihan'ı kandırdım. 2009 Mart'ında ben başladım, Nisan'da Cihan geldi ama ancak Ağustos'a kadar dayanabildik. Yaşayamadık orada."*

Büyük şehirlerin hareketliliğinden sonra Peribacalarının gölgesindeki Kapadokya'daki sakinlik pek hitap etmiyor ikiliye, dönüyorlar İstanbul'a. Ama önce Cihan'ın memleketi Marmaris'te bir güzel tatil yapıp sakin günlerin acısını çıkartıyorlar.

Üstatlarla görüşmeler

Üryan ve Cihan, İstanbul'da iş ararken seçici davrandıklarını, gerçekten çalışmak istedikleri yerlere başvurduklarını söylüyorlar. Bu arada **Mehmet Gürs ve Murat Bozok** gibi önemli isimlerle de tanışıyorlar. Üryan, Gürs ve Bozok'un Türkiye'de gastronomi kültürünün gelişmesine katkıda bulunan önemli isimler olduğunu söylüyor: *"Murat Bozok, dünyanın en iyi birkaç restoranında da şeflik yapmış, sonra Türkiye'ye*

dönmüş Mimolet'i açmış. Mehmet Gürs de Johnsons and Wales'dan mezun. Bence Türkiye'nin en başarılı restoran işletmecilerinden biridir."

Sıradan olma, farkın olsun

Bu arada Cihan'ın da aşçılık hikayesine kısacık değinelim. Şeflik genlerini aileden almış, Bilkent Üniversitesi Turizm Bölümü mezunu, son derece yaratıcı bir şef. Babası uzun yıllar Marmaris'te restoran işletmiş. O da küçük yaşlardan itibaren mutfakta olup biteni izlemeye başlamış. Çok şanslı olduğunu söylüyor. *"O dönemlerde krem karamel çok popülerdi. Ben de çok seviyordum. Babama restoranda tepsiyi yaptırıyordum"* diyor.

Cihan'ın elinin hüneri belli ki aileden geçmiş. Çünkü babasının büyük dayısının da çok güzel yemek yaptığını söylüyor. Peki yemek yapmanın ne kadarı el mahareti, ne kadarı teknik, ne kadarı yaratıcılık? Cihan aileden gelen genlerin katkısını inkar etmiyor ama aynı zamanda merak, heyecan ve öğrenme çabasının da göz ardı edilmemesi gerektiğini söylüyor. Üryan ise bu işte çalışmanın ve sürekli pratik yapmanın önemli olduğunu işaret ediyor: *"Sıradan bir restoran ve şef olmak istemiyorsan sürekli kendini geliştirmen gerek. Yeni tatlar bulmalı veya yaratmalısın. Misafirlerin seni*

Nur Aktı (TAC '08):

La Cordón Bleu Pastacılık bölümü mezunu. Türkiye'de istediği malzemeyi istediği anda bulamamaktan şikayetçi. Bu anlamda Paris'in çok avantajlı olduğunu söylüyor. Pastacılığın en zor kısmı hazırlık, "hamurun kıvamını tutturamazsan beş saatlik emeğin heba oluyor" diyor. Tatlı ve pasta yapımının yemek hazırlığına göre en büyük dezavantajı da bu.

Mehmet Şükrü Kocaoluk (TAC '00):

Bilkent Üniversitesi İktisat bölümü mezunu. Bir süre aile şirketine çalışan Mehmet, yakından takip ettiği Üryan Ağabeyi'nin tavsiyelerine uyarak önce mutfakta bir süre çalışıp bu dünyayı keşfetmeye karar vermiş. İyi de etmiş, zira son aldığı maaş haberlere göre işin zorluğunu bizzat yaşayınca, mutfakta kariyer planlarından vazgeçmiş.

tercih etmesi için onlara iyi nedenler sunmalısın."

En iyi yemek ve rahatlık

La Mouette'nin hikayesine dönelim yeniden. Tomtom Otel açıldıktan sonra restoranı için şef aranırken Üryan'a teklif geliyor. Bu arada Cihan da Mimolette'de Sous Şef olarak kariyerine devam ediyor. İkili birkaç kez otel yönetimiyle görüşüyor. Cihan her ne kadar "halimden memnunum" dese de Üryan her zamanki kararlılığıyla onu yine ikna ediyor.

İkili Mayıs 2010'da La Mouette'yi açıyor. Restoran ismine iki ay sonra kavuşuyor. İki şefin de ortak hedefi La Mouette'de misafirlerin en iyi yemeği yemesi ve kendilerini rahat hissetmeleri. En iyi yemeği hazırlarken bu coğrafyanın sunduğu malzemeleri kullanmaya özen gösteriyorlar. Cihan, "Türkiye'de yenen yemekleri farklı yorumluyoruz" derken işin içindeki yaratıcılığı ve keşiflere açık tarafları da dile getiriyor.

Mayonez siyah mı beyaz mı?

Sohbet sırasında restoran menüsünü oluştururken iki dostun arasına kara kediler girdiğini öğrendik. Tartışma eksenini birinin daha kuralcı ve klasik, diğerinin daha deneysel ve dışavurumcu olması belirliyor. Örneğin biri mayonezin beyaz olması gerektiğini düşünürken diğeri siyah mayonez de olabileceğini savunuyormuş.

Cihan, bu işte kariyer yapmayı hedefleyenlerin kendi tarzlarını tabağa yansıtmak istemelerini doğal karşılamak gerektiğini söylüyor ve "Bir tarzınız yoksa zaten sıradan bir aşçısınız demektir" diyor. Üryan da bu görüşe katılıyor ama ortak akla da inandıklarını söylüyor. "Birimizin ortaya attığı fikri diğeri kendi bakışından yorumluyor ve üstüne bilgilerini koyuyor. Bir noktada 'tamam artık deneyelim' diyoruz, sonuç güzelse münive koyuyoruz. Yeni münümüzü oluştururken Mehmet

Mutfaktaki hiyerarşi*

Executive Chef: Aşçıbaşı**Executive Sous Chef:** Aşçıbaşı**Baş Yardımcısı****Sous Chef:** Aşçıbaşı Yardımcısı**Chef:** Aşçılar

*Mutfakta katı bir hiyerarşi var, işi numarasız olanlar bizzat, ancak bir numara olanlar emreder. Yemekte geçici bir numara olanlar emreder. Yemekte geçici bir numara olanlar emreder.

Şükrü'nün bile katkısı oldu. Kimyonlu patates fikri ondan çıktı."

Denemeye değer

Peki İstanbul'da bunca mekan varken neden La Mouette'yi tercih etmeliyiz? Üryan, yemeklerde zaten taraf olacakları için mekanın artılarından söz ederek anlatmaya başlıyor: "Burası gerçekten İstanbul'un göbeğinde sakin bir yer. Ulaşımı çok kolay, manzarası müthiş. Ayrıca o çok pahalı restoranlarla kıyaslandığında misafirlerin kendilerini çok rahat hissedebilecekleri bir atmosfere sahip. Müzik ön planda değil. Ayrıca fiyatlarımız da makul. Bir de mutfagımız açık, isteyen bizi camının arkasından izleyebilir. Mutfaktaki dinamizme ve bizim heyecanımıza ortak olabilir."

Yerel malzemeler kullanıyoruz

La Mouette'de yemeklerde kullanılan malzemelerin doğal ve yerel ürünlerden olmasına özen gösteriliyor. Üryan Doğmuş, "Taze ve doğal malzemeleri yerel kaynaklarımızdan buluyoruz. Örneğin bal ve may fasulyesi Cihan'ın tanıdıklarından Marmaris'ten, nar ekşisi Mersin Mut'tan geliyor. Maalesef ülkemiz artık tarım ülkesi olma özelliğini kaybetti. İstedikimiz nitelikte sebze ve meyve bulmakta zorlanıyoruz. Tarsus Amerikan'dan İsmail Doğan (TAC '97) sebze ve meyvelerimizi temin ediyor" diyor.

Mutfakta malzemelerin kalitesi kadar önemsenen bir başka konu da mönüdeki her yemeğin basit ama bir o kadar rafine ve hızlı hazırlanması. Cihan *"Biz Trüf mantarı, istiridye, havyar gibi çok pahalı ürünler kullanmıyoruz. Ülkemizde yetişen ürünleri en üst kalitede işleyerek kullanıyoruz"* diyor.

Tuz-karabiber dengesi

Aşçılıkta tuz-karabiber dengesinin mükemmel olmasına 'sezone' deniyormuş. İki şef hazırladıkları tabakların tadından son derece emin olduklarından La Mouette'te de masalarda tuz ve karabiber yok. Üstelik ciddi bir kalite kontrol süreci de var. Üryan *"Burada bütün mönü baştan aşağı günlük yapılıyor ve yapılan her şeyin tadına tek tek bakılıyor"* diyor. Eğer o gün malzemeden kaynaklanan bir sorun varsa ve telafisi mümkün değilse o yemek hemen listeden çıkartılıyor, mönü revize edilip yeniden basılıyor. Üryan, patateslerin soyulma

biçimini beğenmedikleri için servisin başlamasına yarım saat kala mönüyü revize etmek zorunda kaldıklarını anlatıyor.

Annelerin katkısı

Mönüdeki yemeklerle ilgili özellikle anneler, sevgililer, eşler ne diyor acaba? Genelde annelerden gelen yorumları dile getiriyor şeflerimiz. Üryan annesinin kaya levreği ve çikolatalı keki çok beğendiğini, kardeşininse bir çatal etin ardından *"Nasıl yiyorsunuz bunu, pişmemiş daha!"* dediğini anlatıyor. Cihan da annesiyle uzaktan uzağa tarif atışmaları yaptığından söz ediyor: *"Annemden tarif alıyorum ama bunu kendime uyarlıyorum. Mesela keşkek yaparken ben ilik kullanıyorum, annem başka bir malzeme söylüyor, benimkine de itiraz ediyor."* Zamanlarını La Mouette'nin mutfığında tükettiklerinden evlerinde mutfığa girecek vakit ve enerji bulamadıklarını söyleyen Üryan ve Cihan, iş dışında karın doyurmak için

basit ve hızlı yemekleri tercih ettiklerini hatta *"fast food"* yediklerini bile söylüyorlar!

Mutfakta işinize yarar

Kaz ciğerini aldığınız zaman berbat bir aşçı değilseniz sunduğunuz tabaktan iyi sonuç alırsınız. Lüfer sarmasının pişirilmesinde bir dakika bile fark eder. Profesyonel mutfakta biri size 15 dakikada pişer derse o yalandır. Biz mutfakta derece veya dakika kullanmayız. Pişip pişmediğini tadarak anlarız. Aynı anda fırına koyduğunuz iki bonfile bile aynı kıvamda pişmeyebilir. ✓

52 'Master Chef'

Amerikan Aşçılık Federasyonu tarafından düzenlenen ve bugüne kadar bütün dünyada sadece 52 aşçı ve 13 pastacının geçebildiği Master Chef sınavı tam dokuz gün sürüyor. Adaylara hayat boyu iki kez bu sınava girme şansı veriliyor. Jüridekilerin hepsi 'Master Chef'. Ne aşçı ne de pastacılar arasında Türk yok. La Mouette'nin genç şefleri belki de bir ilki başarır kim bilir?

Fotoğrafiyla yetinmeyin. Yerinde görün.

Ödüllü Emirates konforu ile Hint Okyanusu 754 €.*

Sizi büyüleyici bir yolculuğa davet ediyoruz. Şimdi, Hint Okyanusu'nda yaşayan binbir türlü canlıyı yakından görme şansınız var. Bu renkli dünyayı Emirates ile yerinde keşfedin. Emirates ile uçun. Keşfe devam edin.

*Fotoğrafta görülen deniz yıldızı, özellikle Kızıldeniz ve Hint Okyanusu'nda yaşar. Emirates, Hint Okyanusu'nda Maldivler, Mauritius ve Seyşel Adaları'na uçmaktadır. 754 €, Mauritius için Ekonomi Sınıfı gidiş dönüş başlangıç seviyesi olup, fiyata havalimanı ve yakıt vergileri dahildir. Dergi geçerliliği süresince olası kampanya fiyatlarımızı öğrenmek ve detaylı bilgi almak için www.emirates.com.tr web sitesini ziyaret edebilir, (0212) 315 45 45 numaralı telefondan Emirates'i arayabilirsiniz.

Feyhan Yaşar (ACI '74):

ACI, bağımsız bireyler yetiştiriyor

Yaşar Holding Yönetim Kurulu Başkanlığından ayrıldıktan sonra sivil toplum kuruluşlarındaki çalışmalarına ağırlık veren Sağlık ve Eğitim Vakfı Mütevellisi Feyhan Yaşar, sosyal sorumluluk bilincini ACI'da kazandığını, ACI'nın kararlı, bağımsız ve ne istediğini bilen bireyler yetiştirdiğini söylüyor.

Yaşar ailesinde İzmir Amerikanlı olmak, köklü bir gelenek.

Feyhan Yaşar'ın annesi Zuhale Krom 1948 ACI mezunu. Teyzeleri, kuzenleri, kızkardeşi İdil Yigitbaşı (ACI '82), oğlu Koray Kalpaklıoğlu (ACI '04), kızı Bilge Kalpaklıoğlu (ACI '06) da bu geleneği sürdüren isimler.

Yaşar Holding'te uzun yıllar çeşitli görevler üstlenen, son olarak yönetim kurulu başkanlığını yürüten Feyhan Yaşar bir yıl önce holdingteki görevlerinden ayrıldı. "Şu anda toplayıcılık dönemindeyim" diyen SEV Mütevellisi Feyhan Yaşar, bir yandan sivil toplum kurumlarındaki gönüllü çalışmalarını yürütüyor diğer yandan da ilgi duyduğu konuları araştırıyor. Yoğun iş temposundan dolayı ertelediği pek çok konu şimdi gündeminde ilk sırada yer alıyor. Feyhan Yaşar'la İzmir Amerikan'dan kadın istihdamına, tarım politikalarından çevre sorunlarına kadar pek çok konuyu konuştuk.

İş dünyasına aile şirketinizde çalışmaya başlayarak adım attınız? Patron kızı olmanın ayrıcalığını hissettiniz mi? Çalışma arkadaşlarınızla ilişkileriniz nasıldı?
Çalışmaya Yaşar Holding'e bağlı DYO'da Endüstriyel İlişkiler bölümünde başladım ve patronun kızı gibi olmamaya özen gösterdim. İşe geç kalmaz, herkesle birlikte yemeğimi yemekhanede yedim. Herkes beni 'Feyhan' olarak tanısin ve kabul etsin diye gayret ettim. Boş kaldıkça insan kaynakları, endüstriyel ilişkiler, iş kanunu gibi ilerde bana yarayacağını düşündüğüm konularla ilgili kaynakları tarardım. Ayrıca sahada olmanın avantajını kullandım, kim nasıl işe alınıyor, terfi ettiriliyor diye bol bol gözlem yaptım. Doğal olarak tespit ettiğim aksaklıklar vardı ama bunları hemen söylemez, biriktirdim. Çalışma arkadaşlarımla güvenimi hiçbir zaman suistimal etmedim. Daha sonra yurtdışında insan kaynakları üzerine

Feyhan Yaşar, karı kocasıyla birlikte, toplumsal alanlarda faaliyet gösteren birçok vakıf ve derneğin yönetim kurullarında görev alıyor. Eviyden Yaşar, Amerikan Türkü Council Yönetim Kurulu Üyesi, TÜBB Türkiye İçecek Sektörü Müdürlüğüne, DEİK Danışmanlık Kurulu Başkanı, TÜBİTAK MAM Gıda Enstitüsü Danışman Kurulu Üyesi, HİTİTAS DAĞışma Kurumu Üyesi, Etiler İhtisatlırıl Dönmeği Yönetim Kurulu Üyesi, TUSİAD, SEİBİR ve TYO üyelikleri ile mevkulur. Ayrıca SEV, Koğaziçi Üniversitesi Vakfı Mütavelli Heyet Üyesi, BRM Tezmeği Mezunlar Kurulu Üyesi, ekonomai Yönetim Dönmeği Danışman Kurulu Üyesi'dir. Feyhan Yaşar, TUSİAD Yönetim Kurulu Üyesi, Yaşar Eğitim ve Kütüphane Vakfı Yönetim Kurulu Başkanı, Kurumculu, SİTİBİR Dönmeği Yönetim Kurulu ve İUSEV Yönetim Kurulu Üyesi'dir.

altı ay eğitim aldım. Ardından da Yaşar Holding'te eğitim birimini kurdum. Bir iki yıl sonra da turizm alanındaki işlerimizin koordinasyonunu üstlendim ve holdingin icraatlarıyla ilgilenmeye başladım.

Yaşar Holding'te kadınların istihdamı konusunda sizinle başlayan bir açılım oldu mu? Kadın bakışının işinize kattığı değerler nelerdir?

Yaşar Holding, o tarihte bile çok erkek egemen bir şirket değildi. Bizde kadın işçi hep vardı, yönetim kademesinde de kadın mühendisler olurdu. Mesela DYO laboratuvarlarında çoğunlukla kadın mühendisler çalışırdı. Danimarkalı ortağımızın pek çok konuda olduğu gibi kadın istihdamı konusunda da holdinge önemli bir vizyon kazandırdığını düşünüyorum. Benden önce başlayan bu sürecin meyvelerini sonrasında toplamaya başladık, dolayısıyla ben çok efor sarf etmedim.

Kadınların gelişimi ve istihdamı konusunda uluslararası çalışmalar da yürütüyorsunuz. Biraz da bu konuya değinebilir misiniz? Bu konuya ilişkin dünyada ne tür tartışmalar yapılıyor ve ne tür çözümler üretiliyor?

En son Fas'ta düzenlenen Dünya Ekonomik Forumu'nda çalışmak istediği halde iş bulamayan kadınların durumu gündemdeki konulardan biriydi. Kadınları girişimcilğe özendirmek gerek. Mikro kredilerle onları üretken kılabilirsek kadın daha iyi anne, eş ve birey olacaktır. Sadece annelerin değil, babaların, liderlerin, ülke politikalarına yön verenlerin de bu konuda eğitilmesi gerek. Kadının potansiyelini görürlerse onun istihdamına yönelik politikalar geliştirebilirler. Mesela işe alım sırasında seyahat engeli olmayan, şehir değiştirebilen gibi kıstaslar aranıyor ki kadının bunları kabul etmesi zor. Etmediği için de kariyerinde yükselemiyor. Oysa kadının anne olması işteki başarısını engellememeli. Bu sadece bizim sorunumuz değil, gelişmiş ülkelerde de farklı boyutlarda yaşanıyor.

Katıldığım toplantıların birinde Harvard'dan mezun bir kadın anlattı. Aynı dönemde 15 kadın mezun olmuşlar, her biri çok başarılı öğrencilermiş. Bir süre çalışmışlar ama sonra aile, çocuk ve eşlerinin işi dolayısıyla hepsi iş hayatından çekilmiş, bir tek o kadın çalışmaya devam etmiş. Ailede birisi kariyer yaparken diğerinin kendi kariyerinden vazgeçerek fedakarlık yapması gerekiyor, dünyada genel anlayış böyle.

Kadınların ekonomik hayata daha çok katılabilmesi için neler yapılıyor?

Mikro Kredi bence çok önemli. Mikro kredi sayesinde kadın kendi işini kurduğunda evini bırakmadan üretime katılmış oluyor. Reçel yapıyor, halı dokuyor, dikiş dikiyor. Benzer alanda çalışan kadınlar birleşerek işlerini büyütüyor ve internetten satış yapıyor. Sonuçta önümüzdeki dönemde yeterince istihdam açılmayacağı gibi bir gerçekle karşı karşıyayız. Dolayısıyla insanların kendi kendine üretken hale gelmesi çok önemli. Bu yüzden okullarda nasıl girişimci olunacağına dair dersler verilebilir. Çünkü herkes okulu bitirince iş arıyor. Kamunun istihdam politikasında erkeklerin önceliği var. Çünkü ailede erkek çalışırsa kadına bakar gibi bir düşünce yerleşik. Öte yandan kadınların daha fazla iş hayatına girebilmeleri için eğitimden daha iyi bir pay almaları gerek. Mevcut eğitim sistemi yeterince iyi yetişmiş eleman ihtiyacına cevap veremiyor. Bu alanda çok fazla sivil toplum faaliyeti var ancak eğitimin herkes için ulaşılabilir olması kadar kalitesi de önemli. Son gittiğim forumda Arap ve Kuzey Afrika ülkeleri "Biz problem çözen, yaratıcı ve karışık organizasyonlarda çalışabilecek eleman

yetiştirmek istiyoruz" dediler. Bizim klasik eğitim sistemimiz bu üçünü vermiyor. Dönüp ACI'ya baktığımda ise çok şanslı olduğumuzu görüyorum. Çünkü 30 sene önce biz yaratıcılığımızı teşvik eden, ilgi ve beklentilerimizi keşfetmemize imkan veren, özgüvenimizi geliştiren bir ortamda yetiştirildik.

Türkiye'deki tarım ve hayvancılık politikalarıyla da yakından ilgiliniyorsunuz. Tarımda gıfide olumsuz bir tabloyla karşılaşıyoruz. Örneğin Türkiye'nin ihtiyacını karşılayabilmek için et ve canlı hayvan ithal ediyoruz. Bunun nedenleri sizce nelerdir?

Tarım ve hayvancılık politikaları bir ülkenin sürdürülebilirliği açısından çok önemlidir, bu alanda çok zikzak

çizmemek gerekiyor. Bugün dünyanın yaşadığı ekonomik kriz hayvancılıktan kaynaklı değil ama her sektörü etkilediği gibi hayvancılık ve tarım sektörü de krizden etkilendi. Dünyada şöyle bir tablo var: Fosil yakıtlar bitecek diye mısır gibi yenilebilir ürünlerden enerji üretiliyor. Enerji üretiminde kullanılınca mısırın fiyatı artıyor, bu da hem açlık tehlikesini artırıyor hem daha çok su tüketilmesine neden oluyor hem de hayvan dengesizliği yaratıyor. Çünkü mısır hem insan gıdası hem de hayvan yemi açısından önemli bir ürün. Afrika bu yüzden daha fazla açlık tehlikesiyle karşı karşıya. Yemin pahalalanması yüzünden hayvanlar kesiliyor ve hayvan dengesizliği yaşanıyor. Türkiye özelinde yaşanan hayvan hastalıkları ve yemde dışa bağımlılık gibi başka sıkıntılar da olunca et açığı ortaya çıkıyor.

Bu noktaya birden gelmedik ama...

1980 sonrası yüksek faiz, yüksek enflasyon ve büyüme modeliyle Türkiye'nin altyapısındaki birtakım dengesizlikler bu tabloyu oluşturdu. Bu sistemde hayvancılığın çok iyi getiri sağlaması zaten

mümkün değildi. Koşulların iyileşmesi için on sene durağan enflasyona ve iyi bir büyüme oranına ihtiyaç var. Son on yıldır uygulanan ekonomik politikalar olumlu. 2001 krizinden beri çok radikal hataların yapılmadığını görüyorum. Bankacılık sistemi düzgün çalışıyor. Yurt dışına çıktığınızda Türkiye için olumlu yorumlar duyuyorsunuz. Bizim bir şansımız da dünyada yaşanan kriz sebebiyle Türkiye'nin hem yatırım hem de likidite açısından tercih edilen ülkelerden biri haline gelmesidir. GSMH'da yüzde 6-7 büyüme var. OECD ülkeleri arasında bu açıdan iyi bir noktadayız.

Yaşar Holding Yönetim Kurulu Başkanlığını yürüttüğünüz dönemde İstanbul, Türkiye ve yurtdışı pazarlarını İzmir'den yönetiyordunuz. Şirketin merkezini İzmir'de tutmak doğru bir tercih miydi?

Bizim İstanbul'da her zaman büyük bir organizasyonumuz vardı zaten. İzmir merkezdi ama İstanbul en büyük oyun alanımız olduğu için ekip ve bayi teşkilatı açısından holdingin burada büyük bir yapılanması vardı. Bugün geldiğimiz noktada ise merkezin nerede olduğu hiç önemli değil. Artık öyle bir çağdayız ki cep telefonuyla her an 'online' olabiliyoruz.

O

Eşitlik ama ayrıcalık değil

İş dünyasındaki kadınlar ayrıcalık değil eşitlik istemeliler. Ben pozitif ayrımcılık gibi tanımlamalara sıcak bakmıyorum çünkü iyi bir çalışandan kimse vazgeçmez. Ama kadın, çocuk ya da başka sebeplerden dolayı işini arka plana itmeye başladığında bir yerden sonra kariyer basamaklarını tırmanma konusunda otomatikman karşı tarafa isteksiz görünüyor. Daha fazla sorumluluk almak istemiyor. Oysa iş dünyası siz yükseldikçe daha talepkâr oluyor.

yüzden pazarda bulunacağınız yer doğrudan tüketicinin yanı. Tüketici de sadece İstanbul'da değil, Dubai'de, Suudi Arabistan'da, Bulgaristan'da. Bugünün dünyasında insanlar büyük binaların içinde değil artık, daha yalın organizasyonlar içinde. **Bill Gates**'in başlattığı **Microsoft** devriminden sonra çok önemli bir gelişme oldu. İnsanlar evlerinde çalışabiliyorlar çünkü yapı olarak müşteri neredeyse siz oradasınız. Bürokrasi çok hafifledi, iş yapma ön plana çıktı.

O yüzden İzmir'de kalmamızın bizim için dezavantaj olduğunu düşünmüyorum. Üstelik İzmir'deki trafik İstanbul kadar kaotik ve stresli değil. Coğrafi konumdan ziyade son dönemde şirketlerin hızlı davranabilmesi ve yüksek manevra kabiliyetine sahip olabilmesi önem kazandı. Şirketler organizasyon yapısını daha yalın ve kendi kendini yönetebilir hale getiriyorlar. Şirketi oluşturan birimler, kendi kendilerine problem çözebilme yeteneklerini de geliştiriyorlar. Artık yarış çok hızlandı.

Rakiplerinize yarışırken ürettiğiniz ürüne ilişkin yarış ikinci planda, asıl yarış şirketi nasıl yönettiğinizle ilgili.

İzmir Amerikan Koleji mezunu olmak size neler kattı?

Ben 1974 mezunuyum, o zamanlar kız okuluyduk. Hem eğitimin kalitesi hem de arkadaşlıklar anlamında doyurucu bir öğrencilik dönemi yaşadık. Bize çok küçük yaşta gönüllü çalışma felsefesi aşılandı. Okul ayrıca liderlik ve kişilik gelişimi açısından güçlü bir sisteme sahipti. Çocuk Yuvası Kulübü, Turizm Kulübü, Tiyatro Kulübü gibi herkesin kendi ilgi ve yeteneğine göre faal olabileceği kulüpler vardı. Sanat ve kültüre dair ilk bilgileri ACT'da edindik.

İzmir Amerikan bağımsız, kararlı ve ne istediğini bilen bireyler yetiştiriyor, fark ettirmeden birtakım disiplinler kazandırıyor.

Biz ACT'da kendimizi her ortamda rahatlıkla ifade edecek şekilde yetiştik. Çok baskı hissetmedik. Türkçe ve İngilizce güçlü bir tedrisatımız vardı. Bu sayede benim dönemimde hemen herkes üniversiteyi kazandı. Ben de **Boğaziçi Üniversitesi**'ne girdim.

Hangi kulüplerdeydiniz? Q yaşlarda nelere ilgi duyuyordunuz?

Lisede Çocuk Yuvası Kulübü'nün başkanıydım. Üç-dört sene boyunca

İzmir Karşıyaka Çocuk Yuvası'na hafta sonları gider çocuklarla ilgilenirdik. O yıllarda arkeoloji de ilgimi çekiyordu. Tatil dönemlerinde arkeoloji turları yapardık. Tarih öğretmenimiz **Kemal Bey**, eşi coğrafya öğretmeni **Ümit Hanım** ve birkaç yabancı öğretmenle birlikte Uludağ'dan Marmaris'e, Denizli'den Bergama'ya, Karadeniz'den Tekirdağ'a pek çok yeri gezdik. Fotoğrafçılık, tiyatro, folklor kulüplerinde de yer aldım, bir de Türk müziği korosundaydım.

ACT'daki bu zengin sosyal ortam sizi nasıl şekillendirdi?

ACT'nın öğrenciye sosyal anlamda sunduğu çeşitlilik ve yaratıcılık çok önemliydi. İnsan ilişkileri açısından da sizi geliştiren bir ortama sahipti. Kulüplerde büyük ve küçük sınıflardan öğrenciler hep birlikte bir amaç için çalışırdı. Örneğin Çocuk Yuvası Kulübü'nde yuvadaki çocukların ihtiyacını sağlayacak geliri elde etmek için kek yapar, satardık. Böyle edinimler küçük yaşta kazanılırsa içselleştirilmesi daha kolay oluyor. Nitekim öğrenciyken yer aldığım bu tip organizasyonlar ileride iş hayatına atıldığında bana avantaj sağladı. En azından öğrenmek için ekstra bir efor sarf etmeme gerek kalmadı.

“Sınırları olmayan bir dünyada yaşıyoruz, sınırları olmayan düşünceye ihtiyacımız var. O zaman doğru yöne gidebilirsiniz. ”

1978’de BÜ İdari Bilimler’den mezun olduktan epéy sonra yüksek lisans gündeme geliyor. Yeniden öğrenciliğe dönüş zevkli miydi?

1980’de Yaşar Holding’te işe başladım ama yüksek lisans planlarımin arasında hep vardı, hatta yurt dışında yapmak istiyordum. O sırada evlendim, iki çocuğum oldu. Ardından 9 Eylül Üniversitesi’nde finans alanında yüksek lisans yapmaya karar verdim. Çok keyifli bir dönemdi. Bana kalırsa eğitim hiç bitmiyor. Ben kişilik olarak da öğrenmeye çok açık bir insanım. Çağ o kadar hızlı değişiyor ki global dünyayı tanımak daha önem kazanıyor.

Birliklerinizi paylaşmaya da önem veriyorsunuz. Mümkün olduğunca konferanslara katılıyorsunuz, gençlerle beraber olmaya özen gösteriyorsunuz. Hazır şu anda fırsat da varken üniversitelerde ders vermek istemez misiniz?

Vaktim olduğu sürece çağrılan her yerde konuşma yapıyorum. Şu anda formel ders verecek konumda değilim ama her konuda paylaşma önem veriyorum. Çünkü ben paylaşıırken besleniyorum. Sizinle sohbet ederken de bir sürü şey öğreniyorum.

Sınırları olmayan bir dünyada yaşıyoruz, sınırları olmayan düşünceye ihtiyacımız

var. O zaman doğru yöne gidebilirsiniz. Bir de zamanı iyi kullanmak gerek. Çünkü insanın en verimli olacağı zaman sınırlı, o dönemde de mümkün olduğunca fikirleri icraata geçirmek gerek. Hayattaki en keyifli şey düşünceleri, hayalleri gerçekleştirebilmektir. Bunun için bazen tavizler vermeniz, esneklik kazanmanız, empati yapmanız gerekebilir. Karşınızdakini nasıl ikna edebileceğinizi bilmelisiniz. Gençlerin bu tarz disiplinleri geliştirmeleri gerek. Ödün vermemeyi bir şey sandığımız dönemler geride kaldı. Şimdi gitmek istediğiniz noktaya nasıl giderim onun peşine düşmek lazım. ✓

Global Compact’ı imzaladık

Yaşar Holding Global Compact’a imza atan kurumlardan biri. Bu sözleşme dünyanın geleceğini sanayiciler olarak koruyacağız anlamına geliyor. Korumamız gereken en önemli şey su ve görünen o ki yakıttan önce su bitecek. Türkiye çok şanslı aslında suyu var ama altyapı ve yanlış sulama alışkanlıkları yüzünden bu şansını yavaş yavaş yitiriyor. İçme suyumuzun yüzde 50’si daha borulardayken kaybolup gidiyor. Pek çok ülke deniz suyunu arıtarak kullanıyor.

Liderlerin bence en önemli görevi beş-on sene değil, 50 sene sonrasını hayal edebilmeleri. Bizden sonraki nesillere bırakacağımız servet önemli. Bunun için de altyapı, üstyapı, hukuk, yönetmelik, eğitim her açıdan gerekli önlemleri almamız gerek. İş yapmak, para kazanmak, istihdam yaratmak bunların hepsi bizim görevlerimiz ama bir taraftan da gelecekte dünyanın planlamasını da yapmalıyız.

Kurulumundan
sonraki kullanımlarda
CD gerekmez.

REDHOUSE

3. JENERASYON

İNGİLİZCE - TÜRKÇE - İNGİLİZCE

CD SÖZLÜK

SEV Matbaacılık ve Yayıncılık Eğitim Tic. A.Ş.
Tophanelioğlu Cad., No.6, Arduman İş. Merk., B B1., D.1
34662 Altunizade, Üsküdar, İstanbul
Tel: +90 (216) 474 23 43
www.redhouse.com.tr

Ortalarda değilim ve bu benim tercihim

Tarsus Amerikan Koleji'ndeki ECHO geleneğiyle yetişen, daha sonra Mavisakal grubuyla bir dönem fırtına gibi esen Tibet Ağırtan (TAC '83), 13 yıl aradan sonra yeni bir albümle müzikseverlerin karşısında. Albümle birlikte verilecek DVD'de hem şarkıların kayıt süreci hem de basit bir salonun nasıl kayıt stüdyosuna dönüşebileceğinin ipuçları yer alıyor.

Tibet Ağırtan'ın 2011'de çıkacak yeni albümünün tanıtım konseri için Jolly Joker Balance'a gittiğimizde adım atacak yer yoktu. Konukların yaş aralığı 18-50'ydi, farklı jenerasyonları aynı şarkılarla eğlenirken görmek müziğin gücünü ortaya koyuyordu. Aslında iyi müziğin demek daha doğru olacak. Dile kolay 13 yıl aradan sonra yeni bir albümle Tibet Ağırtan karşımızdaydı. Biriktirmek için iyi bir zaman doğrusu. Bu albümle bir öncekinin üstüne bir şeyler koyuyor Ağırtan. Hep kendini aşma derdinde biri ama mükemmelle ulaşmak da istemiyor. "O zaman her şey biter" diyor. Her şeyin bitmesini istemiyor, çünkü müziği onu dinleyenlerle güzel bir zamanı paylaşmasına aracı olduğu için çok seviyor. Zaten bu yüzden piyasaya hizmet eden bir müzisyen olmadığını ve olmayacağını söylüyor. Yeni albüm, TAC günleri, müzik piyasası ve daha neler neler, Tibet Ağırtan'ın Üsküdar'daki evinin muhteşem manzaralı balkonunda konuştuğumuz konulardı. İzzet-i ikram da şahaneydi ama o doyumsuz manzara herkese

başka ilham verecek kadar özeldi.

Babadan oğula geçen gitar
ECHO '83'ün üyesi Tibet Ağırtan, 14 yaşında gitarla başlıyor müziğe. Müzikten uzak kaldığını düşünerek birkaç arkadaşıyla birlikte okulda sahipsiz kalan davula ve gitara el koyup ECHO geleneğini sürdürüyor. Ailesinde de müziğe ilgi duyanlar var; eczacı babası armonika çalıyor, hatta klasik gitar çalmaya da heves ediyor ama olmuyor. İşte o gitar Tibet'e nasip oluyor. "Ben aslında org çalmak istiyordum, babam 'şimdi yeni masraf çıkartma, bak gitar var, onu çal' dedi. Oyle başladım ben de" diyor Tibet. Önce bir iki ders alıyor, sonrasını da kendi çözüyor. Ailesi en büyük şans;

çünkü onun müzik sevdasının önünde durmuyor. “Benimkiler biçbir zaman ‘Oğlum ne yapacaksın müziği, doğru düzgün bir meslek seç’ diyen anne babalardan olmadı” diyor Ağırta. Bir de evde her tür müzik dinlendiğinden söz ediyor. Babası yurtdışından plaklar getiriyor. Böylece İtalyanca’dan İspanyolca’ya **Ahmet Özhan**’dan **Dean Martin**’e, **Sex Pistols**’dan **Beatles**’a kadar her tür müziği dinleme şansı buluyor.

Bir dönem iki kişiydik

Tiber Ağırta Mersinli, dolayısıyla o yıllarda Tarsus Amerikan’ın çevredeki en iyi okul olarak öne çıktığı için abisiyle birlikte TAC’de okumaya başladıklarını anlatıyor: “Ben 1977

girişliyim. Bir dönem okulda abimle beraber okudum ama daha sonra onu kanserden kaybettik” diyor. Bu acı kayıp onu derinden etkilemiş herhalde, müzik belki de bir sığınak oluyor ona. ECHO ’83’te onun dışında **Emin Ersoy**, **Kaan Altan** ve **Murat Tümer** var. Daha sonra solistleri Kaan okuldan ayrılınca mecburen mikrofon ona kalıyor. Bakıyor şarkı söylemek keyifli, ondan sonra mikrofonu hiç bırakmıyor ve 1980’den beri kendi şarkılarını söylüyor. Sözü ve bestesi kendisine ait şarkıları; sesi ve gitarı aracılığıyla sevenlerine duyuruyor.

Karargâh gibiydi

Tiber Ağırta’a erkek okulunda okumanın nasıl olduğunu

sorduğumuzda gülerek, “*Karargâh gibiydi*” yanıtını veriyor. Gerçi o karma dönemi de biliyor, “Orta 3’teyken ilk kızlar bizim sınıfa gelmişti, onları da kendimize benzettik, kardeş gibi olduk” diyor. Mezuniyetin ardından ECHO ’83 İstanbul’a taşınıyor, zira grup üyelerinin hepsi üniversite için İstanbul’a geliyor. Tiber Ağırta da bu arada **Boğaziçi Üniversitesi Endüstri Mühendisliği Bölümü**’nü kazanıyor. Bu arada ECHO ’83 artık yeni bir adla yoluna devam ediyor: **Mavisakal**. Neden Mavisakal? Tiber Ağırta özel bir sebebin olmadığını söyleyerek “Okulun adıyla devam etmeyelim dedik ve grup için isim düşünüyorduk. Uzun bir süre bulamadık, sonra **Fuat Togo** (TAC ’81) ‘Amcam ve Mavisakalları’

diye bir isim söyledi. Güldük, dalga geçtik. Sonra 'amcam'ı atıp 'Mavisakal' da karar kıldık" diyor. Tibet Ağırtan endüstri mühendisliğinde umduğunu bulamayınca bırakıyor ve elektronik ses teknisyenliği (tonmaister) bölümünde okumaya başlıyor. Bitirme tezi olarak üniversitedeki müzik kulübüne ait stüdyonun teknik altyapısını kuruyor. Üniversite ona stüdyonun yönetimini üstlenmesini teklif edince de seve seve kabul ediyor.

Mavisakal'ın serüveni

İstanbul'daki iki yıl kente ve müzik piyasasına adaptasyonla geçiyor ve

grup 1985'ten sonra yavaş yavaş popülaritesini artırıyor. 88-89 arasında Rock'n Roll da çalmaya başlıyorlar ama piyasada böyle bir eğilim olduğundan değil, onlar sevdikleri için bu türü tercih ediyor: *"O zamanlar arabesk furçası vardı. Müzik taksicilerin zevkine göre üretiliyordu çünkü en çok kaset alan onlardı. Dertli insanlar oldukları için arabeskle özdeşleşiyorlardı. Arabesk dinlemeyen bir kesim de vardı ve bizim yaptığımız onlara bitap ediyordu."* Tibet Ağırtan'ın Boğaziçi Üniversitesi'nin stüdyosundan sorumlu olması ilk albüm kaydı için uygun fırsatı da sunuyor Mavisakal'a. Rock'n roll ağırlıklı, hepsi grup üyelerine ait on parçanın yer aldığı ilk albüm **Çektir Git**'i 1992'de kaydediyorlar. Mavisakal'ın asıl serüveni de bu albümle başlıyor Tibet'e göre. Ancak onun serüveninde başka bir rota beliriyor: Avusturalya. İlk albümün olumlu eleştiriler almasının ardından **Murat Tümer** ikinci albüm için onu Türkiye'ye çağırıyor. 1993'te

Mavisakal 2 çıkıyor. Mavisakal'ı patlatan ve geniş kitlelerle buluşturan da bu albüm oluyor ama bu başarı Tibet'in Türkiye'de kalmasına yetmiyor, yeniden Avusturalya'ya dönüyor ve tam on yıl orada kalıyor.

Korsan; hayatın gerçeği

Mavisakal'ın 1993'te yaptığı albüm aynı zamanda Türkiye'deki ilk Rock CD'si olma özelliğini taşıyor. O zamanlar kaset yaygın, korsan da kasetten kasete çekme ya da toplama kasetler şeklinde

Yeni albümün misyonu

Yeni albüm 2011'in ilk aylarında çıkacak. Belki de bir dergiyle promo CD'sini dağıtabilirim, henüz araştırma aşamasındayım. Bu albümün sosyal bir misyonu da var. Özellikle Anadolu'da müzik yapmak isteyenlere "Eğer bulunduğunuz yerde stüdyo yoksa kendi şehrinizdeki herhangi bir yeri stüdyoya çevirebilirsiniz. Lütfen İstanbul'a gelemediğinizden dolayı müzik yapmaktan vazgeçmeyin!" mesajını vermek. Bu proje için Boğaziçi Üniversitesi'nde benim önce stüdyo haline getirip sonra sökülüp Kuzey kampüse taşınan Müzik Kulübü'ne ait salonu kulüp üyelerinden rica ettim. Daha sonra burayı geçici bir stüdyo haline getirdik. Birkaç firmadan teknik donanımı ödünç aldık. Cihazları bir gün kullandık ve sonra geri götürdük. Bu dönüşümü ve orada yaptığımız kayıtları filme çektik. Albümle vereceğimiz DVD'de bunlar yer alacak. Bu yaklaşımın Anadolu'da müzik yapacakları motive edeceğini düşünüyoruz, en azından müzik yapmaları adına bir seçenek sunuyoruz.

Mavisakal, 1997'de Status Quo'nun davetlisi olarak Londra Wembley'de konser vermiş. İşte o konserde Status Quo üyeleri Tibet Ağırtan'ın gitarını imzalamışlar. Aynı konserde Mavisakal üyeleri de gitara imzalarını atmış. Ağırtan, daha sonra solo konser için gittiği Japonya'daki Shirataka Festivali'nde de bu kez Japon sanatçılarından gitarını imzalamalarını istemiş.

gündemde. Tibet Ağırtan, bugün çok daha kolay ve hızlı hale gelen korsan ve sanatçıların kaybolan telifleri konusuna da şöyle bir açıklama getiriyor: *"Ben bunu hayatın gerçeği kabul ediyorum. Yapılması doğru ya da yanlış diye değil, hayatın gerçeği. Ben de o yüzden şarkılarımı internete koyuyorum, insanlar beğenirlerse zaten ya albümü alıyor ya da konserlere geliyor."* Belki de böyle düşünmesinde hayatını sadece müzik üzerinden kazanmak zorunda kalmaması yatıyordur. Zira kendisi yazılımcı, kalan zamanda müzik yapıyor. Daha önce sadece müzik yapıp, kalan zamanda hiçbir şey yapmadan bir dönem de geçirmiş: *"Haftada 2-4 saat çalışarak yaşamak zor ama o zamanlar gençtik. 'Taparız' dedik, yaptık, güzel de oldu"* diyor. Tibet Ağırtan son beş-altı yıldır büyük GSM operatörlerinden birine yazılım danışmanlığı yapıyor.

Gelelim albüme...

Balance'taki konserinde yeni ve eski parçalarından karma bir program sunan Tibet Ağırtan, yeni parçalar için

"Benim rakibim kendim aslında. Şarkılarımı sevenler onları benim yaptığımı ya da adımı bilmiyor. Ortalarda değilim ve bu benim tercihim. Keyif için müzik yapıyorum."

dinleyicisinden tam da düşündüğü gibi bir tepki almış: *"Öyle ki parçaların sıralamasını bile doğru yapmışım, dinleyiciler 'ilk üç parça en güzeliydi' diye yorum yaptı"* diyor. Yaş aralığı bu kadar geniş bir konserde herkese hitap eden şarkılar yapmanın formülü herkesin bu şarkıların dilini sevmiş, şarkılara ses veren ruha inanmış olmasıyla açıklanabilir. Gerçi Tibet Ağırtan albüme başlarken kendini bir yol ayrımında hissettiğinden söz ediyor. Sonra gözünü kapayıp yoluna devam etmiş ama: *"90'ların ortalarında solo çalışmaya başladım. O zamanlar beni*

tanıyanlar şimdi 15 yıl daha yaşlandılar. Ya onlara hitap edecek ya da yeni nesil müzik tüketicisinin profiline göre çalış söyleyecektim. Zorlandım açıkcası ama sonra gönlümden ne kopuyorsa onu yapmaya karar verdim. Bana keyif veren bu çünkü."

"Rakibim kendim"

Sahnede gitarı konuşturan, bir saniye yerinde duramayan Tibet Ağırtan sahnenin dışında son derece sakin, ağırbaşlı ve mütevazı. Bunun sebebini de bakın nasıl açıklıyor: *"Sanatçı dengeli bir insan olamaz. Benim de dengesizliklerim var. Ancak ben insanlara tepeden bakarak yaklaşmayı sevmiyorum. Salmede zaten 50 cm yukardan bakıyorum, daha sonra geçiyor, bitiyor. Benim rakibim kendim aslında. Şarkılarımı sevenler onları benim yaptığımı ya da adımı bilmiyor. Ortalarda değilim ve bu benim tercihim. Keyif için müzik yapıyorum. Arkadaşlarımla sahnede birlikte zaman geçirmekten ve hep birlikte eğlenmekten hoşlanıyorum."*

"Beğenmişse işim bitmiştir"

Tibet Ağırtan, albüm öncesi tanıtım konseri vererek aslında bir fizibilite çalışması yapar gibi. Mesela konserde "Neden ikinci gitaristin yoktu?" diye gelen eleştiriler yüzünden bir sonraki konserde ciddi ciddi ikinci gitaristi düşünmeye başladığını söylüyor: "Ben beğenenlerden çok beğenmeyenlerin ne söylediğini dinlemeye çalışıyorum, çünkü beğenmişse benim işim bitmiş demektir, beğenmediği bir yer varsa oraya düzeltmem gerek. Ancak çok da mükemmeliyetçi olduğumu söyleyemem. Ben zaten mükemmel bir şey yapmak istemiyorum çünkü daha sonra onun üzerine koyabileceğim bir şey yapmam mümkün olmaz. Zaten bu yüzden yeni bir albüm için 13 sene bekledim."

Zaman müziğe yaradı

Geçen 20 yılın müzikal ortamı nasıl değiştirdiğini soruyoruz. Tibet Ağırtan en çok teknoloji ve internet sayesinde müzik yapmanın ve öğrenmenin çok kolaylaştığını söylüyor: "İlk müzik yaptığımız yıllarda müzikle ilgili kitap ve hoca bulmak çok zordu. Gitar nasıl çalınır diye bir kitap yoktu. Onun için gerçekten müziğe gönül verenler, müzik yapmak isteyenler için üstüne

eğiliyorlardı. Ortaya çıkan müzik gruplarının içi daha dolu oluyordu. Daha bir aşkla müziğe bağlıydılar çünkü ve dinleyici de bunu hissediyordu. Şimdi ortada bir kirlilik var, çünkü böyle olan da olmayan da müzik yapıyor artık. Öte yandan bugün için ciddi bir kolaylıktan da söz edebiliriz. Müzik öğrenmeye yardımcı bir sürü materyal elinizin altında."

Sanatçı sorgulamaktan vazgeçmemeli

Her besteci, söz yazarı ve yorumcu gibi şarkılarına katılmı Tibet Ağırtan için de en büyük motivasyon ancak bir kırılma noktası da var: "Ben bir şarkı yazarım herkes peşimden gelir demek son derece tehlikeli bir durum. O zaman iktidar oluyorsunuz, demokratik ortamdan çıkıp diktatörlüğe başlıyorsunuz. Sanatçı sanatçılığı, sorgulayıcılığı, samimiyetini yitiriyor. Oysa bizi geliştiren sorgulamadır." Onun nazarında müzik dünyasındaki ödüllerin ve ödüllendirmenin de pek hükmü yok! "Doğru anlaşılacak, o ödüllere çok daha önemli bir motivasyon benim için" diyor. Onu dinlemeye gelen herkesle uzak ya da yakın kendisini arkadaş hissediyor. ✓

Tibet Ağırtan'dan inciler...

Doğdum doğallı büyümekteyim, bir türlü varamadım: Her şey bize öğretilmiş ve bizi mutsuz kılan da bu öğretilmiş şeyleri elde edememek aslında.

Aklıma son gelen şeyi yazıyorum: Bunu becerebildiğim zaman yazdığım şarkı oluyor, onun dışında yazdıklarımın hepsi bir daha yapmayayım diye çekmeceye duruyor.

Beklentini düşük tutarsan mutluluğun büyük olur: Müzikten beklentini sıfırlarsan şarkı kendiliğinden çıkıyor, o zaman şarkı da başkasının öğrettiklerini değil, kendi parmak izimi taşıyor.

En zoru, bir hedef belirleyip onun içinde beklentisiz kalmak: Bunu yapınca insan o kadar güçlü oluyor ki, herkes bir şekilde bunu hissediyor.

Herkes gibi hayalkırıklıkları yaşıyorum: Hayalkırıklığı, neşe, hüznün, acı, mutluluk sevinç şarkı yazmamı sağlıyor. Ben toplayıcılık ve avcılık yapmıyorum, ekip biçenlerdenim.

Popüler sanat bir oyun: Bir kurban seçiliyor, allanıyor pullanıyor, bir müziğin içine oturtuluyor, bilet satılmayan ortamlarda sponsorlara pazarlanıyor. Bir sürü insan da o insan allanıp pullandığı için mega ya da mini star olduğuna inanıyor.

Önümüzdeki yıl 30. Yılımız...

Yurtdışı eğitim,
seçkin okullar ile geçen
30 güzel yıl...

Fener Kalamış Caddesi, 50/2 Kalamış 34726 / İSTANBUL • Tel: 0216 336 33 61 • 0216 336 14 45 Faks: 0216 336 14 63 • info@biltur.com

Konumuz yabancı dil,
ama sizinle aynı dili konuşuyoruz.

www.biltur.com

Biltur

EDUCATIONAL TRAVEL AGENT

Banu Ergut (ACI '85):

Talaş kokusunu seviyorum

Uluslararası hukuk danışmanlığını planlarken talaş yığınları arasında ahşapla uğraşmayı tercih eden Banu Ergut, marangozluğu insanların yaşam alanlarına ruh ve sevgi katabilmek için bir araç gibi görüyor. Banu Ergut, Alaçatı'daki 'Banu'nun Marangozhanesi'nde yöredeki taş evlere uygun 'provançe' ve 'country' tarzı mobilyalar yapıyor.

Banu Ergut, avukatlık yerine marangozluğu tercih eden ilginç bir İzmirli Amerikalı. Yüreğinin sesine kulak vererek ahşabın büyümesine kapılan Banu Ergut, İzmir - Alaçatı'da faaliyet gösteren "*Banu'nun Marangozhanesi*"nde birbirinden güzel ahşap eşyalar üretiyor. Alaçatı ve İzmir'deki birçok ev ve iş yerinde Banu'nun ürettiği eşyalar kullanılıyor. Banu Ergut, yaşadığını, yaşamının tadını, sahip olduklarının değerini iliklerinde değil, tüm hücrelerinde hissediyor ve geç kalmadan bunu yapabildiği için çok mutlu olduğunu söylüyor. Kaskandıran bir keyif onunki: Deniz önünde, doğa arkasında ve o, tutkal ve talaş kokan mutlu marangozhanesinde sevdiği işi yapıyor.

1978-1985 yılları arasındaki ACI öğrenciliğin sırasında, neşenle enerjinle okula damga vuran isimlerden biriydin. Bu yılları ve o zamanın Banu'sunu nasıl anlatırsın? Şimdi kimdir Banu Ergut?

Zor soru doğrusu. O zamanın Banu'suyla bugünkü Banu sanırım çok yönden aynı, hatta son yıllarda aynı olması için uğraşıyorum. O yılların ruh halini yakalamaya çalışıyorum daha doğrusu. O yıllarda bana doğru gelen şeyler bugün de doğru geliyor. Arkadaşlık, dostluk, dürüstlük ve doğrucu olmak aynı şekilde önemli benim için. Belki geçen yıllarda daha çok darbe almış da olabilirim ama en azından bunun beni katılaştırmasına

izin vermemeye çalışıyorum. Hayalperest tarafım da hâlâ yerinde duruyor... Annem *"İnsanlara 100 krediyle başlama, bırak tanıdıkça zaman içerisinde kendi kredilerini toplasınlar"* derdi... Bunu hiçbir zaman yapmadım, yapmayı da istemem. Her şeye ve herkese 100 krediyle başlarım. Başta o yüzden beni kolay kandırabilirler. Çünkü karşımdakinin ağzından çıkanın doğru olduğunu düşünürüm. Gerçi öyle olmuyormuş öğrendim, yine de çok bir şey değişmedi. Bu tür olumsuzluklarla karşılaştığımda çok beklemem. Hemen arkamı döner yürür giderim. Bana ters geliyorsa, değer yargıma aykırıysa maddi açıdan çok zarar edecek olsam da yürür giderim. Bunun manevi tatmini paha biçilmez. Şimdiki Banu'ya baktığımda biraz daha olgun olduğu kesin. Bir de daha tinsel. Hayata daha felsefi yaklaşıyor, daha güvenle bakıyor, daha olumlu, daha sevecen. Hayatındaki her şeyin sorumluluğunu

üzerine alıyor. Kendi yaşamının mimarı olması gerektiğini biliyor ve kendini her gün eğitmeye çalışıyor. Başına gelen her şeyin, bir şekilde benden kaynaklandığını biliyorum. Bunun sorumluluğunu alıp değiştirmek için gereken ne varsa yapmaya çalışıyorum. Hayatta gerçekleşmeyecek hiçbir hayal olamaz diye düşünüyorum. Evren ve Tanrı'yla iyi ilişkide olmaya çalışıyorum. Öte yandan hâlâ çok iddiacıyım. Hâlâ çok insanı sinir edebilirim. Beni tanıyan ya çok sever ya da gıcık olur. Şimdiki Banu biraz daha deli anlayacağımız.

ACI'dan mezun oldun, İstanbul'a hukuk okumaya gittin. Neden hukuk? Neden İstanbul?

Annem avukatı ve ben başka hiçbir şey olmayı düşünmemiştim. Tek tercihim hukuku zaten. **İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi** 1985'te en iyi hukuk eğitimi veren fakülteydi. O yüzden orayı seçtim. Amacım uluslararası hukuk okumak, yüksek lisans yapmak ve uluslararası hukuk danışmanı olmaktı. Neye niyet, neye kismet olayının canlı örneğini yaşadım.

1999 yılında İzmir'e, memleketeye döndün. Hukuk alanının dışında çalışmaya başladın. Marangozluk işi başlayana kadar neler yaptın?

Yazsam sayfalar yetmez. İki sene hukuk serüveni devam etti, sonra babamla çalışmaya ve ticarete atılmaya karar verdim. Konu **Henkel**'in Ege bölge bayiliğinde temizlik maddeleri ve ekipmanları idi. Eğitimimi Henkel'den aldım. Başladım Ege bölgesinde pazarlamaya. Şoför Nebahat gibi haftanın dört günü yollarda geçirdi. Pamukkale, Denizli, Bodrum vb. tüm turizm bölgeleri ve askeriyeleri dolaşırdım. Sonra babam ortağıyla ayrıldı, ben kaldım işsiz. O sırada annem **Konak Pier**'in hukuk müşaviriydi. Çocukluk arkadaşlarım olan Konak Pier projesi sahipleriyle beraber projenin

pazarlamasına başladım. Pazarlama kısa sürdü tabii, 33 dükkandı ve tam o sırada **World Trade Center İzmir** projesi başladı. Ben de hemen oraya müracaat ettim. **Kemal Zorlu** sağolsun, beni gayrimenkul projeleri pazarlama müdürü olarak işe aldı. Profesyonel meslek hayatımın en verimli, en keyifli ve en başarılı yılları **Güçbirliği Holding**'te pazarlama müdürü olduğum yıllardır. 2000 yılında proje yürütmenin durdurulması kararı sonucu askıya alınınca, bizler de işsiz kaldık. Sonra iki sene boyunca İzmir'de iş aradım ama bulamadım. Sonra yiyecek-içecek sektöründe halkla ilişkiler yapmaya başladım. İş teklifi yazlık işletmelerden geldi. Çevremizi kullanarak PR yapmamı istediler ve yaptım da. Dört değişik işletmede müşteri ilişkilerinin yanı sıra dekorasyon, restoran ve kulüp konsept çalışmalarını yürüttüm. Aslında şimdiki işimin kökleri çalıştığım yerlerin tadilat ve dekorasyonlarını yapmamla başladı diyebilirim. Dört yıl önce yoluma marangozhaneyle devam etmeye karar verdim. Çünkü gördüm ki hayatta yapmaktan en büyük zevk aldığım iş bu.

Marangozluk nereden çıktı? Neler yapıyorsun? "Şunu üretmekten müthiş keyif alıyorum" dediğin bir parça var mı? İlk işin ne oldu? Şu anda ne üstüne çalışıyorsun?

Marangozluk, marangoz atölyelerinde günler geçire geçire, yapılan malların eskitme ve cilalarını kendim yapı yapı

Ceviz ağacı ağlatır

Çam ve plenye makinasından çıkan çam talaşının kokusunu hiçbir şeye değişmem. Doku söz konusu olduğunda eski ceviz ağaçları benim gözümde yaş getirir. Zeytin ayrı bir güzeldir. Meşe bambaşka bir zerafet taşır. Mümkün olduğu kadar cılasız, naturel halini muhafaza ettiğim mobilyalar yapmaya ve malı yağlayarak kullanmaya çalışıyorum. Müşterilerime de bunları anlatıyor, önerilerde bulunuyorum. Ahşabı değişik tedarikçilerden arayarak bulurum. Kimde kuru ahşap varsa ondan almaya çalışıyorum. Bazen hurdacılardan alırım diyerek meslek sırrı vermiş olacağımı ama gerçek bu...

aşkla oluştu. Güçbirliği Holding'in İstanbul ofislerini yaptığım zaman ilk işim ortaya çıktı gibi. Sonra hiç durmadım. Hep çalıştığım yerlerin dekorasyonlarına el attım, inşaat aşamalarında bulundum, öğrenmeye çalıştım. İlk profesyonel işimse **Alaçatı Zeytin Konak Otel**'dir. Çok severek yaptığım bir iş oldu. Orası benim nazar boncuğum, ilk gözağrım. Her sene yeni bir şeyler tasarlayarak değişiklikler de yapıyoruz. Sahibi İlknur İçingir aynı zamanda arkadaşım. Dört sene önce bana güvenip teslim etti, ben de elimden geleni yapmaya çalıştım. Çok keyif aldığım konsept bir oteldir. Şu an ev tadilatları ve yeni mobilya tasarımlarıyla uğraşıyorum. Alaçatı'daki müşterilerim daha ziyade 'provançe' ve 'country' tarzı mobilyalar istiyor. Buradaki taş evlere yakışan bir konsept bu. Biraz vintage, biraz provançe ve biraz country karışımı bir ruh taşıyan mutfaklar, mobilyalar, banyolar yapıyorum.

'Banu'nun Marangozhanesi'nin bir imzası var mı? Senin bir ürünün olduğunu bir bakışta anlamamızı sağlayacak bir alamet-i farika?

Alamet-i farika oluşturmak için daha 10 fırın eklemek yemem lazım... Ama *"Banu'nun Marangozhanesi"* etiketini gördüğünde anlarsın. Benim tarzım müşterinin taleplerine göre esneklik gösterebilir. Dolap, sehpa gibi mobilyalarda XVI. Louise ayaklar, tük ve ceviz masaların tronalı 14 cm ayak modelleri beni hemen yakalamanızı sağlayabilir. Masa ayaklarında aşağı yukarı aynı kalınlık ve modeli kullanıyorum. Çok gösterişli oluyor kocaman masif masalarım. Sanırım onları değiştirmem. Facebook da *"Banu'nun Marangozhanesi"* gurubum var. Oradaki albüme bakınca aslında hepsinde ortak bir ruh ve benzerlikler var. Belki biraz kaba, nadiren ince, genelde orta karar bir kalınlık dikkat çekiyor. Asla narin değil, her zaman tok mobilyalar. Dokunulması şeyler yapmak

istiyorum her zaman. Cilalı cilalı mallar değil de konuşan ağaçlar gibi... Üstüne yataşı gelmeli insanın hani... Öyle bir masa olmalı ki görünce üstüne uzanmayı istesin insanlar. O masanın damarlarında, dokusunda kaybolmak, sığınmak için... Nasıl tarif edeyim bilemedim!

Facebook tanınırlığını artıracak önemli bir mecra. Neden sanal zemindesin?

Hayatımın en güzel olaylarından biri Facebook. Şaka değil. Sağladığı sosyal ağ ortamı eşsiz. Sadece mallarımı sergilemek değil, hatta en son sıra ona geldi ama yıllardır yüzünü görmediğim, aynı şehirde yaşamadığım, yaşasam bile ortak sosyal hayatımın olmadığı ama çok sevdiğim, hatta yeni yeni yeniden tanıdığım onlarca insanla paylaşımım var Facebook'ta. Dün balık turnuvasında bir arkadaşım *"Facebook muhabiri geldi"* dedi. Çok güldüm. Ben yaşadığım çoğu şeyi bu sanal sosyal

"Enter to learn, depart to serve"
daha güzel bir söz var mı? Her
mezunun bunu idrak etmesini
diliyorum.

ortamda paylaşmayı seçiyorum. İçinde sevgi barındıran her şey paylaştıkça çoğalır. Çok uzun süre denize giriyorum. Milletin şehir hayatına döndüğü tarihlerden sonra aşağı yukarı üç ay uzatmam var benim deniz sezonumda. Dümdüz pırl pırl bir denizi sadece kendime saklamıyorum, resimlerini çekip Facebook'ta paylaşıyorum. Çoğu şeyi, insanlar hayatı daha fazla yakalamak için biraz gaza gelsinler, hatta fazla beklemeden doğaya dönsünler, dönsünler ki ona sahip çıksınlar diye yapıyorum. İnsan olmanın sorumluluğunu daha fazla yüklenmiş, algılamış ve daha duyarlı olsunlar diye yapıyorum. Şehirde yaşamının bir şart değil, aslında bir seçim olduğunu fark edebilsinler diye belki de. İnsanları değiştirmek için bir uğraş değil benimkisi. Sadece vizyonu geniş tutmaktan söz ediyorum. Yaşamda zaten sahip olduğumuz ama bunun farkında olmadığımız güzellikleri

fark edelim istiyorum. Facebook bu yüzden benim için harika bir paylaşım aracı.

Çocukken 'talaş'ın huzur koktuğuna inanırdım. Gerçekten öyle mi? Marangozluk tasarladığın bir ürünü ellerinle cisme dönüştürme, bunu da 'sıcak' canlı bir hammaddeyi kullanarak yapma işi. Bununla 'ÖZ'ü keşfe çıkma, huzuru ve aşkı bulma arasında paralellikler kurulabilir mi?

Çam talaşının kokusu insanı huzurla doldurur, çünkü güzel kökar. Marangozluk bir vasıta aslında. İnsanların yaşam alanlarına ruh ve sevgi katabilmek için... Masif ahşapla çalışırken ben 'aşk'ı buluyorum. Aşk derken 'ÖZ'e, yaradılışa, saflığa, sevgiye yaklaşabiliyorum. Huzur zihinsizlikle gelir, teslimiyetle gelir... Tasvir ettiğin gibi bir çalışma için çok rahat olmak gerek, yetiştirme kaygısı olmayacak, aletleri kullanırken hiçbir şey düşünmeden çalışacaksın. Ben genelde işin son aşamasında, zımpara ve yağlama ya da eskitme-cila aşamasında daha fazla bütünleşiyorum malla. O sırada da sadece sevgiyle dokunup, kullanacak kişilerin evlerinde sevgi yayması için ağaçla bir etkileşime girmeye çalışıyorum. Ama bir oyma ustası olsaydım, sevdiğim bir müziği

fona yerleştirip saatlerce ahşabı oyarken, o sana direnirken, sen suyu gitmeye çalışırken farklı olurdu sanırım. Bence her yaratılan işte AŞK yatar. İnsanın bir şey yaratırkenki ruh hali, Tanrı'ya en yakın olduğu andır zira. Ve Tanrı AŞK'tır. Aşk ile yaratmıştır, aşkla yaratmıştır... Benim bilgim o ki; insan Tanrı'ya yaklaşmak istiyorsa, daha çok yaratmayı denemeli. Üretmeyen, yaratamayan insan ne yapsa kifayetsizdir. Zaten yaratılışı anlamak için, ÖZ'e inmek gerekir. İçinde sevgi barındırmayan her şey, her tavır, her düşünce, her duygu, seni ÖZ'ünden uzaklaştırıyor demektir. Hep sevgi içinde kalmayı dilemem ondandır.

Alaçatı'da yaşıyorsun. Yaz kış şehre iki adım mesafede yaşamak sana ne ifade ediyor?

Bana hayatı yakalamayı, özgürlüğü, istediğini yapabilmeyi, doğayı daha çok kucaklamayı ifade ediyor. Hayvanlarla daha fazla bir arada olma şansı veriyor, yapılacak çok şey olduğunu hatırlatıyor. Böylesi bir hayatta şehrin karmaşasının yarattığı beyin uyuşması yok. Çevrende olan bitene, sürdürülen yaşamlara duyarsız kalamıyorsun. Sen tabağını almış yemek yerken, kapının önünde aç olduğunu bildiğin başka canlılar varsa, pek rahat olamıyorsun.

Kapıyı açtığın anda sana bakan birkaç çift göz var. Daha duyarlı, daha paylaşımcı ve daha sevgi dolu olabiliyorsun.

Bazen tempo yüksek olduğunda ve telaşa kapıldığında kendini, burada yaşamak sana 10 dakikada sıfırlanma şansını sunuyor. Çık kapıdan 200 metre yürü, bin kere şükrederek eve dönüyorsun. Alacatı'ya taşınalı beş sene olacak. Burada yaşadığım için ne kadar şanslıyım deyip gülümsemediğim tek bir günüm geçmedi. Erkenden bunu yapabildiğim için çok mutluyum...

Eklemek istediklerin?

Şu hayatta sahip olduğum en büyük şanslarımdan biri ACI mezunu olmaktır.

Mezun olduğum okulu sorduklarında ilk ağzımdan çıkan daima İzmir Amerikan oluyor. Çok şükrettiğim konulardan biridir okulum. Bugünkü aklımla değerlendirdiğimde, ne kadar güzel bir eğitim aldığımızı, ne kadar şanslı olduğumuzu ve ne kadar farklı olduğumuzu görebiliyorum. Umarım ACI daha uzun yıllar insan yetiştirmeye devam eder. Ve umarım bizim dönemimizdeki eğitim felsefesini devam ettirebilirler. ✓

"Dokunulması şeyler yapmak istiyorum her zaman. Cilalı cilalı mallar değil de konuşan ağaçlar gibi... Öyle bir masa olmalı ki görünce üstüne uzanmayı istesin insanlar. O masanın damarlarında, dokusunda kaybolmak, sığınmak için..."

STFA - Compass Group Plc ortaklığıdır.
www.sofrayemek.com.tr

GELİŞEN VÜCUTLAR.

GÜÇLENEN ZEKALAR.

YE

ÖĞREN

YAŞA

Ye öğren yaşa felsefesi ışığında, konusunda uzman diyetisyenlerin hazırladığı menülerimiz ve tecrübeli kadromuzla eğitim kurumlarının hizmetindeyiz.

Mahmut Sökün (TAC '98):

TAC'deki arkadaşlık bambaşka

Fenerbahçe Futbol Kulübü İdari İşler Sorumlusu Mahmut Sökün, Tarsus Amerikan'da unutulmaz bir öğrencilik hayatı yaşadığını ve arkadaşlık ortamının da benzersiz olduğunu söylüyor. Tek sorun TAC'den mezun olduktan sonra aynı ortamı yeniden bulamamak. Sökün bu yüzden üniversitede hayal kırıklığı yaşadığından söz ediyor.

Mahmut Sökün'ün gündemi çok hızlı değişiyor. Fenerbahçe Futbol Kulübü İdari İşler Sorumlusu olunca bakıyorsunuz bir gün İstanbul'da, ertesi gün Brezilya'da, sonraki hafta Almanya'da. Zaten bu yüzden röportaj için randevu almamız epey zor oldu, hatta bir-iki kez de erteledik. O gün de Samandıra'daki Fenerbahçe tesislerinden koştura koştura bize yetişti. Görev tanımı son derece geniş. Anlattıklarından proaktif olmayı ve 'multitask' düşünmeyi gerektiren bir pozisyon olduğu anlaşılıyor. O da pek çokları gibi kulübün görünmeyen gizli kahramanlarından...

Geleneğin gücü

TAC basketbol ekolünden geliyor Mahmut Sökün, aynı zamanda

1995'te Türkiye Üçüncüsü olan TAC basketbol takımı oyuncularından biri. Tarsus'ta okuduğu yıllarda basketbolun çok popüler olduğunu, bu yüzden pek çok arkadaşı gibi bu spor dalını tercih ettiğini söylüyor: *"Önceki yıllarda basketbolcu ağıabeylerimizin başarılarından sonra okul bu alanda uzun bir sessizliğe gömülmüştü. Bizim jenerasyon bu sessizliği bozdu. Biz gerçekten basketbolu seviyorduk. Herkes yazın sıcaklarında tatil yaparken biz antrenmanlara gidiyorduk. Bir de antrenörümüz İbrahim Ertem çok deneyimliydi. Bize basketbolu A'dan Z'ye öğretti. Üzerimizde çok emeği vardır. Türkiye Şampiyonasında finale kadar namağlup gelmeyi başardık. O şampiyonada üçüncü olduk. Bundan sonra maalesef okul basketbolda benzer bir ivme yakalayamadı"* diyen Sökün

elde edilen Türkiye derecesinin tesadüf olmadığına da dikkat çekiyor. TAC'nin kendisi için önemini bir cümleyle şöyle özetliyor: "Bizi hayata iyi hazırladı." Özellikle okuldaki arkadaşlık ortamının benzersiz olduğunu söyleyen Sökün, aynı beklentiyle üniversiteye gittiğini ve umduğunu bulamayınca derin bir hayal kırıklığı yaşadığını anımsıyor. TAC'deki öğrenciliğin tadının bambaşka olduğunu söylüyor.

Kariyer molası

Mahmut Sökün TAC'den 1998'de, **Bilkent Üniversitesi Turizm ve Otel İşletmeciliği**'nden de 2004'te mezun olduktan sonra kariyerine turizm sektöründe başlamış. İki yıl değişik otellerde çalıştıktan sonra kariyer molası vererek rotasını Orta ve Güney Amerika'ya çevirmiş. "Amacım hem farklı yerler görmek hem de dil öğrenmekti" diyen Sökün, yaklaşık bir yıl süren bu molada Guatemala, Arjantin, Şili ve Brezilya'yı gezmiş. İspanyolca ve Portekizce öğrenmiş. Türkiye'ye döndükten sonra kariyerine kaldığı yerden devam etmek yerine öğrendiği yabancı dilleri kullanmasına olanak verecek bir iş aramaya başlamış. Ne şans ki taraftarı da olduğu Fenerbahçe'de aradığı fırsatı yakalamış: "O dönemde Fenerbahçe'de pozisyon açılınca, başvururdum. 2007'nin Ağustos ayından itibaren futbol takımının idari işler sorumluluğunu yapıyorum. Görevim ağırlıklı olarak yabancı futbolcuların kulüple olan ilişkilerini düzenlemek."

Mahmut Sökün, idari işler sorumlusu olarak tam bir görev tanımlı yapmanın mümkün olmadığını çünkü birçok konuyla ilgilenmesi gerektiğini söylüyor. Sportif direktör ve teknik sorumlu **Aykut Kocamana**'a bağlı çalışan Sökün, transfer görüşmelerine çevirmen olarak katılıyor, transfer olan yabancı futbolcuların Türkiye ve takıma adaptasyonunu sağlamak için çalışıyor.

Ayrıntılı ve operasyonel süreçleri de içeren bir görevi var.

Şampiyonlar Ligi farklı

Mahmut Sökün, dış ilişkiler departmanına bağlı olarak çalıştığı için **Şampiyonlar Ligi** karşılaşmalarında da önemli sorumlulukları üstlendiğinden söz ediyor. Özellikle karşılaşmalardan iki-üç gün önce **UEFA**'dan gelen ekiple uzun bir kontrol listesi üzerinden tek tek tüm ayrıntıları konuştukları toplantılar yaptıklarını anlatıyor: "İnsanlar o gün sabaha ya da televizyon başında sadece 90 dakikayı izliyorlar ama maçın ön hazırlıkları bir hayli uzun. Çünkü Şampiyonlar Ligi, UEFA'dan hatta istatistiklere göre Dünya Kupası'ndan bile daha önemli ve marka değeri yüksek bir futbol organizasyonu. Tek başına bile çok büyük bir ekonomi yaratıyor."

Profesyonelim ama önce Fenerbahçeliyim

Mahmut Sökün'ün Fenerbahçe sevgisi de çocukluk yıllarına kadar gidiyor. "Gönül bağımlıyım" dediği Fenerbahçe futbol takımının bir parçası olmak onun için gerçek bir mucize. "Fenerbahçeli olmak işime duyduğum heyecanı artırıyor, tuttuğum takımın başarısı için çalışmak son derece motive edici. Bu durumda normal insanların yapabileceğinden daha fazla fedakarlık yapıyoruz" diyor. Mahmut Sökün'e, "Rakiplerinizden ya da yurtdışındaki futbol takımlarından ya da spor kulüplerinden size bir teklif gelse yanıtınız ne olur?" diye soruyoruz. "Şu ana kadar öyle bir teklif gelmedi ama yurtdışından gelse herhalde düşünür, hatta değerlendirmek isterim. Ancak Türkiye şartlarında manlexef kulüplerimiz o profesyonelliğe henüz daha gelmedi. İnsanlar bu işi daha amatör ve gönül işi olarak tanınıyorlar. Yurtdışında ise sadece oyuncular değil yönetim kadrolarındaki önemli isimler de rakip takımlara transfer olabiliyor.

Örneğin, dünyanın en profesyonel ve gelir kaynakları açısından en zengin ligi olarak tanımlanan İngiltere Premier Ligi'nde kulüpler birbirlerinin CEO'larını transfer ediyor. Geçenlerde Real Madrid, Arsenal'in çim mühendisini 1 milyon dolara transfer etmiş. Futbol işte böylesine çılgın bir sektör."

Futbolun kasası İngiltere

İngiltere Premier Ligi Mahmut Sökün'e göre seyir zevki en yüksek lig. Bu lig aynı zamanda yarattığı futbol ekonomisiyle de dünyanın en büyüklerinden. Futboldan elde edilen gelir yıllık 2,4 milyar dolar civarında... Bilet ve forma satışları, canlı yayın ihaleleri geliri oluşturan kalemler.

"Fenerbahçeli olmak işime duyduğum heyecanı artırıyor, tuttuğum takımın başarısı için çalışmak son derece motive edici."

Mahmut Sökün, Türkiye'deki Süper Lig'in son dönemdeki atılımlarla birlikte büyüklük bakımından Avrupa'daki ilk on içinde yer aldığını söylüyor: "Futbol dünyada inanılmaz bir ekonomi yaratıyor ve imesi de hiç düşmüyor. Ekonomik değer anlamında ilk beş sırayı İngiltere, İtalya, İspanya, Almanya ve Fransa alıyor. Türkiye'de futboldan elde edilen gelir 342 milyon dolar. En son Dijitürk'ün Türkiye Süper Ligi'ndeki futbol takımlarına canlı yayın ihalesi için ödediği rakamı dört yıl için 400 milyon dolar."

Başarı ölçüsü kupa

Futbol hem kitleler üzerindeki etkisi hem de yarattığı ekonomisiyle dünyanın en fazla ilgi çeken ve izlenen spor dalı. Elbette basketbolun, voleybolun, hentbolun ve diğer spor branşlarının da yaygınlığı var ama hiçbirini futbolla boy ölçüşemez. Fenerbahçe Spor Kulübü de futbol dışında basketbol, voleybol, yelken, kürek, boks, atletizm, atıcılık ve masa tenisi olmak üzere sekiz branşta faaliyet gösteriyor. Ancak futbolun her zaman ağırlığı ve önceliği var. Mahmut

Sökün de bunu kabul ediyor. "Futbolun kulübe kazandırdığı çok fazla. Bir maçta 52 bin

500 kişiyi stada toplayabiliyorsunuz ama başka bir branşta bunu gerçekleştirmeniz pek mümkün değil. Sezona yaydığımızda dünyada futbol kadar ilgi çeken başka bir spor yok!"

Peki bu kadar yaygın ve etkili olan futbolda başarı ölçütü ne? Elbette sadece seyir zevki değil, asıl önemli olan kupalar. Bunun dışındaki derecelerin futbolda çok da bir anlamı yok. Futbol ekonomisini canlandıran, taraftarı ateşleyen tuttukları takımın en prestijli kupaları müzelerine götürmeleri. Mahmut Sökün, geçen yıl son anda kaçan lig şampiyonluğunun bu anlamda çok üzücü olduğunu ama bu yıl bunu telafi ederek taraftarların gönlünü alacaklarına inanıyor.

Neden hep aynı yüzler?

Futbol ekonomisinin son 10-15 yılda çok büyük rakamlara ulaşmasının ardından bu alandaki kariyer fırsatlarının belirginlik kazandığını söyleyen Mahmut Sökün, "Futbol yöneticiliğinde profesyonelleşme ve uzmanlaşma giderek daha fazla önem kazanıyor. Genç jenerasyon da artık bunun farkında. Önümüzdeki dönemde futbol kulüplerinin yönetiminde genç ve yeni yüzler daha çok görünmeye başlayacak" diyor.

Bu durum Türkiye'de futbol kulüplerinin yönetiminde neden hep aynı yüzleri gördüğümüzü de açıklıyor.

Çimlere solar enerji kürü

Fenerbahçe stadında çimler solar enerjiyle ısıtılıyor. Böylece yaz gününde güneş alıyor gibi çimlere bakım yapılıyor. Periyodik yapılan bu bakımın maliyeti de oldukça yüksek. Solar enerji sistemi Hollanda'dan getirilmiş, tıpkı sahanın çimleri gibi. Altan ısıtması ve drenajı olan sahada karlı havada futbol oynamak kaba dönüşüyor. Mahmut Sökün, Türkiye'de bu sisteme sahip tek kulübün Fenerbahçe olduğunu söylüyor.

Yurtdışından transfer yapmanın zorluklarına değiniyoruz biraz da. Mahmut Sökün Türkiye liglerinin hâlâ Avrupa ligleriyle aynı seviyede olmadığını, Türkiye Süper Ligi'nin değerli yabancı futbolcular açısından hâlâ cazip bir lig haline gelemediğini vurguluyor. İngiltere, İspanya, İtalya ve Almanya ligleri yıldız futbolcularını tercihlerinde ilk sıradaki ligler.

Çok iyi taklit yapardım

Ortaokulda iki sene 'Speech and Drama' kulübündeydim. O zamanlar tiyatroya karşı ilgim vardı, yeteneğim olduğunu da düşünüyordum ama sonra üzerine düşmedim. Lisede okul geleneklerine göre son hafta eğlenceler olurdu, biz buna 'Karnaval' derdik. Bir gün süren 'Skit Day'leri de unutamam. Skit Day'de kendi rolümüzü kendimiz yazardık. Ben de o zaman çok saygı duyduğumuz okulun zamanında en sert öğretmenlerinden coğrafyacı Ali Karamık'ı taklit ettim. Bütün dönemler tarafından hep 'sert' diye tanınılırdı ama aslında çok iyi bir insandı. Lise sonda da Lise Dean Mr. Dewey'in taklidini yapmıştım. Kardeşler o zaman gelip, "Mahmut Ağabey çok iyi oynuyorsunuz" diyerek iltifat ederlerdi. Belki bunun eğitimini alsaydım her şey bambaşka olurdu.

Yeniler gümür gümdür geliyor

Peki futbolda takımlar neden bu kadar yabancı futbolcuya ihtiyaç duyuyor? Bu da futbol ekonomisinin getirdiği bir sonuç mu yoksa? Taraftarı ateşleyecek transferlerin mutlaka yurtdışındaki yıldız futbolcular mı olması gerekiyor? Bu kadar büyük transfer ücretleri ödemek yerine kendi altyapımıza yatırım yaparak genç yetenekleri keşfetmeye yönelsek daha iyi olmaz mı? Mahmut Sökün tüm sorularımıza tek tek yanıt vererek bu durumun sadece bize özgü olmadığını anlatıyor: “Bizim 6+2+2 toplam 10 yabancı futbolcuyu takımda bulundurma hakkımız var. Aynı anda ancak 6 yabancı futbolcuyu sahada oynatabilir, 2 oyuncu yedekte tutabilirsiniz. Avrupa’da ise bunun bir sınırlaması yok. Örneğin İngiltere ligine baktığınızda ilk 11’de yalnızca bir oyuncunun İngiliz, diğerlerinin yabancı olduğu takımlar var. Aslında Türkiye’deki futbol kulüplerinin asıl yapmak istediği sadece yıldız futbolcuları

“Fenerbahçe giderek dünyanın tanıdığı büyük bir marka haline geliyor. Bu da büyük yıldızlarla çalışma imkanını veriyor. Geçtiğimiz yıllarda Roberto Carlos, Ortega gibi dünya futbolunun önemli isimleri Fenerbahçe’de top koşturmuştu.”

transfer etmek değil, altyapıdan ve Anadolu takımlarından yetişen genç değerleri de kendi takımlarına kazandırmak.”

Fenerbahçe büyük bir marka

Fenerbahçe’nin dünyadaki bilinirliğinin ve marka algısının giderek güçlendiğini aktaran Mahmut Sökün, bu noktaya gelmelerinde değişen yönetim anlayışıyla birlikte yenilenen transfer stratejisinin etkili olduğunu söylüyor: “Eskiden taraftar her zaman çok büyük yıldızlar görmek isterdi, şimdi bu biraz değişti. Yıldız adayı futbolcuları getirerek iyi bir takım yarattığınızda taraftarınız da mutlu oluyor. Mutlaka büyük bütçeler harcamaya gerek yok! Üstelik Fenerbahçe giderek dünyanın tanıdığı büyük bir marka haline geliyor. Bu da büyük yıldızlarla çalışma imkanını veriyor. Geçtiğimiz yıllarda Roberto Carlos, Ortega gibi dünya futbolunun önemli isimleri Fenerbahçe’de top koşturmuştu.”

Brezilyalıların cazibesi

Söz Roberto Carlos ve Ortega’ya gelince Fenerbahçe Spor Kulübü’nün transfer listesinde neden Latin kökenli futbolcuların özellikle de Brezilyalıların ağır bastığını soruyoruz. Brezilya ve Türkler arasında ortak noktalar olduğunu ifade eden Sökün, “Sıcakkanlı, misafirperver ve çok mutlu insanlar. Her durumdan bir eğlence çıkartmayı severler ve bunu oynadıkları futbola da yansıtırlar” diyor. Futbolla yatan kalkan bir ülke Brezilya, bir de karnavallar diyarı ve her ikisinin de seyir zevki çok yüksek. Mahmut Sökün de bu yoruma katılıyor zaten. Brezilya’da kaldığı dönemlerde latin danslarında epey ilerleme kaydettiğini söylüyor. Son olarak unutamadığı bir maç var mı diye soruyoruz Mahmut Sökün’e. Şampiyonlar Liginde Fenerbahçe’nin Sevilla maçını unutamadığından söz ediyor. O maçı penaltılarla alan Fenerbahçe tarihinde ilk kez bu ligde bir üst tura çıkıyor. ✓

ACI'yi minnetle anıyorum

İzmir Amerikan'ın kendilerine pek çok şey kazandırdığını söyleyen Boğaziçi Üniversitesi Elektrik-Elektronik Bölümü Öğretim Üyesi Prof. Dr. Ayşın Baytan Ertüzün (ACI '77), "Lisedeyken fark etmemiştim ama Boğaziçi'ne geldiğimde İzmir Amerikanlı olmanın farkını hissettim" diyor.

Boğaziçi Üniversitesi Elektrik-Elektronik Bölümü Öğretim Üyesi Prof. Dr. Ayşın Baytan Ertüzün için akademisyen olmak belki de kaçınılmaz bir kariyerdi. Zira İzmir Amerikan'daki öğrencilik yıllarına uzanan bir öğretmenlik deneyimi söz konusu. Arkadaşları "*Ayşın sen çok iyi anlatıyorsun*" diyerek ondan matematik, fen ve biyoloji konularında yardım istemiş. Sonrasında da o öğretme aşkı sürüp gitmiş, öğrencisi olduğu üniversiteye, mezun olduğu bölüme bu kez akademisyen olarak geri dönmüş. Sağlık ve Eğitim Vakfı Yönetim Kurulu Yedek Üyesi Prof. Dr. Ayşın Baytan Ertüzün'le kolej günlerinden üniversite yıllarına, meslek seçiminden elektrik

- elektroniğe kadar birçok konuyu konuştuk.

Elektrik-elektronik bölümü daha çok erkeklere yakıştırılan bir bölüm. Siz neden tercih ettiniz?

Lisedeyken matematiği çok seviyordum, notlarım da çok iyiydi. Bir ara temel bilimler matematiğe mi gitsem diye çok düşündüm. Lise 1 ya da 2'deyken okuldaki Kariyer Günleri'ne gelen konuşmacılarla sohbet ettim. Matematikten mezun olanların iş ve kariyer seçeneklerinin o yıllarda çok kısıtlı olduğunu anlattılar ve içinde bolca da matematik olan elektrik-elektronik bölümünü tercih etmemin daha akıllıca olacağını söylediler. Ben de öyle yaptım.

Alleniz bu tercihinize nasıl bir tepki gösterdi?

Anlayışla karşıladılar ancak babam eczacı olduğundan başlarda tıba yönlendirmeye çalıştı. Belki de içinde böyle bir özlem vardı, onu bende yaşamak istedi. Babamın zamanında her fakülte için ayrı imtihana girilirmiş, o da tıbbi kazanmış ve okula başlamış. Aynı zamanda eczacılıkta da yedekteymiş. Bu arada dedemin de eczacı olduğunu belirtmeliyim. Dedem o dönemde felç geçirince babam endişelenmiş. "*Ona bir şey olursa annem, kızkardeşimlerim açıkta kalır*" diyerek sırası da gelince eczacılığa geçmiş.

Yine de siz ideallerinizin peşinden koşmuşsunuz?

Babamın yönlendirmelerine rağmen

tıbbi hiç düşünmedim. Oysaki aldığım puan o yıllarda en yüksek puanla alan Hacettepe Tıp'a yetiyordu. Özellikle fen puanım çok yüksekti. Bizim dönemimizde puanımızı bilmeden tercih yapardık. Ben de önce Boğaziçi'nden sonra ODTÜ'den mühendislik bölümlerini yazdım. Sonra kimya, matematik ve o dönem yeni yeni anılmaya başlayan yöneylem araştırma bölümlerini tercih ettim. Topu topu sekiz tercih yaptım, ilk tecihim BÜ Mühendisliği kazandım. O zaman bütün mühendisliklerin birinci sınıfları ortak. Yaz tatilinden önce de hangi mühendisliği istediğimizi belirliyorduk. Daha sonra seçtiğimiz bölümle ilgili temel bilgileri içeren yaz dersi alıyorduk.

ACI'dayken matematik öğretmenleriniz ve müdürler kimlerdi?

Hazırlık ve Orta 1'de **Mr. Green**, Orta 2'de **Mrs. St. Jeans**, Orta 3'te **Mrs. Fitzgibbon**, Lise 1 ve 3'te Ege Üniversitesi'nden mezun olduktan sonra ilk bize gelen **Anet Gomel** (ACI '70) ve Lise 2'de de **Miss Thorson** öğretmenimiz oldu. Hazırlıktayken **Mrs. Blake** okul müdürüydü, sonra **Mr. Frederic Shepard** geldi. Lise sonda da **Mr. Hill** okul müdürü oldu.

Yaramaz bir öğrenci miydiniz?

Değildim ama beni yaramaz yapmaya çalışırlardı. Mesela ayakkabılarımı çıkarıp tavandaki florasana bağlarırlardı. Ben de geri almak için sıraların tepesine çıkardım. İkili grubumuz vardı; bir grupta **Nur Eriş** (ACI '77) ve **Didem Yüngül Yalçın** (ACI '77), diğerinde ben ve **Fatma Karal Taner** (ACI '77) vardı. Birbirimize muzurluklar yapardık. Benin dönemimde henüz okulda yatılılık yeniden başlamamıştı. Ailem de Manisa Salihli'de

olduğundan meşhur **Altınkalem Kız Yurdu**'nda kalmıştım. Yurdun müdürü **Sabiha Altınkalem** (ACI '42), aynı zamanda okuldaki daktilo öğretmenimizdi.

Kız okulu olmasının dezavantajları var mıydı?

Biraz vardı galiba, kızlardan birinin ağabeyi geldiğinde herkes pencereden sarkardı. Normal davranışlar sergilemiyorduk. Belki kız okulu olmanın başlangıçta rahat hareket etme imkanı sağlaması açısından büyük avantajları vardı ama hayata alışma, kendini ve duyguları keşfetme konusunda dezavantajları olduğu kesin. Çünkü normal arkadaş gibi davranmayı, erkeklerle konuşmayı biraz geç öğrenmiş oluyorsunuz.

Akademisyenlik nasıl gündeme geldi?

Boğaziçi'nden 1981'de mezun

olduktan sonra Kanada'ya gittim. Yüksek lisans yaptım, doktora başlamıştım ki geri döndüm. Özlem ağır bastı, bir de nişanlanmıştım. Boğaziçi'nde doktora devam ettim ve Ekim 1989'da doktora'yı da bitirdim ve Ocak 1990'da da dördüncü sınıflara ders vermeye başladım.

Özel sektörü neden hiç düşünmediniz?

Öğretmenlik sanki öteden beri içimde vardı. Lisedeyken arkadaşlarıma matematiği, biyolojiyi hep ben anlatırdım. "Sen çok güzel anlatıyorsun" derlerdi her zaman, herhalde bunun

etkisinde de kaldım. Gerçi hâlâ iyi ders anlatıyor muyum, onu öğrencilerime sormak gerek.

Peki böylesine zor bir konuyu nasıl anlatıyorsunuz?

Bizim gibi mühendislik branşlarında sözel derslere nazaran dersler daha çok tahtaya yazarak işleniyor. Slayttan anlatmayı sevmiyorum, zira özümsemesi için öğrenciye yeterli zaman kalmıyor. Eskiden tebeşirle kara tahtaya şimdi siyah kalemle beyaz tahtaya bütün ders boyunca yazıyorum. Elektrik-elektronikte bizim üç ana dalımız var; sinyal işleme- telekomünikasyon, elektronik, denetim (kontrol) sistemleri. Ben daha çok dijital sinyal işleme ve stokastik sinyal işleme konularında dersler veriyorum, araştırma konularım da bu çerçevede.

Tıp mühendisliğe tercih ediliyor

Üniversite tercihlerine baktığımızda mühendisliğin son dönemde yeniden ivme kazandığını görüyoruz ama benim görüşüm tıp ve hukukun mühendislikten daha popüler olduğu yönünde. Her sene bize ilk 500-1000'e giranların tercih ettiği okulların sayısı geliyor. Bu listelere baktığımızda tıbbın gitgide yükseldiğini görüyoruz. Bu bize de yansıyor. Zira bundan yedi sekiz yıl önce ilk 200'den öğrenci alırken son senelerde ilk 800'den öğrenci almaya başladık. Özetle başka mühendislikler bizim önümüze geçmiyor, tıp yükseliyor.

20 senelik akademisyenlik hayatınızda öğrenci profili nasıl değişti?

Bir ara üniversite sınavının çok zorlayıcı olmasından mı yoksa yurtdışında okumanın daha cazip hale gelmesinden midir bilinmez Amerika ve Avrupa'da okumayı tercih edenler çoğaldı. Zaten sınav sisteminde de yabancı dille eğitim veren liselerden mezun olanlar aleyhine düzenlemeler vardı. Özellikle sınav puanını etkileyen ortaöğretim puanı bu liselerden mezun olanlar için çok dezavantajlıydı. Onlar da doğal olarak yurtdışına yöneldiler. Durum böyle olunca orta öğretim puanı düştü ve kısır döngü oluştu. Son yıllara baktığımızda bizim bölüme de daha çok Fen ve Anadolu Liselerinden öğrenciler gelmeye başladı. Şimdi yabancı dille eğitim veren liselerden mezun olanlar arasında Türkiye'de üniversite eğitimi alma konusunda yeni yeni bir kıvrımda var gibi.

Elektrik-elektronik bölümündeki kız öğrenci sayısı son 20-30 yıldır nasıl bir değişiklik gösterdi?

1981'de bölümden 52 kişi mezun olduk ve 18'imiz kızdı. Sonra 90'larda kızların sayısı çok azaldı ve neredeyse bir-iki öğrenciye kadar düştü. Şimdi her sınıfta yedi-sekiz kız öğrenci oluyor. Buna mukabil kontenjanlarımız da arttı, eskiden 50 öğrenci alıyorduk şimdi 70 öğrenci alıyoruz. Öğretim üyesi olarak uzun yıllar bölümde 17-18 kişi çalışıyorduk, şimdi bu sayı da artı, artık 27 hoca olduk.

90'larda o düşüşün sebebi ne olabilir sizce?

Türkiye'de mühendislik yapmak zor, hele 90'larda hep uygulamaya yönelik mühendislik gündemdedi. Ülke olarak Araştırma-Geliştirme yapıyoruz diyoruz ama aslında denklemin 'araştırma' kısmını çok sınırlı ölçüde yapabiliyoruz. Biraz bu yüzden biraz da o dönemde bankacılık ve finans yükselişe geçti. Doğal olarak herkes bu alanlara yöneldi.

"Okul arkadaşım Nilgün Anık (ACI '83) ile beraber. Bizim okulda şöyle bir gelenek vardı: Lise sonlardan birisi Hazırlıktan bir öğrencinin okul ablası olurdu. Benim de okul arkadaşım Nilgün Anık'tı. Mezun olduktan sonra Nilgün'den hiç haber alamadım."

Hatta o zamanlar bizim öğrencilerimiz arasında fizik ve matematikte çift ana dal yapan öğrencilerimiz bile finans, işletme gibi alanlarda yüksek lisans yapmaya başladılar. Sonra krizler ve bankacılık sektörünün yara alması tekrar mühendisliğe dönüşü sağladı.

En zekilere ders vermek nasıl bir duygu, kendinizi nasıl hissediyorsunuz?

Her an, her türlü soru gelebilir diye hazırlıklı olmaya çalışıyorum. Boğaziçi'nde klasik anlamda mesafeli bir öğretim sistemi yok. Hocalar ve öğrenciler rahat iletişim kurabiliyorlar. Bu biz öğrenciyken de böyleydi, şimdi de aynı. Sınıflarımızdaki öğrenci sayımızın az olması da buna imkan veriyor. Öğrenciler ofisime rahatlıkla

Sinyal işleme nedir?

Sinyal, akım veya voltajın zamana göre değişmesiyle elektrikten elde edilen bir işarettir. Bunu herhangi bir kanaldan veya ortamdan aldığımızda gürültü veya başka sinyallerin araya karışması yüzünden bozulur. Bu bozulmaların içinde saklı olan bilgileri işlemlerden geçirerek o bilgiyi elde etmeye sinyal işleme denir. Sinyal kalp sesi sinyali, konuşma sesi sinyali, deprem sinyali, veri gönderme sinyali olabilir. Sinyal işleme altında sistemler ve sinyaller, stokastik sinyaller/süreçler ve ileri sinyal işleme tekniklerini anlatıyorum.

gelip soru sorabiliyor, dertlerini anlatabiliyorlar.

Özel sektörü düşünmediğinizi söylediniz, özel üniversiteleri de mi hiç düşünmediniz?

Açıkçası hiç düşünmedim, burada mutluyum. Tabiki, her insanın çalışma ortamında mutsuz olduğu zamanlar olabilir ama ortalamaya ve uzun vadede bakınca mutluyum diyebilirim.

ACI büyük bir aidiyet, Boğaziçi de. Öyle. Bu iki aidiyet birbirini nasıl etkiliyor?

ACI'ya hep minnetle anıyorum. Hakikaten fark ettirmeden pek çok şey kazandırmış bize. Farklı olduğumuzu lisedeyken hepimiz aynı potada olduğumuz için pek algılamamıştım ama Boğaziçi'ne geldiğimde değişik olduğumuzu fark ettim.

Nasıl bir farklılığı hissettiğiniz?

Başka ortamlara girince kendimize çok güvendiğimiz çıktı ortaya. Hareketlerimizde, insan ilişkilerinde,

düşündüklerimizi ifade etmekte rahatmışız aslında. ACT'da hepimiz böyle olduğu için fark etmiyorduk.

Bölümünüzdeki Amerikan Koleji mezunu oranı nedir?

Bizim bölüme İzmir, Tarsus ve Üsküdar Amerikan'dan çok talep yok. ÜAA'dan bir ya da iki öğrenci geldi sanırım. Hatta bir keresinde güney kampüse giderken otostop çeken bir öğrenciyi aldım arabama. Konuşurken İzmir Amerikan'ın ilk erkek mezunlarından olduğu ortaya çıktı. Çok hoş bir tesadüftü. Bizim kolej mezunları Boğaziçi'nde daha çok idari bilimler fakültesine geliyorlar, ben tanıma şansına erişemiyordum açıkçası.

Oğlunuz da elektrik-elektronik bölümünde okuyor. Aynı bölümü seçmesinde sizin etkiniz oldu mu?

Oğlum Koç Üniversitesi'nde yüzde 50 burslu olarak Elektrik-Elektronik Bölümü'nde okuyor. İkinci sınıf öğrencisi. Bu bölümü seçmesinde benim bir etkim olmadı. Bir ara tip

okumak istedi sonra da mühendisliğe döndü. Özellikle mekatroniği istiyordu. O zaman fikrimi söyledim; "Mekatronik okuyacaksan önce ya makine ya da elektrik-elektronik gibi temel mühendisliklerden birini oku. Sonra seçmeli derslerini mekatroniğe yönelenecek şekilde alırsın. Ardından da bu alanda yüksek lisans yaparsın" dedim. Mantıklı geldi. Hangi mühendislik dalını tercih edeceği konusunda onu serbest bıraktım. Çünkü burada da aile baskısı veya tercihiyle gelen çocukların mutsuz olduğunu görüyordum. Üstelik başarıları da düşüyor. Sonunda o da elektrik-elektroniği birinci tercihi olarak yazdı ve ilk tercihi oldu.

Boş zamanlarınızda kendinizi beslemek için neler yapıyorsunuz?

Eşim de ben de seyahat etmeyi çok seviyoruz. Bugüne kadar 35-40 ülke gördük, son bayram tatilinde de İspanya'nın Endülüs bölgesini gezdik. Gezmeyi sevenlere özellikle Barcelona, Mısır ve Bali'yi tavsiye ederim. Seyahatin dışında sinema ve kitap ilgi alanlarım. Ayda bir de İstanbul'daki ACT'lılarla buluşuyoruz.

Unutulan cevap kağıdı

Yıl 1970. Ben de minicik bir hazırlık öğrencisiyim. O zaman hazırlık öğrencileri Samiye Berköz'den Türkçe biyoloji dersi alıyorlar. Samiye Hanım'ı tanıyanlar/hatırlayanlar bilirler çok disiplinli, otoriter ve zor bir öğretmendi ve imtihanları uzun olurdu.

Hazırlıktayken altıncı saatlerde yemeğe çıkardık. Beşinci saat ise diğer ders saatlerine göre biraz daha kısaydı. Biyoloji imtihanlarımızdan birini oluyorduk ve imtihan beşinci saatte idi. Sorular uzun olduğundan cevapları harıl harıl yazıyorduk. İmtihan kağıtlarımızı teslim ettik ve öğle yemeği tenefüsüne çıktık.

Yemekten dönünce kullanmadığım çizgili A4 kağıtlarının bazılarının sıramın altına düşmüş olduklarını gördüm ve onları yerden alırken bir de ne göreyim? Biyoloji imtihanında cevapları yazdığım kağıtlardan biri de yerde değil mi? Tabii çok moralim bozuldu ve hüngür hüngür ağlamaya başladım. Samiye Hanım, İzmir Kız Lisesi'nden emekli olmuştu ve ACT'ya part-time geliyordu. O yüzden her gün okulda olmazdı.

Arkadaşlarım bana hemen 'Main' ofise koşmamı zira onun derslerden sonra oraya gittiğini söylediler. Ağlayarak gittim ve orada derdimi anlattım. Ofistekiler Samiye Hanım'ın vermeyi farkında

olmadan unuttuğum kağıdı almayacağından adları kadar emindiler ama yine de bana bir şans vererek "kendisi biraz sonra gelecek otur bekle" dediler.

Sonunda Samiye Hanım geldi. Durumu ona da izah ettim. "Peki çocuğum" dedi ve kağıdımı aldı, kağıtları okurken o maceralı kağıdı da değerlendirmiş. O imtihandan iki hazırlık sınıfı arasında en yüksek ikinci notu almıştım.

Bu anımı hiç unutmam. İzmir Amerikan Koleji'ndeki öğretmenler öğrencilerine gerektiği zaman güvenmeyi de bilirlerdi. Bizler de onların güvenini boşa çıkarmadık sanırım. ✓

fdd yayınları başarınız için yenilendi !..
SBS, YGS - LYS ve KPSS'de daha yüksek hedefler için...

fdd
YAYINLARI

fdd yayınları

YGS - LYS HAZIRLIK

9 - 10 - 11. SINIF
OKULA YARDIMCI

6 - 7 - 8. SINIF
OKULA YARDIMCI
SBS HAZIRLIK

şimdi tüm
kırtasiyelerde ve
SANAL
MARKETİMİZDE !..

SBS - YGS - LYS
DENEMELERİ

KPSS HAZIRLIK

SANAL MARKET: www.final.com.tr

GENEL DAĞITIM
FINAL PAZARLAMA

Güneşli Evren Mah. Halkalı Cad. Kuzu Sok.
No : 3 / 1 Bağcılar - İstanbul
Tel : 0212 604 10 00 (pbx) Faks : 0212 651 43 43

sağlık

Yazar: Uzm. Dr. Mustafa Karahan
Uzm. Dr. M. Ali Elmucioğlu
SEV Amerikan Hastanesi, Gaziantep

Başarının engeli yorgunluk

Yorgunluk başarıyı engelliyor, iş gücü ve zaman, dolayısıyla da ekonomik kayba neden oluyor. Kronik yorgunluk sendromu (KYS) tıbbi nedenlerle açıklanamayan ve uzun süreli yorgunluk hissi. KYS'nin tanı ve tedavisi güç ama imkansız değil. Bu amaçla SEV Amerikan Hastanesi bünyesindeki Ağrı Merkezi'nde KYS ile ilgili koruyucu ve girişimsel tüm tedaviler bir arada uygulanıyor.

İş ortamındaki rekabet, sağlıklı ve dinç kalmayı, motive olmayı gerektiriyor. Stresli işlerde çalışanların şikayet ettikleri en önemli konu yorgunluk. Yorgunluk başarıyı engelliyor, iş gücü ve zaman, dolayısıyla da ekonomik kayba neden oluyor. Sonuçta; devamlı yorgunluk durumu sosyal çevre ve iş hayatının önemli bir sağlık sorunu olarak gündeme geliyor.

Sürekli yorgunsanız dikkat!

Yorgunluk; toplumda yaygın görülen, enerji eksikliği olarak tanımlanabilecek, genelde geçici bir durumdur. Üretken yaşta kişiler, özellikle de stres yoğunluğu fazla yönetici grubundakiler daha fazla etkilenir. Bu durum hakkında bilgili

olmak koruyucu tedbirleri almak başarının önemli unsurudur. Altı ayı aşan devamlı yorgunlukta mutlaka hekime başvurmalsınız. Sağlığınızın bozulduğu bu tabloda; çevrenizle sosyal iletişiminizde bozulmayla birlikte iş hayatı ve özel hayatınızda da farkında olmadan çeşitli kayıplara uğrarsınız. Toplumdaki bireylerin yüzde 20-40'ı yaşamlarında bir dönem yorgunlukla karşılaşır. Bunlarda yorgunluğun hastalığa dönüşüp sürekli hale gelmesi yüzde 18 oranında görülür. Yorgunluk, tıbbi nedenlerle açıklanamıyor ve en az 6 aydır devam ediyorsa kronik hastalık haline gelmiştir. Bu tablo yaygın adıyla Kronik Yorgunluk Sendromu (KYS),

yeni adıyla Kronik Nöroendokrin İmmün Disfonksiyon olarak adlandırılır.

Hormonal işlev bozukluğu

Yorgunluk; artık geçici bir enerji eksikliği değildir. Kişinin bireysel, sosyal, mesleki, ruhsal fonksiyonlarını kısıtlayan, sürekli yorgunlukla belirlenen bir hastalıktır. Yorgunluğa; immünolojik (allerjik), romatizmal (eklem, bel, sırt, kas ağrıları), ve nöropsikiyatrik (uyku bozukluğu, konsantrasyon güçlüğü, öğrenme-bellek kusurları, öfke patlamaları) şikayetler de eşlik eder. KYS, birçok sistemi etkilediğinden, başka hastalıklarda da görebileceğimiz çok sayıda belirti ve şikayete neden olur.

Bu nedenle hastalara tanı konulması ve tedavi edilmesi oldukça zordur. Hastalığın sebebi ortaya konulamamış olmakla birlikte, temel sorunun bağışıklık sistemindeki zayıflama olduğu ileri sürülmüş ve buna da viral enfeksiyonların, beslenme yetersizliklerinin ve kimyasal maddelerin yol açabileceği düşünülmüştür. Ancak bu düşünce yeterince ispatlanamamıştır. Pozitif bulguların daha belirgin olduğu diğer bir yaklaşım ise; hormonal işlev bozukluğudur. Hormonal salgılanma veya hücre yanıtında bir bozukluk söz konusudur. KYS hastalarında; hormonal değişiklikler laboratuvar değerleri olarak da saptanmıştır.

Yanıtıcı tanılar konulabilir

Süregelen, stres oluşturan, zararlı uyarılar (ruhsal, fiziksel, kimyasal, manyetik, elektriksel) veya travma; hormonal işlev bozukluğuna neden olabilir. Hormonal aktivitenin yetersiz olması durumunda otoimmün bozukluklar, kronik ağrı hastalıkları ve alerjik şikayetler oluşabilir. Bu durumdaki kişilere, myalji, fibromyalji, lumbalji, myofasial sendrom, kronik ağrı sendromu, alerji, depresyon ve anksiyete gibi yanıtıcı tanılar konulabilir. Tedavinin geciktiği durumlarda kalp-damar hastalıkları, uyku bozuklukları, cinsel işlev bozuklukları, spastik kolon (süregelen kabızlık, şişkinlik) sendromu oluşması kolaylaşır. Bu tür hastalıklarda tedaviye direnç durumu KYS'yi işaret eder. KYS, başlangıçta "Nevrasteni" adı verilen nöro-psikiyatrik bir tablo olarak tanımlanır. Batı tıbbında ruhsal kökenli olduğu düşünüldüğünden, psikolojik tedavi önerilir. Doğuda hastalığın daha çok fiziksel kaynaklı olduğu düşünülmüş, istirahat ve fizik tedavi yöntemleri uygulanmıştır.

Yaşamsal düzenlemeler yapın

Gelinen noktada KYS ile baş etmenin en iyi yolu bu hastalıktan korunmaktır. Korunma yöntemleri; keyifli yaşamı,

günlük egzersiz, doğal beslenme, zararlı maddelerden arınma ve korunma gibi yaşamsal düzenlemelerdir.

Düzenli keyifli yaşam: Öncelikle planlı yaşam şart. Belli süreler içinde çalışmamız; yemeğe (özellikle kahvaltı) ve dinlenmeye zaman ayırmamız gerekir. Düzenli uyku saati, günlük, haftalık ve yıllık dinlenme zamanları mutlaka planlanmalı. Özel yaşantıya, eğlence ve dinlenmeye zaman ayırmayanların kısa süre içerisinde verimliliklerinin düştüğü görülür.

Günlük egzersiz: Yaşam ritmi dengesi için günlük en az 20 dakikalık egzersiz yapmak çok önemlidir. Mücadeleli

olmayan, tempolu egzersizler (yürüyüş, jimnastik, yüzme, bisiklet) vücut ritmini ayarlamayı

kolaylaştırır. Çalışma gününün ardından yapılan egzersiz dinlenmeye katkıda bulunur. Egzersizlerin zararlı manyetik ve elektriksel alanlar dışında doğal ortamda yapılması daha fazla fayda sağlar.

Doğal beslenme: Sağlıklı olabilmek için kalori değil, besin değeri yüksek doğal beslenmeyi tercih etmek gerekir. Rafine edilmiş, katkı endüstriyel gıdalardan olabildiğince

sakınılmalıdır. Bağırsak florasına katkısı yönünden yoğurt sıkça tüketilmesi önerilen gıdadır. Ayrıca, sigara, egsoz gazı, ağır metallerin gaz formları ve benzeri zararlı maddelerden korunmak gerekir. Günümüzde yorgunlukla başa çıkmak için özellikle kontrolsüz vitamin kullanımı artmıştır. Bazı vitaminler vücutta depolanır. Bu durumda vitaminin sürekli ve fazla alınması yarar yerine zarar verebilir. Vitaminleri gıdalardan yeterince alamıyorsanız hekim tarafından muayeneye

değerlendirilerek ilaç şeklinde alınması faydalıdır.

Zararlı çevreden korunma: Hormonal işlev bozukluğuna sebep olabilecek (ruhsal, fiziksel, kimyasal, manyetik, elektriksel, stres uyarıları veya travmatik) etkenler saptanmalıdır. Bunlardan uzaklaşılması veya tedbirlerin alınması gerekir. Fiziksel etkenlerin değiştirilmesi, kimyasal etkenlerden korunma, elektrik ve manyetik alan önleyicilerin kullanılması yapılabilecek uygulamalardır.

Psikolojik korunma: Psikoanalitik

Kronik Yorgunluk Sendromunun tanısı ve tedavisi güçlükler içerir. Etkili tek bir yöntemden söz etmek mümkün değildir. Tedavide sebebe yönelik bütünsel yaklaşımlar kullanılmalı, koruyucu yöntemlerle kalıcılık sağlanmalıdır.

yaklaşımlarla olumlu düşünce yapısı oluşturma, iş yerindeki stresle mücadele yollarının kullanılması yararlı olacaktır. İyimser düşünme ve bakış açısı oluşturma, enerji verici ve yorgunluk giderici sihirli bir ilaç gibi kullanılmalıdır.

İlaç ve girişimsel tedaviler: Ayrıntılı bir öykü, muayene ve laboratuvar incelenmesinden sonra belirlenen nedene yönelik tedaviler yapılır. Kan tetkiklerinde tespit edilen bozukluklar için gerekli tedaviler planlanmalıdır.

İlave edilecek en etkili tamamlayıcı tedaviler: Beslenme ve bağırsak flora düzenlenmesi, egzersiz, bilişsel davranışsal yaklaşım ve nöralterapi, ozonterapi gibi girişimsel tedavilerdir. Şikayetlerin belirgin olduğu durumlarda tedavinin hızlı olması ve hormon bezlerinin kendi kendini düzenlemesi (regülasyon) için girişimsel tedaviler uygulanır.

Nöralterapi yöntemiyle hipofiz, tiroid, sürrenal ve genital hormon bezlerine yapılacak girişimler hormonal dengenin yeniden kurulmasını kolaylaştırır. Yine bağırsak florasının bozulması veya bazı yiyeceklerle duyarlılık varsa bunların düzenlenmesi tedaviyi hızlandırır. Bozucu alan oluşturabilecek geçirilmiş travma ve ameliyat bölgelerinin nöralterapi ile regülasyonu sağlanmalıdır. Tedavinin devamlılığı koruyucu yöntemlerin kullanılmasıyla oluşturulmalıdır. Vitamin ve mineral desteği veya antidepresan ilaçlarla kalıcı tedavi beklemek fazla iyimser bir yaklaşımdır.

Diğer tamamlayıcı tedaviler: Manyetik ve elektriksel etkilenmeler KYS'ye sebep olmuş ise biorezonans manyetik alan tedavileri ilave edilmelidir. Ozonterapi tedavisi akut dönemlerde ve hızlı rahatlamaya ihtiyaç duyulan erken dönemlerde uygulanabilecek geçici tamamlayıcı tedavilerdendir.

Bütünsel yaklaşım önemli
Sonuç olarak; KYS'nin tanısı ve tedavisi güçlükler içerir. Etkili tek bir yöntemden söz etmek mümkün değildir. Tedavide sebebe yönelik bütünsel yaklaşımlar kullanılmalı, koruyucu yöntemlerle kalıcılık sağlanmalıdır. Sadece şikayetleri azaltacak ilaç tedavilerine başvurmak, vitamin-mineral-antidepresan-ağrı kesici ilaç kombinasyonlarından fayda beklemek hastalığın ilerlemesine zemin oluşturacaktır. KYS'nin tanı ve tedavisi güç olmakla birlikte imkansız değildir. Biz hekimlere düşen; KYS'yi tanımak, sadece psikolojik diyerek belirtileri geçiştirmemek, korunma yöntemlerini ve tamamlayıcı tedavileri uygulamak veya uygulayan uzman ve merkezlere yönlendirmektir. SEV Amerikan Hastanesi bünyesinde yer alan Ağrı Merkezi'nde de hastalar bütünsel yaklaşımla ele alınmakta, koruyucu ve girişimsel tüm tedaviler bir arada uygulanmaktadır. ✓

formül
yayınları

formül
yayınları

Fon Yayıncılık Özel Eğitim San.ve Tic. Ltd. Şti. kuruluşudur.
www.formulyayinlari.com

Aile şirketinde başarıya giden yol

Aile şirketlerinde kurucular şirketi yoktan var ederken , ikinci ve sonraki nesiller piyasanın doyuma ulaştığı dönemde değişimi yönetip, işletmeyi büyüterek olası bir aile çatışmasını önleme görevini üstlenirler. İşletmenin sürekliliği için değişim sürecini iyi yönetmek son derece önemlidir.

Aile şirketleri serbest ekonomilerde önemli roller üstlenirler. İstatistikî çalışmalar, aile şirketlerinin Amerika'daki gayri safi milli hasılanın %49'unu ve diğer birçok ülkede %75'ini yarattığını, dünya çapında çalışan nüfusun en az. %75'ini istihdam ettiğini, Fortune 500 firmalarının %37'sinin, Amerika'da borsaya kayıtlı şirketlerin toplamının %60'nın aile kontrolü altında olduğunu gösterir. Aile işletmelerinin Türkiye ekonomisi için de önemli payı vardır. Yapılan çalışmalara göre Türkiye'deki

tüm işletmelerin yaklaşık %95'i aile işletmesidir üstelik sosyal ve ekonomik anlamda değerli küçük ve orta ölçekli işletmeleri de eklersek bu oran %98,8 seviyelerine çıkar.

Performansları yüksek

Aile şirketleri aile şirketi olmayanlar performans açısından kıyaslandığında; çıkan sonuç da ilginçtir: ABD'de aile şirketlerinin yıllık %6,65 daha iyi varlık getiri oranına sahip olduğu gözükür. Avrupa'da da durum farklı değil. Burada da aile şirketleri diğer şirketlere göre %8 ile %16 (sermaye getiri oranı bazında) arasında daha iyi performans gösteriyor. Aslında bu rakamlar aile şirketlerinin dünya ekonomisine katkısını çok iyi özetliyor.

Fırsatları görüyorlar

Aile şirketleri yeni iş yaratılmasında da ciddi rol üstleniyor. 1990'lı yılların ortalarından 2003 yılına kada süren dünya çapında bir çalışma, 286 milyon girişimciden sadece 19 bininin risk sermayesi şirketleri tarafından finanse edildiğini gösteriyor. Risk sermayesi şirketlerinin finanse ettiği tutar 59 milyar dolar iken, girişimcilerin aileleri ve arkadaşlarıncı sağlanan finansman 271 milyar doları buluyor. Dünya siyasetçileri ve ekonomi politikaları belirleyenler küresel kriz neticesinde

oluşan yüksek işsizlikle baş etmek istiyorsa aile şirketleri üzerine titremelerinde ve aile şirketlerinin yatırım yapmalarını kolaylaştırıcı teşvik uygulamalarında ciddi yarar var.

İyi yönetim

Aile şirketlerinin yapısından kaynaklanan ve rekabet avantajı yaratan birçok özelliği mevcuttur. Bu özellikler doğru kullanıldığı takdirde aile şirketleri uzun ömürlü olabilir. Ancak her olumlu özelliğin olumsuz yan etkileri de vardır. Önemli olan olumlu özellikleri benimserken olumsuz etkileri ortadan kaldıracak iyi yönetim mekanizmalarını işler hale getirmektir.

Hızlı karar, kolay bilgi transferi

Şirket sahibi ile yönetici sorumluluğunun aynı kişide olması (özellikle küçük şirketlerde) ürünü pazara sunma hızında ciddi bir avantaj sağlar. Ortaklık yapısındaki yoğunlaşma yani şirket hisselerin bir veya birkaç kişinin elinde toplanması şirketin verimliliğini artırırken, yeniliğe ve insana yatırımda daha uzun vadeli bakış açısını benimsemeye neden olur. Aile

Başarısızlık nedenleri

Yeni kuşağın yetiştirilmesi ve yeni kuşağa yönelimin devri aile şirketlerinin hayatında stratejik bir role sahiptir. Bir şirketin başarısız olmasında yüzlerce sebep bulunabilir ancak aile şirketlerinin başarısız ve ömrünün kısa olmasında en sık görülen sebep yeni neslin bir plan çerçevesinde yetiştirilmemesi ve yönetimin zamanında yeni kuşağa devredilmemesidir. Eğer aile şirketinin amacı uzun yıllar yaşamaksa, yeni kuşak yönetici gelişim süreci planlanmalı ve uygulamaya konmalıdır.

şirketlerinin müşteri odaklı olmaları ve niş piyasalara hizmet vermeleri yapılan yatırımların getirisini artırır. Aile ismini ve itibarını koruma isteği daha kaliteli ürün/servise dönüşürken, yatırımın getirisine de olumlu katkı yapar. Sebatsız sermayeyi destekleyen aile yönetimi ve aile ortaklığı etkileşimi, aile birliği, nesilden nesile bilgi birikimi aktarımına ve değişen piyasa koşullarına hızlı uyuma da beraberinde getirir. Aile şirketleri daha çabuk karar vererek diğer şirketlerin kaçırdığı fırsatlardan yararlanabilir. Birbirine bağlı aileler, iş hayatında hızlı hareket ederek çabuk karar verebilirler.

İlk beş yıl kritik

Diğer taraftan, yeni aile şirketi girişimlerinin %85'i ilk beş yılda yok olur. Yaşayan aile şirketlerinin %30'u başarılı şekilde kurucu ailenin ikinci neslinin yönetimine kalmaktadır. Türkiye'de de durumun farklı olmadığı düşünülebilir. Bu yüksek başarısızlık oranı birçok iş fırsatının israf edilmesi ve toplumun zenginleşmesinin önüne geçirilmesi anlamına gelir. Aile şirketlerinin başarısızlığının

belli başlı nedenleri aşağıdaki gibi sınıflandırılabilir.

Aile şirketleri mülkiyet, yönetim ve aile kökenli rol çatışmaları yaşayabilir. Ailenin, şirketin ve yönetimin amaçları ve prensipleri birbirlerinden farklı olabilir. Bu çatışma işletmenin performansını düşürür ve aile şirketi olmanın avantajlarını azaltır. Bir aile üyesi hem girişimci hem işleri yöneten yönetici hem mal sahibi hem de aile üyesi rollerini üstlenebilir. Aile işletmesinde bu rollerin sınırlarının iyi tanımlanması çatışmayı en aza indirmek için son derece önemlidir. Hangi durumda hangi rolün öne çıkacağı iyi tanımlanmalıdır. Şirket yönetiminde mantıklı karar vermek esastır, aile işletmeleri sahipleri birden fazla şapkası olduğundan zaman zaman duyguları ile hareket edebilir. Birbirine yakından ilişkili mülkiyet, yönetim ve aile sistemlerinin birbirinden farklı amaçlarını genel sistemin amacına başarılı bir şekilde ulaşmasını sağlayacak şekilde optimize etmek başarının sırdır.

Profesyonellere de ihtiyaç var

Aile şirketleri başarılı ve uzun ömürlü olmayı amaçlıyorsa, başarısız ve çil olmayan aile bireylerini yöneticilik ya da çalışan pozisyonundan ayırmalı; yerlerine katma değer yaratan, yetenekli fakat aile dışından profesyonel yöneticilerin istihdamını sağlayabilmelidir. Bu şekilde şirketler hem sağlıklı olurlar hem de aile kontrolünde yönetilirler. Aile dışından iyi yöneticilerin işletmeye katılmasının sağlanması ve bu profesyonellerin şirketten ayrılmasını engelleyecek teşvik edici yöntemler uygulamaya konulması, kurumsallaşma açısından önemli rol oynar.

Aile ve işletmenin hedefi

Günümüzde rekabet ortamı hızla değişiyor. Bu değişime hızla ayak uyduran ve bir stratejisi olan işletmeler başarılı olacak ve ayakta kalabilecek.

Türkiye'de yapılan bir araştırma, aile işletmelerinin yarısından az fazlasının yazılı vizyonu ve stratejisi olduğu belirtiyor. Değişen rekabet koşullarına ayak uydurmak hem aile işletmeleri hem de diğer işletmeler için aynı düzeyde önemlidir. Ancak, aile şirketlerinin stratejik plan yapması ve bunu başarıyla uygulaması daha zordur. Zira aile ve işletmenin hedef ve amaçları çoğu zaman birbirinden farklıdır. Bu farklılıkların giderilmesi durumunda başarılı ve uygulanabilir bir stratejik plandan söz edilebilir.

Esnek, şirket stratejisi ile uyumlu, güçlü kültürü olan şirketlerin uzun vadede yüksek performans gösterdiği doğrudur. Eğer değişim zamanında kültür esnek olamıyorsa güçlü kültür şirketin aleyhine çalışıp yok olmasına sebep olabilmektedir. Aile şirketlerinde kurucuların aile ve işletme üzerindeki gölgesinin ağırlığı dikkate alındığında değişim süreci çok sancılı ve problemli olması kaçınılmazdır. Her neslin bir liderlik görevi vardır. Kurucular şirketi yoktan var ederken, ikinci ve sonraki nesiller piyasanın doyuma ulaştığı dönemde değişimi yönetip, işletmeyi büyütürken olası bir aile çatışmasını önleme görevini üstlenirler. İşletmenin sürekliliği için değişim sürecini iyi yönetmek son derece önemlidir. Sonuç olarak, aile şirketlerinin önemli sayılabilecek olumlu özellikleri mevcuttur. Başarının sırrı olumlu özelliklerin korunmasında ve olumsuz özelliklerin iyi yönetilmesinde yatar. ✓

LAVINIA

Kasım 2009, 283 sayfa

Virgil'in epik şiiri "Aeneas" taki kral kızı Lavinia, Ursula LeGuin'in kitabıyla ses buluyor. Savaşı, aşkı, bir krallığın kurulmasını, Roma-öncesi İtalya'yı anlatan kitaptaki yan hikayeler de birbirinden ilgi çekici.

Bilimkurgu/ fantastik edebiyatın yaşanmayan büyükannesi Ursula K. LeGuin'in son kitabı *Lavinia* geçen yıl raflardaki yerini aldı. Türk okurun, özellikle bilimkurgu/ fantastik edebiyat ve ütopya/distopya meraklılarının yakından tanıdığı, 1929 doğumlu LeGuin, son kitabına Virgil'in epik şiiri "Aeneas"ı orijinal dilinden, Latince, kendi deyimiyle "Çok yavaş: - günde on dize" okuyarak hazırlanmış. (Şiir, 10.000 dizeden oluşuyor... Yani bu hesaplama şiirin tamamını okumaya LeGuin 1000 gün harcamış.)

Kral kızı Lavinia

"Bir kızı vardı, konacak bütün kalıtına, varlığına

Egemen, gelişmiş, olgunlaşmış, kocaya varma çağında.

Çok delikanlı istemiş onu, geniş Latium'dan, Ausonia'dan..."*

Ursula K. LeGuin

Virgil'in Truvalı Aeneas'ın Truva Savaşı sonrası bir avuç insanla memleketinden ayrılarak, "vadedilmiş" yeni memleketine ulaşmasını, ulaştığı topraklarda (İtalya) Latium kralının kızıyla evlenip yeni bir ülke (Roma) kurmasının anlatıldığı Aeneas şiirindeki kral kızı Lavinia, Ursula LeGuin'in kitabıyla ses buluyor. "Bildğim kadarıyla bana gerçeklik kazandıran kişi şairimdi. ... Bana o can verdi... Ama o bunları yazmadı. Şiirinde hayatıma önem vermedi. Beni ihmal etti, çünkü beni ancak ölümler tanıdı."

Geçmişe yolculuk

Fantastik kurguda LeGuin, M.Ö. 8. yüzyılda geçen epik şiirin yan karakterlerinden birini- Lavinia'yı geleceğini öğrenmek, hangi kocaya varması gerektiğine karar vermek üzere gecelemeye gittiği kutsal mekanda, M.Ö. 1. yüzyılda yaşamış şairi ile karşılaştırır. Tanrı-şair Virgil, ölüm yatağındadır ve Lavinia'ya başına gelecekleri anlatır. Kaderini dinlemeye karar veren sessiz ve uysal Lavinia, annesinin bütün ısrarlarına direnerek Turnus'la evlenmeyi reddeder ve uzaklardan gemiyle gelecek yabancıyı bekler. Kitap da zaten yabancıya geldiği günü anlatarak başlar ve geriye dönerek devam eder. Anlatıcının Lavinia olduğu kitapta her şey, zaten, Aeneas'ın ölümünün çok sonrasında sürekli geriye dönülerek anlatılır. İpin bir merkezden başlayarak

öne ve arkaya gidip gelişleriyle üreyen bir iğne oyası gibi işlenen hikaye, Gürol Koca'nın çevirisinin güzelliği sayesinde müthiş bir keyifle okunuyor. Virgil'in şiirinden yola çıkıp, hikayede anlatılanlara sadık kalarak savaşı, aşkı, bir krallığın kurulmasını, Roma-öncesi İtalya'yı anlatan kitaptaki yan hikayeler de birbirinden çekici.

Amata'yı da biri yazmalı

Bir şairin sessiz yan karakterini alıp, ona ses veren LeGuin'in kitabını bitirince, LeGuin ya da başka bir yazar Lavinia'nın acılı ve kızgın annesi Amata'nın hikayesini yazsın istedim. "Annemin o müthiş kederi insanlardan cevap bulamadı. Onu duyamayan, onunla konuşamayan bir koca, devamlı ağlayan altı yaşında bir kız ve böyle bir durumda her hizmetçi ve her kölenin yapacağı gibi, [iki oğlunun] ölümü yüzünden cezalandırılmaktan korkan bir sürü zavallı, ürkmüş kadınla başbaşa kalmıştı." İki oğlunu kaybetmenin büyük acısıyla yaşayan, karlık ve kraliçelik görevlerini yerine getirmeyi reddeden, yalnızca kadınların katıldığı Caprotinae Festivali'ni yöneten, kızını istemeye gelen Rutul kralı ve yeğeni Turnus'a aşık bu kadın, sessiz ve uysal, sadık ve sorumluluk sahibi genç Lavinia'dan daha ilginç geldi bana.✓

* Aeneas, Latince'den çeviri İsmet Zeki Eyüboğlu, Payel, 1995

HOŞ GELDİN 2011

www.sev.org.tr

Yeni yılın sağlık, mutluluk, huzur ve barış getirmesi
dileğiyle...

SEV

İZMİR AMERİKAN KOLEJİ
İZMİR SEV İLKÖĞRETİM OKULU

TARSUS AMERİKAN KOLEJİ
TARSUS SEV İLKÖĞRETİM OKULU

ÜSKÜDAR AMERİKAN LİSESİ
ÜSKÜDAR SEV İLKÖĞRETİM OKULU

SEV AMERİKAN HASTANESİ
SEV MATBAACILIK YAY. EŞ. TİC. A.Ş.

Hiçbir zaman küçük düşünmedik.

**Başka türlü dünyanın en büyük
projelerine imza atamazdık.**

Dünyanın en yüksek binası **Burj Khalifa** ve dünyanın en büyük alışveriş ve eğlence merkezi **The Dubai Mall**'u yaratırken, aklımızda hep en güzelini yapmak vardı. Dünyanın en güzel şehri İstanbul'a da, onun zarafetine yaraşır eserler sunuyoruz. Toskana Vadisi'nden sonra, sıra dünyaca ünlü mimarlar tarafından tasarlanan Çamlıca'daki yeni İstanbul projemizde...

www.emaar.com / 0216 547 17 17

